FRANCISC MUNTEANU

HOȚUL

roman

Cartea Românească

FRANCISC MUNTEANU / HOȚUL

FRANCISC MUNTEANU

HOȚUL

(roman)

CARTEA ROMÂNEASCĂ

1980

Coperta de *D. Ristea*

Capitolul 1

1

Ion Dropcea purtase în armată epoleţi verzi, servise la grăniceri, bătuse zeci de kilometri între două borne, învăţase să asculte foşnetul vîntului printre frunzele de plopi, să descifreze zgomotele auzite pentru prima oară, să stabilească distanţa dintre el şi bătăile de aripi ale unei păsări de noapte. În cel de al treilea an de cătănie fusese avansat caporal şi atunci a hotărît să rămînă în armată. Un accident stupid — un glonte rătăcit îi străpunsese glezna — şi, după şase luni de spitalizare, a fost mutat gardian la închisoarea din Gherla. Dacă se forţa, putea călca drept cu toată talpa piciorului, dar lungile nopţi de serviciu, inactivitatea l-au înlenevit, păşea neatent, tîrîndu-şi piciorul stîng. Deţinuţii din celule îi recunoşteau mersul după tîrşiit, în timpul rondului de noapte îl întrebau cît e ora şi el răspundea mai mult plictist decît supărat :

— Nu-ţi spun ! E patru şi zece.

Ion Dropcea aruncă o privire pe lista primită de la gardianul-şef, apoi scoase legătura de chei de pe tablou, le zdrăngăni după obicei şi porni şontîc spre coridorul 2. Aici mirosea a var proaspăt, coridorul fusese văruit cu cîteva zile în urmă, şi acest iz amărui de calcar, fără să vrea, îi aducea aminte de o căsuţă cocoţată pe o coastă abruptă de lîngă Bicaz. Casa fusese înghiţită de talazurile lacului de acumulare. De pe arcul digului hidrocentralei se putea indica direcţia unde fusese. În spitalul militar, înainte de operaţie, se visase de cîteva ori acasă : se făcea că deasupra lui

înotau peşti ciudaţi albaştri-verzui cu cap de cîine şi se aruncau spre pat să-i sfîşie glezna.

Ion Dropcea se opri în dreptul celulei 89, potrivi cheia şi deschise larg uşa de metal :

— O mie o sută paisprezece !

În prag apăru deţinutul 1114, înalt, tuns scurt, cu ochi verzi şi cu un surîs ciudat, impertinent, uneori doar trist, care îl deranja pe gardian. Dropcea n-ar fi putut explica motivul, deşi, stînd ore lungi de veghe, mai ales iarna, încercase să desluşească această taină. Nu semăna cu unul din duşmanii lui, nici măcar cu noul învăţător venit la Bicaz, care avusese menirea să-l înveţe şirul literelor, cititul, să-l introducă în lumea abstractă a cifrelor. Şi antipatia aceea fusese reciprocă şi fără motiv.

— La raport !

Ion Dropcea ştia că deţinutul 1114 nu era scos la raport, dar nu ştia ce altceva ar fi putut să-i spună. De cîteva zile se petreceau lucruri ciudate în penitenciar. Spre bucuria lui însă, nimeni nu-l obligase să se gîndească la ele. Pentru asta exista gardianul-şef, om cu minte multă, şi mai era şi directorul închisorii, colonelul Rizeanu, care le ştia pe toate, care citea toate ziarele şi primea zeci de scrisori de la Bucureşti.

Regulamentar, deţinutul 1114 o luă înainte : nici prea repede şi nici prea încet, ca să păstreze distanţa de un metru, un metru-jumătate, cît prevedeau instrucţiunile interne. La capătul coridorului, în foaierul central, erau deja înşiruiţi cîţiva deţinuţi. Pe unii din ei îi cunoştea de la plimbările de dimineaţă, pe alţii de la lucru, doar doi sau trei erau necunoscuţi, probabil aduşi de curînd sau sancţionaţii din carcere. Cu o simplă zvîcnire a pleoapelor îl salută pe Ghiţă Dubăţ şi-i zîmbi lui Pană. Acesta îl învăţase să împletească coşuri, să aleagă răchita, nu în întregime uscată pentru toarta tîrnelor, să dea linie, eleganţă, scaunelor de nuiele. Se postă lîngă el, se rezemă de perete şi umezeala zidului îi făcu plăcere.

În foaier era linişte, nu se auzeau decît vag paşii gardienilor de pe celelalte coridoare. „Ni se comunică ceva !“, îi trecu prin minte şi privi spre gardianul-şef,

care amenajase o masă chiar în apropierea scării care ducea la etaj. În cele nouă luni de detenţiune, 1114 mai fusese la o asemenea întrunire : evadase un deţinut de la cariera din apropiere, un individ mărunt, cu nasul turtit, închis pentru viol. Era un tip agresiv, arestat cu toţi cei din celulă şi, din cauza unei boli de stomac, îi mirosea gura. Se căutau complici, dar evadatul lucrase de unul singur sau fusese ajutat de dinafară. Oricum, era binevenită această adunare, ziua trecea mai repede, putea fi plină de evenimente, avea la ce să se gîndească în cele 13 zile cît mai avea pînă la eliberare. Numai să nu se fi întîmplat ceva mai grav, să se consemneze deţinuţii, să se amîne eliberarea.

Gardianul-şef, deşi era cald, purta îmbrăcăminte regulamentară, cu nasturii încheiaţi pînă la gît. Pe faţă arborase un aer oficial, îşi dădea importanţă. Asta se vedea şi după felul cum răsfoia condica din faţa lui, cum netezea fiecare pagină cu palma. Uneori îşi lăsa capul în jos, dar nu pentru studierea condicii, ci să-i poată observa pe cei din faţa lui deasupra ochelarilor. Lentilele îi serveau numai pentru citit. Mai tîrziu numără cu voce tare deţinuţii înşiraţi de-a lungul pereţilor, apoi dădu ordin gardienilor :

— Ajunge pentru astăzi !

Gardienii, cu arma la picior, se postară lîngă uşă şi priviră spre comandantul lor, care se adînci din nou în studierea condicii. Uneori întorcea cîte o pagină, foşnetul hîrtiei uscate suna sec ca o sabie smucită în aer. În cele din urmă gardianul-şef ridică privirile :

— Opt sute optzeci şi şapte !

Ghiţă Dubăţ făcu un pas înainte şi luă poziţia de drepţi, ca la armată.

— Ordonaţi, cetăţene gardian-şef ! Opt sute optzeci şi şapte la datorie !

— Te duci la magazia de efecte, te speli şi te prezinţi la tovarăşul director. Înţeles ?

— Am înţeles, să trăiţi !

Cu paşi săltăreţi porni spre o uşă batantă, aşteptă ca gardianul din faţa lui să-i facă loc, îi aruncă o bezea şi dispăru pe un coridor. Neînsoţit.

„Amnistie!" îi trecu prin minte lui 1114 și în clipa următoare se auzi un murmur printre deținuți.

— Liniște! ordonă un gardian și gardianul-șef îl încuviință cu o ușoară înclinare a capului.

Răsfoi din nou condica, apoi ridică privirea:

— O mie o sută paisprezece!

— Prezent!

Gardianul-șef împinse ochelarii pe nas să-l poată vedea pe delincvent. Avea fruntea încrețită a mirare.

1114 rosti formula regulamentară:

— Ordonați, cetățene gardian-șef. O mie o sută paisprezece la datorie!

— Dumneata o să te descurci mai greu în viață. Nu te-ai deprins cu disciplina. Te duci la magazia de efecte, te speli și te prezinți la tovarășul director. Înțeles?

— Am înțeles, să trăiți!

Ca încheiere aruncă și el o bezea spre gardianul-șef. Acesta, înmărmurit, împinse din nou ochelarii pe nas să-l vadă mai bine, dar 1114 porni spre ușa batantă.

Magazinerul îl aștepta cu brațele rezemate de tejghea. Era negricios, purta un maieu de culoare dubioasă, udă de transpirație. Pe brațul drept, păros, avea un tatuaj: o sirenă și o ancoră și niște inițiale. Un i mare, un j mic cu punctul accentuat și un a. Probabil, nimeni în afară de el nu pricepea sensul lor. Dar după fruntea îngustă, mărginită de sprîncene stufoase, poate nici el nu le mai știa rostul. Ca întotdeauna era neras, pe fața stîngă, din cauza luminii, i se vedeau firele albe din barbă, parcă mai groase decît celelalte.

— O mie o sută paisprezece! se prezentă deținutul și magazinerul luă un capăt de creion chimic, îl udă între buze și notă numărul pe o hîrtie.

În timp ce desena cifrele, fața i se lumină. Își ridică privirile:

— Puteai să spui: trei de unu și un patru. Era același lucru! se amuză el de descoperire. Dacă îmi spuneai așa, nici nu era nevoie să notez. Puteam să-i țin minte.

Cu mișcări încete intră în magazia din plasă de sîrmă. Se auzi cum își potrivește scara, apoi mormăitul gutural : unu, unu, unu, patru...

Reveni și aruncă hainele civile pe tejghea. 1114 le inventarie : pantaloni de casa cenușii, cămașă albă mototolită, un blezer albastru cu nasturi de metal.

Magazinerul îi urmări toate mișcările.

— Ai fi putut să înveți cuviință. Se spune „mulțumesc".

— Ce să vă mulțumesc ! se răsti 1114. Primiți salariu pentru funcția de magaziner.

Nerăbdarea îl făcuse rău, agresiv.

— Cînd o să le predai din nou, o să-mi spui și sărut mîna, răspunse magazinerul și rîse gutural.

Ochii negri prinseră niște licăriri galbene.

— Nu cred.

Magazinerul, obișnuit cu deținuții, se așteptase la un asemenea răspuns. Se aplecă peste tejghea și prinse bărbia lui 1114. Îl ținea ca într-un clește. Mîna îi mirosea a nicotină și transpirație.

— Ia să-ți văd mutra, să nu te uit !

1114 se smuci brusc și se eliberă din strînsoare.

— La ce spui dumneata „mutră" noi o numim față.

Apăru un alt deținut. Magazinerul trebui să curme discuția.

— Îmi pare rău că nu te-am cunoscut înainte de decret.

După intonație, se simțea că îi părea într-adevăr rău.

1114 își imaginase cu totul altfel eliberarea, dar dacă ar fi trebuit să spună cum anume, n-ar fi putut să răspundă. Eliberarea, pentru el, nu era imaginată concret prin fapte sau cuvinte, doar senzorial, abstract. Chiar și atunci cînd încerca să toarne senzația libertății în cuvinte, mai mult că stă în fața porții penitenciarului, nu putea spune. În schimb, ceea ce simțea și nu putea închega în cuvinte, căldura aceea care îl năpădea numai la ideea plecării dintre zidurile cenușii, îl făcea să se simtă ușor, să plutească într-o stare de imponderabilitate. În acele momente, între

vis și o realitate ciudată, oamenii, casele, străzile îi apăreau neconturate, vagi, poate numai ca niște noțiuni.

Dar cum s-ar putea închega în fraze sentimente care încă nici n-au fost definite ?

Odată, în copilărie, se pierduse de părinți într-un parc. Se lăsase întunericul, îl cuprinsese o teamă animalică, fălcile i se încleștară absurd, nu putea scoate nici un cuvînt. Pe urmă auzi glasul maică-sii. Povestise de zeci de ori acest amănunt, dar totdeauna își dăduse seama că sărăcise prin cuvinte tot ceea ce simțise la azul acelui glas. Faptul devenise banal, chiar penibil, auditorii zîmbeau îngăduitori. Și totuși, glasul acela îl tulburase, era pentru el o revelație a fericirii totale, inexprimabile, a unei stări unice, a unei relații dintre el și părinți, cum nu s-a mai împlinit de atunci. E drept, uneori, privind un mugure plesnit de curînd, o sămînță încolțită rezuma pentru el întreaga complexitate a universului, nașterea, moartea, imposibilitatea înțelegerii mecanismului creierului, a milioanelor de calculatoare supraelectronice de înmagazinare, de rememorare, a unor senzații care încă nu erau traduse atotcuprinzător în cuvinte. Și în școală avusese odată o asemenea revelație : profesorul de matematică expusese o problemă ciudată și totuși foarte simplu de rezolvat. Rezultatul era însă absurd : cîtul era mai mare decît cifra înainte de a se fi efectuat scăderea. Toată clasa socoti că problema era greșită, sau că profesorul glumise anume, să-i inducă în eroare. Și deodată Andrei descoperi o nouă relație între cifre, problema era mult mai complicată decît păruse la prima vedere și întrezări soluția. În clipa aceea i se revărsă în corp o căldură plăcută, amețitoare. Faptul că a reușit să găsească soluția singur îl înmuie și un sentiment de plinătate puse stăpînire pe el. Era fericit.

Urcă scările spre etaj. În fața cancelariei își aranjă ținuta și bătu la ușă. Îi răspunse o voce de bariton și apăsă pe clanță. Pînă atunci nu mai fusese niciodată în biroul directorului, dar și-l imaginase la fel : birou masiv, cu fotolii de piele, cu fișeuri de metal, poate altfel aranjate.

Directorul îl primi privindu-l insistent. Avea ochi senini și trăsături blînde, de om bun. Vocea nu i se potrivea înfățișării. Cu părul bogat dat pe spate, cu fața rotundă, blajină, aducea ca un bunic din provincie, sfătos, îngăduitor. În spatele lui, prin perdelele de nylon se vedea turnul de pază din curtea închisorii.

— Numele ?

— Andrei Borza. O mie o sută paisprezece.

— Vîrsta ?

— Douăzeci și trei de ani.

— Condamnarea ?

— Nouă luni.

— Infracțiunea ?

— Devastarea unei mașini.

Andrei abia atunci observă că directorul verifica răspunsurile într-un dosar. Imaginea unui bunic bun din provincie se îndepărta din ce în ce mai mult. Descoperi chiar că bărbia directorului era dură, bărbătească, cioplită cu barda, iar ochii adumbriți de sprîncene erau mici, cercetători.

Directorul se ridică în picioare, pesemne avea ceva important de spus :

— Ascultă, cetățene Andrei Borza. Țara, partidul îți dau o șansă. Ai fost amnistiat. Îmi permit să-ți dau un sfat : du-te acasă și apucă-te de lucru. Munca te înnobilează. De unde ești ?

Înseamnă că ceremonia nu va fi lungă. Răspunse sec :

— Din București.

Afară, brusc, se lumină și o rază de soare se strecură printre crăpăturile perdelelor, se lovi de cristalul vitrinei unde erau expuse realizările deținuților : niște machete ale unor mobile împletite din răchită, sculpturi în lemn, rame de tablouri. Cristalul reflectă raza și-l risipi prin încăpere.

— Părinții ?

— Divorțați. Mama s-a remăritat cu un străin, tata e pe un șantier.

— Ce profesie ?

— E inginer constructor.

— Da ! spuse directorul şi se aşeză.

Lumina refractată de cristal îl avantajă : iar deveni bunic bun. Deschide sertarul şi scoase o pipă de cireş în formă de S. Era bătrînească, arsă, şlefuită de prea mult ţinut în palmă. Verifică dacă are tutun, apoi o aprinse şi pufăi multă vreme pînă se formă vatră de jar.

— Vrei să te trimitem acolo ?

— Nu. Trebuie să termin facultatea.

— Ai unde să stai ?

— Da. La o mătuşă.

Directorul arătă cu pipa spre măsuţa din stînga lui, unde erau o mulţime de plicuri.

— Pe un plic scrie Andrei Borza. E al dumitale. Ţi se cuvine pentru munca depusă aici. Îţi urez noroc, o mie o sută paisprezece.

2

Ieşit pe poarta închisorii, Andrei uită să privească îndărăt, deşi văzuse această scenă în nenumărate filme. Probabil să nu piardă timp, să fie cît mai departe de instituţia de reeducare, ca nu cumva cei de acolo să se răzgîndească, să-l cheme înapoi. Cu paşi mari, mai iuţi ca de obicei, porni spre oraş. Îl depăşi un autobuz plin cu pionieri şi o fetiţă cu faţa roşie îi făcu semne cu mîna. E ciudat cum uneori oamenii se salută chiar cînd nu se cunosc ! E drept, putea fi şi un gest sportiv „uite că te-am întrecut", sau pur şi simplu un reflex, ori o amabilitate faţă de un om mai în vîrstă.

Andrei Borza se simţea înfiorător de tînăr. Dacă ar fi vrut să treacă în revistă biografia, ar fi putut-o face în cîteva clipe : pînă în primul an de şcoală totul se

rezuma la certurile dintre părinți, sau la niște discuții în șoaptă, „să nu audă copilul". Școala primară, liceul și trei ani de facultate.

Asta era tot. Ba nu, au fost și lunile de divorț. De aici încolo biografia nu mai era legată de părinți, devenise independent, viața devenise banală, zilele se asemănau între ele, pînă în noaptea aceea cînd a deschis portiera unei mașini. Procesului care a urmat i-ar fi putut dedica un capitol întreg. Parcă totul s-ar fi întîmplat ieri: cînd s-a rostit sentința, s-a simțit privit. S-a întors spre sală și o descoperi pe Lucica, o colegă de an. Cum de a venit la proces? Multe nopți, trîntit pe priciul din celulă, se gîndise la ea. O fi anunțat-o cineva, sau a venit întîmplător? I-a căutat privirile și Lucica nu și-a închis pleoapele. L-a înfruntat și zîmbetul ei amar l-a însoțit luni de zile în penitenciar: și atunci cînd împletea nuielele, și atunci cînd mătura curtea, dar mai ales noaptea. Ar fi vrut s-o viseze, dar ea nu i-a apărut niciodată în somn. La început, inexplicabil, a așteptat scrisori de la ea și se frămînta ce ar fi putut să-i scrie. Din facultate abia și-o aducea aminte: o dată, sau de două ori, au mîncat la aceeași masă la cantină, într-un semestru au făcut parte din aceeași grupă și parcă la o festivitate de sfîrșit de an au și dansat. Dar de asta nu mai era chiar atît de sigur. De amintit nu și-o amintea decît toată. Dacă ar fi trebuit să spună ce culoare au ochii sau părul, n-ar fi putut preciza. Nu știa nici măcar dacă avea fața ovală sau pătrată. De fapt, nu știa nimic despre ea, doar că a fost la proces și i-a zîmbit. Zîmbetul care i-a dat putere să iasă din sală cu fruntea sus, să înfrunte blitzurile fotografilor. O imaginase pe Lucica citind și *Informația Bucureștiului*, „Aflăm de la Miliția Capitalei", apoi, privind în gol, abordînd același zîmbet din sala tribunalului.

Ajuns în oraș, întrebă de gară și un cetățean indică o direcție aproximativă:

— Mergi înainte, apoi o iei la stînga.

Gara era în reparație: sala de așteptare, îmbrăcată în schele, aducea a șantier. Ca să ajungă la ghișeu,

trebui să ocolească un morman de moloz, o stivă de saci de beton şi cărămizi recuperate. Doi muncitori, cocoţaţi pe schele, aruncau mortar pe pereţi. Cei care intrau pe sub schele trebuiau să se ferească. Andrei, cu blezerul pătat, se apropie de ghişeu. Întinse foaia de drum şi ceru un tichet de clasa întîi. Casieriţa, o femeie în vîrstă, fardată, cercetă foaia de drum eliberată de penitenciar, perforă un tichet, apoi se adresă lui Andrei :

— Da, în clasa întîia se lucrează mai bine.

Fraza era ca o palmă. Andrei îşi vîrî capul pe fereastra ghişeului şi zise cu voce tare :

— Te bag în mă-ta !

Peronul era plin de deţinuţi şi Andrei se feri de ei. Se duse la tabelul cu „Sosirile" şi „Plecările" şi cercetă fiecare tren în parte. La 10 şi 30 Balt-Orient Expresul pleca spre Oradea, Episcopia Bihorului, Budapesta, Viena, Saltzburg, München, Paris. La 11 şi 10 un personal Oradea—Cluj-Napoca, la 15 şi 5 accelerat spre Bucureşti. Acceleratul 321. Acesta era trenul lui. Cît mai era pînă la 15 şi 5 ? A, opt minute ! Oare o să aibă răbdare să citească plecările pînă la 15 şi 5 ? N-avu. Îşi aprinse o ţigară şi căscă gura la zidarii de pe schele. Observă că aceştia anume îi stropeau pe cetăţenii care intrau în incinta gării. Un ucenic, cu nişte pantaloni croiţi din sac, cu faţa plină de coşuri, stătea la pîndă şi făcea semn cînd cineva se apropia de intrare. Zidarul care tencuia deasupra intrării avea mistria pregătită cu mortar. Rar se întîmpla să scape cineva nepătat. Cîte un călător le făcea observaţie, dar în acele momente zidarii erau ocupaţi cu munca. Andrei vru să intervină, dar îşi dădu seama că n-avea nici un rost.

Acceleratul sosi pe linia întîi şi se furişă în primul vagon de clasa întîi. Căutîndu-şi compartimentul, Andrei se lovi de Pană, care stătea rezemat lîngă o fereastră deschisă.

— Ce faci, o mie o sută paisprezece ? zîmbi el.

Ori de cîte ori zîmbea, rana care pornea de la tîmple pînă la bărbie i se roşea. Era o amintire de

la o încăierare de la Bariera Vergului, cel puţin aşa povestise el în atelierul de împletit.

— Nu vezi? Cînt la pian! îi răspunse în ton Andrei.

Pană rîse din nou, cicatricea se înroşise din nou. Apoi scoase din buzunar o pipă aprinsă şi o vîrî între buze. Avea o formă ciudată, în formă de S. Era chiar pipa comandantului penitenciarului.

Andrei o recunoscu după culoare.

— Mă, asta e pipa directorului!

— Da. Mi-a făcut-o cadou.

Trase un fum şi începu să tuşească.

— Dar nu-mi place, îmi strică tenul!

Aruncă pipa pe fereastră.

— Pleacă de aici!

Andrei se bucură că nu trebuia să-i ţină companie. Puşcăriaşii erau sensibili, pentru un cuvînt plasat prost sau cu două înţelesuri îţi puneau o piedică peste cîteva luni. Stînd între patru pereţi, fiecare fapt, în mintea lor, se amplifica, primea alte semnificaţii. Auzise despre multe răzbunări cumplite. În timpul detenţiunii căutau să dezlege motivele căderii. Găseau cîte un presupus vinovat, uneori inventat, vina acestuia cu anii lua proporţii, şi la eliberare umblau luni la rînd să-l pedepsească.

Andrei porni să-şi caute compartimentul. Îl găsi la capătul vagonului. Intră. Nu mai era decît un singur loc liber, chiar lîngă uşă. Se aşeză. Pe banca din faţa lui, o femeie tocmai termina o frază:

— Şi de-atunci e maistru la fabrica Vulcan...

Ori terminase ceea ce avea de spus, ori tăcu din cauza noului-venit. Era o femeie de vreo 45 de ani, robustă, cu faţa severă. După îmbrăcăminte, putea fi şi funcţionară şi gospodină. Alături de ea, fiică-sa, o fată de vreo 16 ani, îmbrăcată în uniformă şcolară, îşi legăna picioarele. Se plictisea. Din cînd în cînd arunca cîte o privire pe fereastră, dar n-o atrăgea peisajul. În faţa lui Andrei stătea un domn gras, chel, cu faţa buhăită. Purta un veston descheiat în carouri şi strîngea sub braţ o servietă diplomatică maro. Din cauza cravatei roşii, plină cu pete de grăsime, faţa

avea un reflex rozaliu, care scotea în evidenţă vinişoarele albăstrii de sub ochi. Deşi părea că femeia îi povestise lui, grasul nu mai era atent, urmărea iscoditor toate mişcările lui Andrei. Acesta, fîstîcit de privirile celui din faţa lui, se rezemă de spătar şi-şi întoarse faţa spre fereastră. Observă pe cel de lîngă el : un om mai în vîrstă, cu haine uzate, un tip de pensionar obosit. Lîngă el, cu faţa întoarsă spre fereastră, un cetăţean slab contempla liniile ondulatorii ale firelor de telegraf.

Parcă era mai interesant chiar în compania lui Pană ! Îşi cercetă ceasul : trei şi un sfert. Acum plecau spre bucătărie cei consemnaţi să cureţe cartofi. Operaţia asta dura vreo două ore, curăţenia încă pe atîta, pînă aproape de ora şapte. La bucătărie era bine, se putea fuma, dacă nu era întîmplător Dropcea de serviciu. Dropcea nu era fumător, nu înţelesese niciodată pasiunea tutunului : nici de sete, nici de foame nu ţine şi costă şi bani. Avea şi o poveste a lui, probabil auzită de la cineva, cum că un consătean îl puse pe învăţător să-i calculeze cît l-a costat pasiunea pentru tutun ; învăţătorul ar fi muncit cîteva zile la socoteli şi ajunsese la cifra astronomică de zece mii de lei.

— Doi juncani a prăpădit omul ! Doi juncani a scos pe gură şi i-a risipit în aer. Şi cu ce s-a ales ? Tuşeşte şi grohăie ca porcul. Am dormit odată cu el, sforăia de-ţi venea să-ţi iei cîmpii. Făcea ca ventilatorul domnului director din cancelarie.

Andrei scoase o ţigară din buzunar dar, încă înainte de a o aprinde, grasul din faţa lui ridică degetul arătător :

— E compartiment pentru nefumători.

Andrei se ridică şi ieşi pe coridor. Avertismentul veni tocmai la timp : avusese motiv să iasă din compartiment. Îşi aprinse ţigara şi-i trecu prin minte că va trebui să treacă mult timp pînă se va obişnui din nou cu oamenii. Nemişcat în pătratul ferestrei, privi goana copacilor de lîngă linia ferată, iarba crudă pe care soarele nu reuşise s-o pîrjolească, grîul, înălţat de

o palmă, unduindu-se în bătaia vîntului. În fund de tot, dealurile împădurite.

Auzi vocea grasului din compartiment :

— Ce gară a fost asta ?

— Gherla ! îi răspunse fata.

— E clar. Vine de la închisoare.

— De ce credeţi asta ? întrebă curioasă femeia.

— Nu l-aţi văzut ? E tuns.

Andrei se amuză. Hotărîse să nu se mai întoarcă în compartiment, dar în urma discuţiei de acolo se răzgîndi. Aruncă ţigara pe fereastră şi se reîntoarse în compartiment. Se aşeză şi, prefăcut plictisit, privi insistent tavanul. Un timp nu se auzea decît ţăcănitul roţilor la intersecţii, apoi grasul se întoarse spre Andrei.

— Nu eşti la modă, tinere.

Andrei tresări. Nu se aşteptase să i se adreseze direct. Întrebă totuşi :

— Vorbiţi cu mine ?

— Da ! Ziceam că nu eşti la ultima modă.

— Nu înţeleg ?

— Tinerii de azi poartă plete.

I se păru că fusese foarte subtil şi zîmbi cu superioritate.

— Nu şi admiratorii lui Kojac.

Răspunsul veni prompt. Grasul îşi desfăcu nodul cămăşii. Eleva chicoti pînă ce maică-sa o admonestă cu o privire severă.

— Aţi urcat la Gherla, spuse după o pauză grasul, e frumos oraşul ?

— Nu prea m-am plimbat prin oraş, prinse curaj Andrei. Sînt un tip meditativ, îmi place singurătatea.

Tonul voit arogant spera să-l enerveze pe cel din faţa lui. Grasul, care se credea superior, nu se aşteptase la acest răspuns. Se vedea pe el că îşi scormoneşte creierii. În cele din urmă îşi îngădui un zîmbet şi vru să atace, dar în clipa aceea se deschise uşa compartimentului şi apăru conductorul, un bărbat înalt, cu faţa rotundă, sănătoasă. Întrebă mecanic, profesional :

— De la Gherla ?

Andrei îi întinse foaia de drum și tichetul. Conductorul, care nu vedea pentru prima oară un astfel de bilet, începu să zîmbească :

— Călătorim pe banii statului...

Grasul nu înțelese de la început aluzia, dar presimți că bănuielile i se vor adeveri. Întrebă foarte insistent :

— Cum adică pe banii statului ?

— Foaia de drum a fost emisă de penitenciar, dădu lămuriri conductorul, apoi se întoarse spre Andrei : Amnistie ?

Andrei îi răspunse ostil :

— Nu chiar. Mai aveam treisprezece zile.

— Tot amnistie se cheamă, conchise atotștiutor conductorul, după ce perfora foaia de drum. Călătorie plăcută !

Salută cu mîna la chipiu și părăsi compartimentul.

Andrei se simți umilit. Fără doar și poate, era în inferioritate. Își trase aer în piept și privi spre fereastră : firele electrice, ca și cum ar fi fost ținute de o mînă neîndemînatecă, se lăsau, apoi în apropierea stîlpilor se ridicau din nou.

Grasul își drese glasul :

— N-ai spus adevărul, cînd ai vorbit de Kojac. Vii de la închisoare.

Andrei așteptă ca firele să se ridice la stîlp și răspunse abia după aceea :

— Fiecare om vine de undeva.

Fata, curioasă, privi insistent spre Andrei, pînă ce maică-sa îi întoarse capul spre fereastră.

Se făcu din nou liniște și se auzi iar țăcănitul roților la intersecțiile liniilor, apoi trenul pătrunse într-un tunel. Andrei profită de întuneric și-și șterse fața cu batista. Cînd se lumină, în ușa compartimentului apăru Ghiță Dubăț :

— O mie o sută paisprezece, nu vii în vagonul-restaurant ? Toți băieții sînt acolo. E hai mare !

— Nu, îi răspunse sec Andrei, sînt obosit.

— Dacă te răzgîndești, ne găsești acolo. Are Tuborg ! Trăiască Danemarca !

Aruncă o bezea spre gras și trînti ușa. Grasul, descumpănit de bezeaua lui Ghiță Dubăț, rămase cu

gura căscată. Se întoarse spre cei din compartiment, scuzîndu-se parcă de intimitatea dintre el şi necunoscut. Andrei, amuzat, scoase o ţigară şi o vîrî între buze. Grasul îşi reveni, îi deschise uşa, abordînd un zîmbet ironic :

— Ştiu, se ridică Andrei în picioare şi spune impertinent : e compartiment pentru nefumători.

Ieşi pe coridor. Lui Andrei, individul îi deveni insuportabil de antipatic.

3

Zarva din Gara de Nord, nebănuit de mare, în prima clipă : clinchetul metalic al clopoţeilor autocarelor electrice, huruitul megafoanelor, acel du-te-vino babilonic îi transmise ceva din agitaţia şi nervozitatea călătoriilor. Pentru o clipă îşi pierdu siguranţa. Sosirea în Gara de Nord şi-o imaginase de foarte multe ori : trenul trebuia să oprească încet, abia perceptibil la marginea peronului şi din mulţimea adunată în faţa vagonului trebuia să răsară Lucica. O bănuia îmbrăcată la fel cum a fost la proces — spre regretul lui nu şi-o putea imagina în altă rochie — şi un timp s-ar fi privit numai. Ea era aceea care ar fi trebuit să schiţeze un gest, un zîmbet, şi atunci ar fi pornit unul spre celălalt. Niciodată nu se gîndise la ceea ce ar fi trebuit să-şi spună, dar asta nu mai avea nici o importanţă. Important era că plecau împreună şi nu erau decît ei doi.

Cînd coborî din vagon, instinctiv se uită în jur. Nu văzu decît cîţiva oameni alergînd, un domn cu faţa buhăită ţinea sub braţ, ca pe un pachet, un buchet de garoafe, un altul avea între buze o ţigară neaprinsă

şi arunca căutături după fiecare femeie cu copil şi părea îngrijorat. Alături, doi studenţi negri, unul chiar foarte tuciuriu, îmbrăţişau pe rînd o fată blondă, cam grasă şi cu fundul jos. Ea se hlizea, bucuroasă că lumea se uita la ei. Un cetăţean scund, cu o pălărie ţuguiată de fetru, îşi desfăcu braţele, apoi începu să strige cît îl ţinu gura :

— Geamantanul ! Mi-au furat geamantanul !...

Cîţiva gură-cască se adunară în jurul lui, el începu să le explice că a avut un geamantan din piele de porc, negru, arătă şi locul unde îl pusese, şi acum nu mai era.

— Valora pe puţin două mii de lei, se plîngea celor din jur. Aveam în el un costum negru, am venit la o înmormîntare, două cămăşi şi vreo zece pachete Mărăşeşti cu filtru. Am auzit că la Bucureşti nu se găsesc ţigări ieftine.

Apărură cîţiva miliţieni şi făcură un cordon în jurul vagonului.

— Staţi pe loc, nu mişcă nimeni !

Grasul din compartimentul lui Andrei se oprise pe scările vagonului, să poată cuprinde cu vederea toată panorama. Ar fi fost de neiertat să scape acest eveniment, să nu fie martor la o tîlhărie făcută ziua în amiaza mare. Cei din spatele lui îi dădeau brînci, dar grasul nu voia să-şi piardă poziţia strategică. Eleva se strecură pe sub braţele lui, şi ea curioasă. Pe cei cu părul tuns, miliţienii îi adunară lîngă un stîlp, apoi doi dintre ei îi escortară spre sediul miliţiei de la capătul peronului.

Andrei îşi lăsă capul în pămînt, n-ar fi vrut să fie recunoscut de cineva. A început bine ziua eliberării lui ! Printre curioşi, Andrei avu senzaţia de cîteva ori că o recunoaşte pe Lucica şi tot sîngele îi năvăli în faţă.

În camera de pază fură înşiraţi de-a lungul unui perete proaspăt văruit :

— Eu abia am coborît din vagon ! protestă Andrei.

Un plutonier gras se răsti la el :

— Gura !

Pe urmă, tacticos, se așează la birou, scoase dintr-un sertar cîteva coli de hîrtie și se pregăti de anchetă :

— Tu, mă, ăla de lîngă ușă, cum te cheamă ?

— Ghiță Dubăț.

— Vîrsta ?

— Treizeci și unu.

— Profesia ?

— Tehnician.

— Ce tehnician ? întrebă plutonierul nelămurit.

— Tehnician chimist, dădu lămuriri Ghiță, radios, ca și cum datele pe care le furniza ar fi servit pentru obținerea unui premiu.

— Ce-i aia tehnician chimist ? Ce faci, la asta să-mi răspunzi...

— Prepar Dero, domnule plutonier. Dero pentru curățatul izmenelor...

În clipa aceea sună telefonul. Plutonierul ridică receptorul. Cel de la capătul celălalt al firului vorbea tare, se auzea metalic în toată încăperea :

— S-a găsit geamantanul.

Plutonierul, plictisit, puse receptorul în furcă, ca și cum i-ar fi părut rău de cele auzite.

— Sînteți liberi ! Să nu vă mai prind altădată !...

Andrei ieși fără să salute și se grăbi spre ieșire. Lîngă biroul de informații Ghiță Dubăț îl ajunse din urmă :

— Pînă nu ne crește părul, n-o să ne fie prea ușor. Uite-l pe Pană !

Pană stătea rezemat de perete, era concentrat. Cicatricea i se înroșise de parcă ar fi fost dată cu ruj.

— Pun pariu că operează, constată Ghiță și porniră spre el.

Urmăriră privirile lui Pană. În dreptul boxelor bagajelor de mînă, grasul din compartimentul lui Andrei tocmai se chinuia să fixeze un cifru.

— De unde știi ce numere va pune ? îl întreabă Ghiță.

— Dacă nu-i cum îmi imaginez eu, atunci îl las în plata Domnului. Ăștia din provincie au gîndire primitivă : ori pun unu, doi, trei, patru, ori patru de unu, să nu uite. Mergeți înainte, vă ajung din urmă.

Într-adevăr, Pană îi ajunse din urmă, încă înainte de a ieşi de pe peron. În mînă ţinea servieta diplomatică a grasului.

— Îmi pare rău că l-am lucrat, spuse într-o doară. Are o cămaşă şi o pereche de ciorapi în servietă.

— Te-ai şi uitat ?

— Bineînţeles. Şi servieta nu face mai mult de două sutare. În orice caz, nu merită un an de puşcărie. O las aici.

Andrei, ca să scape de ei, urcă în primul tramvai. Îşi scoase bilet şi nu observă că cei din jurul lui îl priviră pieziş. Se aşeză pe o bancă. Lîngă el, o femeie mai în vîrstă strînse poşeta la piept, pe urmă, grăbită, se ridică. Numai cînd se văzu izolat îşi dădu seama că oamenii se fereau de el. Coborî la prima staţie. Pe stradă tocmai se aprindeau luminile, era cald, mirosea a motorină arsă şi gaz de eşapament. În faţa lui, un tînăr cu un tranzistor sub braţ se întorcea după toate femeile. Aparatul revărsa în eter o melodie veche cîntată de Dan Spătaru.

În fond, în aceste nouă luni nu s-a schimbat nimic. Oamenii vin şi pleacă la serviciu, se plimbă, n-au observat că el a lipsit nouă luni. Putea să şi moară, şi lumea ar fi mers înainte, ca şi cum nu s-ar fi întîmplat nimic.

În Piaţa Rosetti un miliţian tînăr dirija circulaţia cu nişte mişcări largi de parcă ar fi executat mişcări de dans.

Dar ce o să zică mătuşa, cînd o să-l vadă ?! Prea bucuroasă n-o să fie, dar va trebui să-l primească în casă. Măcar cîteva zile. Ea a fost singura care i-a scris la penitenciar.

„Au scris toate ziarele despre tine. Săptămîni de zile mi-a fost ruşine să ies în stradă, aveam senzaţia că lumea arată cu degetul după mine. Sper să te cuminţeşti acolo. Silvia."

La mătuşa Silvia îl transferau părinţii, cînd nu se aveau bine. Şi asta nu de rare ori. Dar mătuşa Silvia n-avea timp să se ocupe de el : lucra în ture. Mergea singur la şcoală, nu-l controla nimeni dacă şi-a făcut

lecţiile sau nu, avea cheie la poartă, îşi pregătea singur de mîncare.

Dar de ce o fi atît de multă lume pe stradă? se întrebă Andrei privind înghesuiala de pe trotuare. Parcă în anul care a trecut populaţia Bucureştiului s-ar fi înmulţit de cîteva ori.

Păşea tăcut, ocolind involuntar pe cei care veneau din faţă. Ce-ar fi s-o caute pe Lucica? Nu, asta ar fi fost imposibil acum! În primul rînd nu-i ştie nici numele de familie, era tîrziu să treacă pe la facultate să se intereseze de la colegi. Nu ştia nici măcar dacă locuieşte la părinţi sau la cămin. Poate mîine dimineaţă, dar acest „poate" era doar un termen, nu o hotărîre. În nopţile lungi de insomnie hotărîse să nu mai treacă niciodată pe la facultate. Ce să facă acolo? Să citească dispreţul pe feţele profesorilor sau ale colegilor? Nu, mai bine se recalifică, se face mecanic auto, meserie bănoasă, sau o să repare televizoare, mai ales că e foarte aproape de ceea ce a învăţat trei ani la facultate. În fond releele din televizor trebuie să semene foarte mult cu cele studiate de el: cu o schemă în faţă, ar putea să se descurce de pe acuma, fără să înveţe ceva în plus.

Cînd ajunse în dreptul casei din Mătăsari, se întunecase de-a binelea. Becurile din stradă ardeau din trei în trei, dacă nu erai atent puteai să-ţi rupi piciorul în gropile din trotuar. Pe scări nu ardea decît un singur bec, la ultimul etaj. Lumina era părelnică, umbrele se deformau, groteşti, ca într-un film de groază. Ţinîndu-se de balustradă, Andrei urcă pînă la etajul întîi. Aprinse un chibrit, să citească cartea de vizită de pe uşă, ca nu cumva mătuşa Silvia să se fi mutat între timp. Sună, dar din interior nu-i răspunse nimeni. Mai sună o dată şi, cînd se convinse că nu-i nimeni acasă, se aşeză pe o scară şi se întrebă unde ar putea fi mătuşa: la cumpărături, asta ar fi fost cel mai bine, însemna că nu întîrzie prea mult; la cinema, la teatru sau în tură? Dacă era într-adevăr în tură, nu se întorcea decît pe la ora unsprezece, ar fi însemnat să mai aştepte vreo două ore. Dar dacă e plecată în concediu? La acest gînd se sperie. Să se

întoarcă la gară și să doarmă într-o sală de așteptare ? Să meargă la un hotel ? Avea în plicul primit de la penitenciar aproape 900 de lei, dar ar fi însemnat să-i prăpădească în cîteva zile. Nu, hotelul nu era nici el o soluție. Își aprinse o țigară. Flacăra lumină pereții scorojiți, murdari, și umbra grilajului balustradei aducea cu niște gratii supradimensionate. Era la jumătatea țigării, cînd auzi pași. Nu reuși să stabilească dacă vin de jos sau de sus.

— Cine-i acolo ? se auzi o voce de bas răgușită sau tăbăcită de tutun.

— Eu, răspunse calm Andrei și se întoarse în direcția vocii.

— Care eu ?

— Vreți să mă prezint ?

— Nu. Ce-i cu dumneata aici ?

— Stau.

Dialogul era straniu și Andrei se amuză.

— Hai, șterge-o, că anunț miliția !

Tonul făcu ca tot sîngele să-i năvălească în obraz. Chiar își auzi bătăile tîmplelor. Răspunse totuși reținut :

— Corect gramatical se spune „ștergeți-o" și nu șterge-o. Asta în primul rînd. În al doilea rînd, chiar dacă anunțați miliția, tot nu plec. Locuiesc aici.

— Unde ? întrebă proprietarul umbrei difuze.

— Aici, arătă Andrei cu mîna spre ușa mătușei Silvia. La nouă.

— Cunosc eu chestiile astea ! Dumneata vii de la pușcărie !

— Asta e drept, dar și cei care vin de la pușcărie locuiesc undeva. Și eu locuiesc aici.

— Atunci de ce nu intri în casă ?

— Aș putea să vă spun că îmi place să stau pe scări, dar nu ăsta e adevărul. Mătușa probabil lucrează în schimbul doi.

— Înseamnă că sînteți nepotul doamnei Borza. Da, parcă vă recunosc. Dacă lucrează în schimbul doi, vine pe la unsprezece și un sfert.

Precaut, omul îl ocoli pe Andrei și coborî scările.

4

Mătușa Silvia sosi cu puțină întîrziere și, spre mirarea lui Andrei, nu începu cu întrebările. Era obosită, mirosea a transpirație, îl așeză pe Andrei pe un scaun și se duse în baie să facă un duș. Se îngrășase — observă Andrei —, dar nu-i comunică această constatare, să n-o indispună. Scurgerea apei din rozetă aducea a ploaie monotonă.

Răcorită, mătușa deveni mai sprintenă, mai vorbăreață.

— Ai mîncat ?

— Nu, dar nu mi-e foame.

— Așa sînteți voi, bărbații, nu vi-e foame și pe urmă mîncați de rupeți pămîntul. Îți fac o supă. Nu știi ce greu e cu aprovizionarea. Și acum, vara, chiar cu frigider, iei exact atît cît ai nevoie. Acolo a fost cald ?

— Da.

Un timp tăcu, îi apăruseră broboanele de sudoare pe frunte și, cînd liniștea se lungi peste măsură, întrebă :

— Și cum a fost pe-acolo ?

Vizibil nu voia să rostească cuvîntul închisoare.

— Cum să fi fost, mătușico ? Treceau încet zilele. Asta e tot.

— Bănuiam că n-o să-mi vorbești cum a fost pe acolo. Dacă vrei, nici nu te mai întreb. Vrei supă de cartofi ?

Îmbătrînise, remarcă Andrei, privind-o drept în față. Sub ochi îi apăruseră două pungi mari care tremurau la fiecare deschidere a gurii. Gușa îi atîrna moale, flencăită.

— Mi-e totuna, mătușico.

— Atunci îți fac de cartofi. O supă ușoară de vară.

Intră în bucătărie. Andrei se ridică și se apropie de bibliotecă. Își dădu seama că biblioteca mătușii rămase la fel ca în urmă cu cîțiva ani. Cîteva volume ieftine

din colecția „Biblioteca pentru toți", și romanele ei de dragoste, multe dinainte de război.

Mătușa Silvia nu era o cititoare versată. Se apuca de lectură numai îndemnată și numai de cărțile care i-au fost recomandate special. Pentru ea, marele roman al secolului era *Apărarea are cuvîntul* și, într-o oarecare măsură, *Cămașa lui Cristos*. Despre aceste două volume ar fi putut vorbi ore în șir. Îndoia colțurile paginilor unde plîngea sau o impresiona un pasaj.

— Ai stat singur sau în comun ?

— Un timp am fost patru într-o celulă și numai în ultimele zile m-am mutat singur.

— E mai rău singur ?

— În general e rău. Da' singur e și mai rău.

— Nici mie nu-mi place să stau singură în casă. Mai bine plec și mă plimb pe stradă. De cîteva zile, de cînd au început să le dea drumul pușcăriașilor, nu mai ies. Oamenii vorbesc că ăștia, pentru cîteva sute, te pocnesc în cap. Au dat drumul și la criminali ?

— Nu știu.

Mătușa Silvia așternu masa și puse o singură farfurie.

— Tu nu mănînci ? întrebă Andrei politicos.

— Nu. Țin cură de slăbire. M-am îngrășat, așa-i ?

— Nu mi se pare.

— Ești drăguț. Dar să știi că m-am îngrășat. Cîntarele nu mint. Dar așa e vara. Chiar dacă nu mănînci, te umflă lichidele. Abia aștept să vină toamna. Tu ce-ai să faci ?

Andrei așteptase de mult această întrebare. Avea răspunsul pregătit.

— Nu știu.

— Nu e bine. Ai avut timp destul să te gîndești. Ceva trebuie să faci.

— Ceva tot o să fac.

Gustă din supă. Era opărită. Trebuia să aștepte să se răcească.

— E fierbinte, mătușico. Te deranjează dacă fumez ?

— Nu. Și eu m-am apucat de fumat. Oamenii spun că fumul te slăbește. Ce fumezi ?

— Snagov.

— Atunci iau de la tine. Eu fumez Carpaţi.

Aprinse şi ea ţigara, apoi îşi şterse cu dosul palmei transpiraţia de pe frunte.

— Cînd sînt singură, umblu dezbrăcată. Ştii, soarele bate tot timpul în ferestre. Odăile astea se încing ca un cuptor. Ţie nu ţi-e cald ?

— Ba da.

— Scoate-ţi haina. O să dormi în camera mică.

Camera mică era de fapt o nişă în dormitorul ei. Probabil tot pe fotoliu-pat. Acolo nu era nici lumină, nici uşă, trebuia să fie atent să nu sforăie, să n-o trezească pe mătuşa.

— Şi cînd te întorci la cămin ?

Şi întrebarea asta o aşteptase Andrei.

— Niciodată. Am fost exmatriculat încă înainte de proces. A trebuit să plec şi de la cămin.

— Aici, să ştii, n-o să poţi să stai mult. Probabil o să mă mărit.

— Dacă vrei, pot pleca şi acum.

— Nu, Andrei. Ţi-am spus numai ca să ştii, să ai timp să-ţi cauţi locuinţă.

— O să caut. N-o să te deranjez prea mult.

— Aşa e bine. Nici eu n-am mai multe vieţi. Una. Atît. Aş vrea să mai trăiesc puţin. El nu e ceea ce am visat. Bea. Dar, oricum, e bărbat. Vreau să spăl cămăşi, să simt fum de ţigară în casă. Vreau să nu mă mai tem cînd fulgeră. Atît. I-am vorbit de tine. I-am spus că eşti plecat la studii sau în practică, nu mai îmi amintesc exact, dar asta n-are nici o importanţă. E important să nu-i spui de unde ai venit. Mă înţelegi ?

— Mi-ar veni foarte greu să mint.

— Credeam că închisoarea te schimbă. Eşti ca taică-tu. Lui i-ai scris ?

— Încă nu.

— Gîndeşte-te bine ce-i scrii. El a fost foarte afectat. A trecut nu demult pe la Bucureşti şi mi-a spus că a rămas singur. Dar eu ? l-am întrebat. „Tu eşti altceva, Silvia." Vorbea de maică-ta şi de tine. A îmbătrînit. Dar nu la înfăţişare, ci după felul cum vorbeşte. El a ţinut foarte mult la tine.

— Știu.

— Pe șantierul unde e acum o duce bine. E apreciat. Au vrut chiar să-l decoreze, mi se pare cu Ordinul Muncii clasa a treia, dar în ultima clipă a fost șters de pe listă.

— Din cauza mea ? întrebă Andrei.

Mătușa Silvia își caută de lucru, aranjă feliile de pîine lîngă farfurie, apoi schimbă vorba :

— Vezi, poate s-a răcit...

— Te-am întrebat, din cauza mea ?

— Cred că da. El n-a spus asta, dar, după cîte am înțeles eu, din cauza ta.

— Îmi pare foarte rău.

— Asta să nu-i spui niciodată. Eu îl știu bine pe George. Se vrea mîndru.

— Probabil din cauza asta nu mi-a scris.

— Poate. Sau nu voia să primească corespondență de la penitenciar. Știi, la un șantier totul se știe despre fiecare. Acolo oamenii trăiesc ca într-o familie. Mi-a povestit că odată a vrut numai să cumpere trei metri de stofă și a doua zi toți l-au felicitat pentru costumul cel nou.

Andrei nu știu ce să răspundă. Gustă supa. La gust semăna cu cea de la penitenciar, dar nu spuse nimic.

— După ce mănînci, fă și tu o baie. Îți pun așternuturi curate.

Andrei lăsă să curgă apă fierbinte. Moleșeala ce îl cuprinsese îi făcu plăcere. Și la Gherla făceau duș, o dată pe săptămînă, dar acolo dușurile nu aveau rozete, apa curgea șuvoi și săpunul cazon mirosea a leșie.

Capitolul II

1

Andrei se trezi în zori. Se îmbrăcă repede şi ieşi în vîrful picioarelor din nişă. Mătuşă-sa dormea cu faţa înşurubată într-o pernă şi cu picioarele groase, trandafirii, dezvelite. N-avea nici un rost s-o trezească, o să mănînce undeva într-un lacto-bar şi va vedea ce-avea de făcut. În orice caz, trebuia să se prezinte la sectorul de miliţie, să fie luat în evidenţă.

Strada era inundată de un soare palid, portocaliu. Frunzele castanilor păreau transparente şi aerul proaspăt al dimineţii, încă nepoluat, adia rece, plăcut. Numai dinspre bulevardul Republicii se auzea zgomot şi huruit de motoare : un autobuz roşu, cu burduf, trecu ca o săgeată la capătul străzii. Andrei se îndreptă într-acolo.

Bulevardul i se păru la fel de aglomerat, ca şi ieri seara. Doar oamenii erau mai grăbiţi, mai preocupaţi. Îi păru rău că nu lăsase cîteva rînduri mătuşii, dar nu mai avea putere să se întoarcă. Hotărî să-i telefoneze după zece, cînd s-o trezi. În faţa unui atelier de tapiţerie, un ucenic firav desena opturi de apă pe trotuar. Începea o nouă zi.

Oare el cum se va încadra în ziua de azi şi în cele care vor urma ?

În colţ, la Moşilor, în dreptul staţiei de tramvai, două fete se hlizeau : una povestea ceva, cealaltă rîdea cu gura plină. Cea care vorbea purta o ie aproape transparentă, i se bănuiau sînii mici şi rotunzi, avea

părul despletit și la fiecare întoarcere a capului coama i se flutura ca un steag dacic. Cealaltă, pistruiată, mai plinuță, avea linii rotunde și căutături obraznice. Andrei se opri și îi păru bine că tramvaiul întîrzia. Îi făceau plăcere cele două fete. La Gherla acum suna toaca de deșteptare, se deschideau ușile celulelor, deținuții trebuiau să iasă, să se lipească de zid, să aștepte comanda pentru ieșirea în curte. Plimbarea în cerc era monotonă și totuși cea mai plăcută îndeletnicire de peste zi.

Numai pentru a merge pe bulevard merită să fii liber, să te uiți la oameni, la culoarea ce te înconjoară! Dacă e ceva care te apasă la închisoare e tocmai monotonia culorilor: totul alb, sau alb-cenușiu și, în afară de albastrul cerului, nici o altă pată de culoare nu-ți încînta ochiul.

Fetele se simțiră privite, începură să rîdă, și Andrei, jenat, porni spre Universitate. După cîțiva pași întoarse capul: fata cu ie îi prinse privirile și începu să chicotească. Andrei hotărî să se ducă la ea, dar în clipa aceea apăru tramvaiul. Fetele se grăbiră să urce.

Porni alene, căscînd gura în fața vitrinelor. La agenția de pariuri ale cursclor de cai staționă mai mult. Nu fusese niciodată la curse, văzuse doar la televizor, punctat de comentariul savant al crainicului. Despre alergări însă îi vorbise mult Ghiță Dubăț. Era prieten cu un jocheu, dacă avea timp să se deplaseze la Ploiești, la Hipodrom, nu se întorcea fără o mie sau două cîștig. Plătea procent pentru ponturi, 20 la sută, plus riscul unui neprevăzut. În general însă ponturile erau bune, călăreții aranjau cursele pe baza unei legi nescrise a rotației. Andrei îl admirase pe Ghiță Dubăț, pentru că îi știa pe cei care schimbau valută în fața Athénée Palace-ului, cunoștea pe toți prețuitorii de la Consignația, putea să vîndă fără risc orice obiect furat, avea credit aproape la toate restaurantele mai mari. Desigur, Ghiță putea să exagereze sau chiar să mintă. Ceilalți deținuți însă, care îl cunoșteau mai de-

mult, îi dădeau asigurări că Ghiţă e parolist, un domn. A fi socotit „domn" la închisoare era un lucru mare.

Andrei dejună în pasajul Universităţii, apoi porni spre circa de miliţie. Îl primi un sublocotenent slab, spîn, cu ochi albaştri-deschişi, aproape transparenţi. Îl măsură din creştet pînă în tălpi, îl înregistră pe o fişă, îi eliberă un formular tip :

— Cu asta te prezinţi la Oficiul braţelor de muncă. Dacă ţi se fac greutăţi, vii la noi. Succes !

Andrei îi mulţumi în gînd că nu ţinu nici un discurs şi nu-l împovără cu sfaturi.

Abia în stradă realiză că era cu acte în regulă şi se simţi uşurat. Fără motiv, avusese o strîngere de inimă cînd pătrunse în sediul miliţiei. Probabil, îşi spuse, va trece un timp pînă se va debarasa de aceste sentimente. Era cald. Soarele se limpezise, dogorea de parcă ar fi vrut să dea foc pămîntului. În dreptul primăriei, traversă bulevardul, să prindă umbra blocurilor. Peste drum, Cişmigiul, ca o imensă pată verde, îi fură privirile.

În dreptul Liceului Lazăr, cînd descoperi umbrelele colorate de la „Cireşica", hotărî să se odihnească puţin, să ia o citronadă. La mese, cîţiva tineri, în maieuri colorate, vorbeau de sesiune, de un concert folk la Sala Polivalentă şi despre căldură.

Andrei se aşeză cu spatele la ei. Scaunul de tinichea era cald, spătarul fierbinte şi se temea că şi citronada va fi leşioasă. În clipa cînd apăru chelneriţa, mică, durdulie, cineva îl bătu pe spate. Se întoarse speriat, dar cicatricea roşie a lui Pană îl linişti.

— Ce faci, bătrîne ? îl întrebă Pană, ca şi cînd nu s-ar fi văzut de cine ştie cînd.

— Nimic. Iau ceva.

Se întoarse spre chelneriţă :

— Ce aveţi rece ? Dar rece, rece...

— Juisse, pepsi, votcă...

Pană se aşeză la masa lui.

— Cu ce vă servesc ? insistă chelneriţa.

Pană o prinse de braţ :

— Nu fi nervoasă, Ţuţu.

Andrei vru să-i spună să se astîmpere, dar chelneriţa nu făcu nici un gest că ar fi vrut să-şi smulgă braţul din strînsoare.

— Parcă ai fi nouă aici, continuă Pană. O votcă scurtă şi nişte ţigări mai lungi. Din alea...

Chelneriţa plecă. Pană se întoarse spre Andrei :

— Nu ţi se pare că toată Gherla s-a mutat la Bucureşti ? Ce-ai găsit acasă ?

— Nimic deosebit, răspunse evaziv Andrei, sperînd că discuţia cu Pană se va rezuma la atît.

Pană însă era pornit.

— La mine a fost şucăr. Mă întorc acasă şi, civilizat, sun. Deschide gagica. Mi-a sărit de gît, dar am simţit eu că nu ca altădată. Îmi zic : Pană, fii atent ! Mă uit la ea : frumoasă ! Dacă nu era, n-o luam. A fost garderobieră la „Intercontinental" cînd am cunoscut-o. Aducea cu o actriţă de film, un fel de amestec între Cardinale şi Lolobrigida. Era şi îmbrăcată de parcă ar fi avut cont la Shop. Cînd am intrat la apă le-a vîndut, ca să putem plăti avocatul. Credeam că o găsesc mai săracă, dar nu. Îmbrăcată de parcă ieri s-ar fi întors de la Paris. O întreb : „De unde ai tu asta, Didi ?". Aşa îi ziceam eu, Didi, de la Dumitra. A început s-o bîlbîie. I-am ars două între ochi de mi s-au înverzit pumnii cu fard de pleoape. N-a rezistat mult, mi-a spus tot. S-a încurcat cu un şofer de la TIR, pentru nişte boarfe. I-am făcut vînt ! A ta ?!...

— Eu n-am avut pe nimeni.

— E nasol cînd nu te aşteaptă nimeni.

Chelneriţa puse pe masă două păhăruţe cu votcă şi un pachet de Kent.

— Îţi place fata asta ?

— Care ? întrebă mirat Andrei şi îşi răsuci capul în toate părţile.

— Ţuţu, chelneriţa. E o fată foarte bună. Puţin durdu, dar cel puţin ai pe ce pune mîna. Îţi place ?

Andrei nu vru să-l dezamăgească. Răspunse într-o doară :

— E drăguță...

— Dacă spui așa, înseamnă că îți place. Vorbesc cu ea.

Înainte ca Andrei să-l fi putut opri, făcu un semn chelneriței. Ea se apropie.

— Stai jos ! o îndemnă Pană.

— Nu se poate, mă dau afară. Ce vrei ?

— Uită-te la prietenul meu, făcu un gest spre Andrei. La zdup îi spuneam Belmondo. Nu e ca originalul, dar nu-i de lepădat. E singur...

— Și ce să-i fac ?

— Știi tu. Frumosul n-are nici casă. N-ar putea să se mute la tine ? Ei, nu pentru totdeauna, pînă se aranjează. Garantez pentru el...

Chelnerița îl cercetă pe Andrei. Andrei, stînjenit, zîmbi stupid, apoi își lăsă privirile în pămînt.

— Să vină seara la închidere, spuse în cele din urmă chelnerița.

Plecă.

— Vezi, rîse Pană, s-a aranjat. Zău că e o fată foarte bună ! Și e curată, nu e cazul să te temi.

— Nu trebuia ! spuse Andrei fără convingere.

Să pară degajat, desfăcu pachetul de țigări și-și aprinse una. Pană, mașinal, dădu peste cap votca.

— Să nu-i dai prea mult, că o răsfeți. Și dacă te împaci cu ea, mai poți bea și pe datorie.

Andrei vru să protesteze, dar Pană nu-i dădu răgaz :

— Nu, nu fă pe grozavul. Se întîmplă să rămîi fără bani. Dacă vrei să lucrezi cu mine, te fac om...

— Mulțumesc, Pană, m-am aranjat.

— Cum te-ai aranjat ?

Andrei bîlbîi ceva neinteligibil despre facultate și Pană pufni în rîs :

— Nu te scuza. Am înțeles, ești pe geantă. La ce te pricepi ?

— La multe, răspunse Andrei tot evaziv.

— Dacă te pricepi la multe, nu te pricepi la nimic. Spune-mi ceva concret...

Andrei era hotărît să-l dea gata :

— La automatizare.

— Asta ce mai e ? întrebă nedumerit Pană.

Pentru prima oară Andrei avu un sentiment de superioritate. Începu să explice doct :

— Păi, automatizarea e un proces algoritmic al unor scheme mecanice, uniforme...

— Tu nu-mi da definiţii ! Ce ştii să faci concret ? Eşti în stare să deschizi o broască yale cu o lamă de cuţit ?

— Nu.

— Ştii să spargi un geam fără să faci zgomot ?

— Cred că aşa ceva nici nu e posibil ! Cioburile cad, fac zgomot...

— Nu trebuie să cadă.

— E imposibil. Legea gravitaţiei...

— Fac ceva pe legile tale. Natura trebuie corectată. Lipeşti o pînză de leucoplast pe geam, îl spargi, cioburile rămîn lipite de pînză. Nu cad, nu fac zgomot. Eşti novice. Nu eşti bun decît la ginit...

Pană zări pe cineva peste drum şi se făcu nevăzut. Nu se mai arătă. În timpul acesta, Andrei o urmări de la depărtare pe Tuţu. Rîdea mai tot timpul, avea dinţi mici de şoarece, dar buze groase. Ochii verzi îi luminau faţa ca nişte felinare. Fusta strînsă pe corp îi contura liniile pline de om sănătos. Andrei îi făcu semn că face plata. Tuţu se apropie. Zîmbi şi, fără să facă socoteala, puse în buzunar suta pe care i-o întinse Andrei.

— Închidem pe la zece. Dacă întîrzii, nu te aştept.

Auzindu-se strigată, se întoarse şi plecă legănîndu-şi şoldurile.

Un timp Andrei mai rămase în local, sperînd că Tuţu se va întoarce cu restul de la sută, pe urmă îşi dădu seama că socotelile erau încheiate. Se ridică de la masă, o căută cu privirile s-o salute, dar ea nu era nicăieri.

2

La oficiul braţelor de muncă îl anchetă un funcţionar în vîrstă, plictisit. Deşi în birou era cald, purta cravata strînsă şi vestonul încheiat. Nu-i lipsea mult pînă la pensionare.

Lui Andrei i se păru că se încadrează perfect în biroul pe care îl stăpînea: pereţii erau scorojiţi, ici-colo doar se mai vedeau resturile unui tapet trandafiriu apărînd din spatele unor mobile bătrîneşti, uzate; nişte pupitre cu picioare strunjite, lacul refăcut cu baiţ şi cîteva birouri sculptate, acoperite cu hîrtie albastră de împachetat.

— Şi la ce te pricepi, tovarăşe? Ai vreo meserie?

Avea o voce incoloră, ştearsă: din spatele lentilelor cu mai multe dioptrii apăreau doi ochi măriţi exagerat, fără culoare şi fără sclipiri.

— N-am.

— Atunci n-ai altă soluţie. Recalificarea, sau mai bine zis calificarea la locul de muncă. Îţi propun o fabrică. Vulcan.

— Mi-e totuna.

Funcţionarul întocmi o fişă, o ştampilă şi o iscăli. Avea o iscălitură de ministru cu întorsături şi cerculeţe alambicate.

— Asta e tot. Unde ai fost?

— La Gherla.

— Acolo e bine. E aer curat şi sus pe dealul Sineşti, cînd înfloresc livezile, e o splendoare. Am copilărit pe acolo. Repartizarea asta e valabilă trei zile. După trei zile trebuie s-o reînnoieşti. E clar?

— Da, domnule.

Hotărî să se prezinte chiar în ziua aceea la fabrică. Cel puţin să vadă ce-i acolo, ce-ar putea să facă, cît ar putea cîştiga. Nu se putea baza pe cei 900 de lei primiţi de la penitenciar. Banii aceştia dacă îi vor ajunge pentru o lună, pînă la primul salariu. Luă un autobuz din Kogălniceanu şi pe drum se gîndi la Pană. I se păru un sufletist. Ce uşor i-ar veni acum

să i se alăture! Îi păru rău că nu-l întrebase cam cît ar putea cîştiga alături de el.

Portarul fabricii îi cercetă repartizarea, îl privi neîncrezător şi arătă spre o clădire cu mai multe etaje.

— Acolo, tovarăşe, la etajul întîi, îl cauţi pe tovarăşul Petrescu. Camera doisprezece.

În clădirea administrativă îl surprinse aerul condiţionat. Da, funcţionarii au condiţii. De ce nu este o secţie de calificare la locul de muncă în birouri? Zîmbi la acest gînd. Doamne fereşte să devină funcţionar!

La camera numărul 12 descoperi o tăbliţă de sticlă roşie pe care un pictor de firme dibaci caligrafiase: „Organizaţia de Partid, Vulcan". De ce l-o fi trimis portarul la organizaţia de partid? Ar fi fost mult mai normal să se prezinte la Serviciul personal sau undeva într-o secţie. Probabil, trase concluzia, cei de la penitenciar erau verificaţi aici. Bătu la uşă. Îi răspunse cineva cu o voce metalică, gravă, de parcă ar fi fost un cîntăreţ de operă. Intră. Se pomeni într-un birou foarte elegant, cu o bibliotecă imensă, masivă, plină de cărţi tehnice. Un birou, la capătul unei mese de consiliu, acoperită cu pluş roşu şi o vitrină plină cu produsele fabricii, completau mobilierul. Proprietarul vocii metalice stătea în spatele biroului. În faţa lui, un dosar unsuros contrasta cu mobilierul.

— Dumneavoastră sînteţi tovarăşul Petrescu?

Petrescu îşi ridică privirile. Deşi nu era în vîrstă, avea faţa ridată, arsă de soare.

— Eu.

Andrei îi întinse repartizarea. Petrescu aruncă o privire pe ea, apoi o puse pe birou. Fără motiv începu să zîmbească:

— Ia loc.

Andrei nu schiţă nici un gest că ar vrea să se aşeze.

— Dumneata eşti al patrulea repartizat la noi. Ceilalţi trei nu mai sînt în fabrică. Primul nici nu s-a prezentat, ceilalţi doi au stat cîte o săptămînă. Unul dintre ei a şi fost arestat.

Andrei se încruntă. Nu se aşteptă la o astfel de primire. Întrebă agresiv:

— Comunicarea asta face parte din ceremonialul de angajare ?

Mai mult felul cum a fost rostită fraza, nu fraza însăşi, îl făcu pe Petrescu să tresară. Vorbi cu acelaşi calm ca şi mai înainte, nu ridică nici măcar tonul :

— Nu, dar nu e rău să ştii.

Închise dosarul în semn că nu are nici o altă preocupare decît discuţia cu omul din faţa lui.

Andrei făcu o pauză, apoi întrebă calm :

— Vreţi să vă spun de ce am fost închis ?

Faţa lui Petrescu nu trădă nici o curiozitate.

— Nu. Dar dacă simţi nevoia unei destăinuiri...

— Nu simt nevoia.

Pentru prima oară, Petrescu arboră un zîmbet : avea dinţi mari de un alb transparent.

— Foarte bine. Te aşezi sau mă ridic şi eu în picioare ?

Neavînd încotro, Andrei se aşeză.

— Acum, la angajare, vreau să-ţi spun ceva. Faptul că eşti aici şi nu la închisoare, şi nu e rău să reţii asta, nu e o slăbiciune a partidului, ci dimpotrivă. Noi vrem că construim omul nou. Ceea ce îţi spun nu e o lozincă, ci un adevăr. Prototipurile există...

Andrei îl întrerupse :

— De cînd am fost amnistiat, am ascultat o mulţime de discursuri. Probabil vi se pare că sînt obraznic. Nu sînt. Nu sînt nici impertinent. Sînt doar obosit. Povestea cu omul nou nu mă interesează. Cred că aluatul din care am fost plămădit eu nu e bun pentru modelare. Vreau să muncesc, ca să cîştig bani.

Petrescu îl ascultă calm, scormonindu-l cu privirile.

— Ştii de ce vorbeşti aşa ?

Andrei presimţi o capcană : Petrescu ăsta vrea să-l tragă de limbă, să spună ceva nelalocul lui ! I se păru însă ciudat că nu-i era teamă.

— Pentru că sînt liber.

— Eliberat.

Cu toate că omul din faţa lui îl contrazicea şi-i răspundea sec, lui Andrei nu i se păru antipatic. Vru să cîştige răgaz înainte de a răspunde.

— Îmi permiteţi să aprind o ţigară ?

— Desigur. Şi poate mă serveşti şi pe mine.

Andrei îşi aduse aminte că nu avea decît Kent, dar nu mai putea da îndărăt. Îi întinse pachetul. Petrescu luă o ţigară, o pipăi dacă e moale sau nu. În ochi îi apărură nişte clipiri ciudate, galbene :

— Salariul din fabrică n-o să-ţi ajungă pentru Kent.

— De obicei fumez Snagov. Pachetul acesta l-am primit de la un prieten cu ocazia eliberării. Nu se făcea să-l arunc.

— Bineînţeles. Mai ales că sînt bune...

Andrei îşi aprinse şi el ţigara :

— Mai înainte aţi spus că am fost eliberat. Nu, tovarăşe Petrescu. Sînt liber. Sînt liber, pentru că nu am ce pierde : nici slujba, nici căminul, nici facultatea. Pe toate astea le-am pierdut deja. Aveţi latitudinea să mă angajaţi sau nu. Iar eu am latitudinea să mă duc în altă fabrică. De braţe de muncă e totdeauna nevoie. Asta e sigur !

Petrescu trase un fum înainte de a răspunde :

— N-ai făcut decît o singură confuzie : liber e acela care are o certitudine. Certitudine concretizată în valori materiale sau spirituale. Dar noi filozofăm în loc să discutăm lucruri practice. Ce ai vrea să devii ? Sudor, monteur, lăcătuş ?

— Pot să vă cer un sfat ?

— Te rog.

— Unde se cîştigă mai mult ?

— Unde se munceşte mai mult.

— Am înţeles. Eu vreau să muncesc mult.

— Du-te la forjă şi caută-l pe maistrul Crijan.

— Acum ?

— Eu zic acum. Cine ştie, poate pînă mîine te răzgîndeşti. Noaptea nu e un sfetnic bun. Cunosc acest proces : la început îţi spui mai stau o zi să mă odihnesc, pe urmă mai stai o zi şi-ţi spui : o să încep treaba de luni. Şi pînă luni pot să se întîmple foarte multe lucruri. Mai întîlneşti un prieten care îţi dă un pachet de Kent şi mai trece o săptămînă.

— Nu mă cunoaşteţi...

— Pentru prima oară ai dreptate sută la sută. Nu te cunosc. Nu ştiu nimic despre părinţii tăi, despre

prietenii tăi, despre tine. Dacă vei lucra însă în fabrică, o să ne cunoaştem. Te duci acum la maistrul Crijan ?

— Mîine dimineaţă. Şi asta, numai ca să vă dovedesc că nu fac parte din schemele dumneavoastră preconcepute. Nu toţi oamenii sînt la fel !

— Iar ai dreptate, zîmbi Petrescu. Şi sper şi personalitate. Dacă într-adevăr te prezinţi mîine la maistrul Crijan...

Andrei avu senzaţia că-l ghicise.

— Să trec şi pe la dumneavoastră...

— Nu. Eu oricum aflu dacă te-ai prezentat sau nu. La revedere !

De îndată ce ieşi din clădirea administrativă, îl izbi căldura : soarele era chiar deasupra capului, dogorea ca un cuptor Martin şi aerul rarefiat era şi el cald. Părăsi incinta fabricii cu o sinceră părere de rău : dacă tot a fost aici, de ce nu s-a dus pînă în secţie să-l cunoască pe maistru ? De mîine ar fi putut începe lucrul. Totuşi îi păru bine că nu s-a prezentat. Ar fi însemnat să-i dea dreptate lui Petrescu. Şi asta n-ar fi vrut-o nici în ruptul capului. De ce să aibă numai el dreptate ?...

Coborî din autobuz în Piaţa Palatului şi hotărî să ia masa la braseria „Cina". Comandă un grătar, fără salată, să nu coste mult. Sub platani era răcoare. La o masă alăturată, o femeie ţinea faţa la soare : făcea plajă. Oare toţi aceştia de aici din ce or fi trăind ? Stînd la masă, aşteptînd plata, nu se hotărîse ce să facă : să se ducă acasă pe Mătăsari, sau să colinde străzile, să se obişnuiască cu oamenii ? Alese cea de a doua variantă. Acasă, nici n-ar fi avut ce face. Cărţile din biblioteca mătuşii le citise pe toate, de culcat nu avea chef, şi seara, oricum ar fi ieşit să se răcorească puţin. Ciudat, Lucica îl lăsă rece, deşi la Gherla tot timpul se gîndise la ea, uneori chiar aştepta să sune stingerea să poată rămîne singur cu gîndurile lui. Asta mai ales în ultima vreme, cînd începuse numărătoarea inversă : 30 de zile, 29 de zile, 28 de zile...

Păcat că Tuţu de la „Cireşica" nu aducea cu fata de pe strada Moşilor. Cu cea cu ie. Dacă ar fi fost

chiar ea, neapărat s-ar fi dus s-o aştepte, să n-o scape cumva.

— La dracu ! mormăi cu voce tare. Nici nu mai îmi amintesc cum arăta fata cu ie şi mă gîndesc la ea ca la un cunoscut !

Plăti consumaţia, dar nu se ridică de pe scaun. Rămase cu picioarele întinse sub masă, cu braţele atîrnate de-a lungul trupului. Lenea îl învălui şi se simţi uşor ca un fulg. Pe urmă îşi aduse aminte de secretarul de partid de la fabrica Vulcan şi se întrebă cum se va înţelege cu el. Îşi dădu însă seama că era o întrebare inutilă : chiar dacă se va angaja, n-o să aibă de-a face cu el. În ce calitate ? În fabrică erau cîteva mii de muncitori ; avea el treabă cu membrii de partid. El nici măcar în UTC nu este. Se corectă în gînd : nu *mai* este ! Şedinţa de excludere a fost aproape formală. S-a citit sentinţa judecătorească, au luat cuvîntul trei sau patru colegi, scurt, propunîndu-l pentru excludere. L-au întrebat dacă are ceva de spus şi el şi-a lăsat capul în pămînt. A spus un „nu" abia perceptibil şi şi-a predat carnetul. Fusese şi la alte excluderi, unde organizaţia de bază s-a împărţit la început în două, pe urmă în trei grupe, discursurile erau pasionante, argumentele şi pro şi contra erau cîntărite cu patimă tinerească. Cînd a fost invitat la şedinţa de excludere, nu bănuise că totul va fi atît de banal. Colegii stăteau tăcuţi, blazaţi, el le ocolea privirile.

Dar de ce să se gîndească la toate astea, cînd lîngă el femeia care îşi ţine faţa la soare părea atît de frumoasă ? ! O privi mai atent : nici nu era frumoasă. Atunci de ce i se par lui toate femeile frumoase ? ! Desigur, pentru că nu a cunoscut aproape un an întreg nici o femeie.

Părăsi localul. Privi rondurile de flori din faţa Filarmonicii. Erau aranjate cu gust, îi aduceau aminte de o ilustrată ce reprezenta palatul Elysée. Lîngă „Lido", cîţiva negri se certau pentru un taxi, vorbeau o limbă ciudată cu multe „u"-uri şi erau gălăgioşi de parcă pe stradă n-ar fi fost decît ei. Peste drum, la

„Scala", coadă pentru bilete, rula un film american cu Charles Huston. Pentru o clipă se gîndi să-şi cumpere şi el un bilet, dar nu avea răbdare să stea două ore într-o baie de aburi.

Porni spre Ana Ipătescu, apoi spre Şosea. Teii înfloriseră de mult, mirosul greu, pătrunzător, devenea şi mai tare la cîte o adiere de vînt. Găsi o bancă liberă, se aşeză şi urmări goana maşinilor. Mai demult, pe vremea sesiunilor, cînd venea la Şosea să se limpezească, juca ruletă balcanică: maşinile cu numere fără soţ erau cîştigătoare, cele cu soţ necîştigătoare. La un număr mare de maşini, numerele se echilibrau, justificînd parcă teoria probabilităţii a lui Schrödinger.

Cît de mult ar fi vrut la închisoare să poată procura manuale şcolare, cursuri despre automatizare! Ar fi putut să se pregătească pentru sesiunile de iarnă ca niciodată pînă atunci. Odată a ieşit la raport la gardianul-şef, dar acesta a precizat, conform regulamentului, că nu aveau acces la alte cărţi decît cele din biblioteca penitenciarului şi la acelea numai cu o aprobare specială, dată de director. Renunţă. N-avea nici un rost să se umilească ca să poată reciti nuvelele lui Sahia sau *Operele alese* ale lui Sadoveanu. Se autoeducase ciudat: putea să stea ore întregi nemişcat privind un punct fix, o zgîrietură de pe perete sau zborul unei muşte rătăcite în celulă. Direcţiile zborului erau imprevizibile, ca şi mişcarea browniană. Uneori musca zăbovea într-un loc nebănuit de mult, alteori nici nu ateriza şi-şi lua din nou zborul. În acele momente de delăsare, mintea îi funcţiona ager. Putea efectua înmulţiri cu numere din patru sau cinci cifre, fără greşeală, urmărind totodată goana norilor pe ecranul fărîmiţat de gratii.

Cînd începu să se întunece, porni spre oraş şi la zece fără un sfert se afla peste drum de „Cireşica". În timpul zilei hotărîse de cîteva ori să nu treacă pe aici, dar, ca şi cum ar fi fost un făcut, paşii îl duceau spre Piaţa Kogălniceanu. Feţele de masă erau strînse. Pentru o clipă o zări şi pe Tuţu, cu fusta strînsă pe corp, adunînd pahare. La zece şi un sfert apăru în

ușa restaurantului împreună cu o colegă. Nu-l recunoscu și fu nevoit s-o salute cu voce tare :

— Sărut mîinile.

Ea întoarse privirile spre el, își încreți fruntea, apoi buzele i se prelungiră într-un zîmbet forțat :

— A, domnul Belmondo ! Credeam că nu mai vii !

Își luă rămas bun de la prietena ei și întinse brațul spre Andrei.

— Vrei să te prezinți ?

— Andrei Borza.

— E prea lung. Ajunge Andrei. Dar parcă și ăsta e prea lung. Adi e bine ?

— Cum vrei ! De fapt, cînd eram mic, bîigui Andrei, mi se spunea așa, dar mie mi s-a părut caraghios.

— Un nume, dacă nu e caraghios, n-are haz... Știi cum o cheamă pe fata de care m-am despărțit ? Lucreția. Dar noi îi spunem Lu. Nu e mai frumos Lu ?

— Ba da ! răspunse Andrei fără convingere.

Un timp merseră tăcuți, Andrei își scormonea creierii după un subiect de discuție, dar tot ce-i venea în minte i se părea banal. Era convins că cel mai interesant pentru ea ar fi fost să vorbească despre închisoare, dar nu știa cum să înceapă. În cele din urmă Tuțu îl ajută :

— Ai fost cu Pană ?

— Da.

Tuțu așteptă ca Andrei să continue, dar el nu era inspirat. Tot ea legă conversația.

— Tot doi ani ?

— Nouă luni.

— A, lucrezi la mărunțișuri !

Niciodată n-ar fi crezut că va fi subapreciat pentru că n-a stat decît nouă luni la închisoare. Tăcu din nou : ce ar fi putut să-i spună ? Că e om de anvergură, dar a avut noroc și a scăpat ieftin ? Că, de fapt, i-a păcălit, dacă ar fi fost luat la bani mărunți, ar fi primit cel puțin cinci ani.

— Dacă nu mă strîngi de braț, mă pierzi prin mulțime.

Andrei o trase mai aproape spre el. Tuţu avea părul tapat, mirosea a parfum ieftin şi a cremă Nivea. Avea însă voce plăcută, dar vorbea prea tare, uneori oamenii se întorceau după ei. Andrei ar fi vrut să adopte felul ei de a vorbi, dar se înhibase, nu-i veni în minte nici un cuvînt în jargon în afară de „mişto", dar nu se ivise ocazia să-l plaseze. Din cînd în cînd o privea cu coada ochiului : nas mic, în vînt, şi gene foarte lungi. Cînd vorbea sau rîdea, făcea gropiţe.

— Îţi plac ? întrebă ea pe neaşteptate.

— Da. Altfel nu veneam.

Tăcură iar.

— Nu prea eşti vorbăreţ, spuse după un timp Tuţu.

— Nu prea.

— Probabil te-ai dezobişnuit. Odată mi-a făcut curte un mut. Era plin de lovele, era frumos ca un dumnezeu, dar i-am făcut vînt, că nu putea să-mi spună nici măcar te iubesc. Tu n-ai uitat cuvîntul ăsta ?

— Nu l-am uitat.

— Eşti însurat ?

— Nu.

— În sfîrşit, o calitate. Nu sufăr oamenii însuraţi. Cînd ţi-e lumea mai dragă, îşi aduc aminte de neveste, te strigă pe numele lor, e foarte caraghios. Mai spune şi tu ceva. Dar nu-mi vorbi de meteorologie, că e cald, că n-a plouat de mult sau uite, e Crai nou, sau chestii din astea. Altceva...

— Îmi pare bine că te-am cunoscut.

— E frumos, dar vorbeşti cam economicos. Vezi, oamenii sînt proşti. Uneori poţi face pe cineva fericit numai cu cuvinte. Şi cum cuvintele nu costă bani, pot fi chiar şi minciuni. Şi oamenii totuşi se feresc să spună cuvinte. De ce ?

— Nu m-am gîndit niciodată la asta.

— Voi, bărbaţii, nu vă gîndiţi niciodată la lucruri importante.

Căută privirile lui Andrei, apoi adăugă :

— Stau destul de departe, dar nu vreau să luăm troleibuzul. Nu-mi place înghesuiala.

— Nici mie nu-mi place înghesuiala.

— Atunci într-un fel ne potrivim. Tu ai şcoală ?
— Trei ani de facultate.
Tuţu se opri şi-l privi pe Andrei mai lung.
— Drept să-ţi spun, n-aş fi crezut ! Eu îmi imaginam că bărbaţii cu şcoală aleg altfel cuvintele, le potrivesc cu dibăcie şi te dau repede gata. Dar nu e totdeauna aşa. Am cunoscut un profesor de înot, terminase ICEF-ul. Singurele cuvinte noi pe care le-am auzit de la el erau „bras" şi „craul", şi ţinea minte cît a făcut pe suta de metri liber unu Spitz. În rest, bîtă. Cînd avea ocazia, îşi scotea cămaşa să-şi arate plexul. Dar un bărbat nu se măsoară după plex. Te poţi îndrăgosti de unul cu burtă sau unu ca Puiu Călinescu, depinde. Am fost cu el la mare şi într-o seară mă uitam la valuri. Nu-s prea romantică, dar atunci mi-a făcut plăcere să mă uit la crestele albe ale valurilor. El m-a îmbrăţişat şi m-a întrebat ce mîncăm. Aş fi vrut să-i dau cu valurile în cap !
Tuţu locuia pe strada Moise Nicoară, într-o casă în formă de vagon, chiar în ultimul apartament. Apartament era o definiţie exagerată : nu avea decît o cameră cu intrare direct din curte, cu apa şi cu WC-ul tot în curte. Scoase cheia de sub preş, apoi vîrî mîna în burlan :
— Aici îmi vine corespondenţa.
Nu găsi nimic şi se linişti.
— Cel puţin n-o să ne deranjeze nimeni.
Interiorul era curat, avea un pat de lemn bătrînesc, cu o cuvertură de lînă, ceva ce aducea a cergă. O oglindă cu ramă de lemn dată cu politur, o măsuţă acoperită cu o faţă de masă galbenă ca cele de la Cireşica, şi un aragaz nou-nouţ, încă nefolosit.
— N-am butelie, explică ea, pe urmă ridică tonul : Nu sta ca un mototol, pune perdelele !
Perdelele erau tot feţe de masă a la „Cireşica", agăţate în cuie la fereastră şi la geamurile uşii.
Andrei fixă perdelele, apoi se rezemă de perete. Probabil dacă ar fi fost cu Lucica, ar fi avut şi mai puţine subiecte de atacat. Tuţu cel puţin era realistă şi avea şi haz.

— A, tresări Tuţu deodată, era să uit.

Scoase din poşetă o sticlă de votcă şi numără pe masă 13 lei.

— Două votci mici, un pachet de Kent, sticla asta şi restul. Mă gîndeam eu că n-o să-ţi treacă prin minte să cumperi ceva.

Andrei o privi lung şi-i veni s-o mîngîie, dar se reţinu. Atunci cînd luase suta, a crezut că e hoaţă, l-a simţit că nu e omul care să facă şălăgie şi nu i-a mai dat restul. E groaznic cînd judeci totul la prima impresie.

— Ce stai ca unul fără părinţi ? Deschide sticla ! Sper că te pricepi...

Andrei deşurubă capacul de metal şi Tuţu aduse două pahare de mărimi diferite.

— Numai să nu te îmbeţi, că nu-mi plac beţivii. E cam cald aici, dar, după ce stingem lumina, crăpăm fereastra.

Ridică paharul :

— Sănătate, Belmondo !

Andrei dădu votca peste cap. Se strîmbă.

— Nu prea eşti băutor.

— Nu prea.

Tuţu îşi scoase bluza, rămase numai în sutien : avea pielea maronie, bronzată.

— Am uitat să te întreb : ai mîncat ?

— Da.

— Eu nu. Mi-e foame. Deschise sertarul mesei şi scoase o tabletă de ciocolată străină. Asta face cît o friptură. Ştii de la cine o am ? N-ai de unde să ştii. De la un actor, Toni şi nu mai ştiu cum...

Îi oferi şi lui Andrei.

— Mulţumesc, nu-mi plac dulciurile !

— Nu face nimic. Te obişnuieşti. Tu nu te dezbraci ?

— Ba da.

Îşi scoase haina şi o puse pe spătarul unui scaun. Tuţu întoarse capul spre el şi Andrei o sărută.

— Sînt dulce, aşa-i ?

— Da.

— Din cauza ciocolatei! începu ea să rîdă. Am auzit un banc cu Bulă, nu mai îmi aduc aminte poanta. Tu ştii bancuri?

— Nu.

— Dar ce ştii?

— Uneori mă întreb şi eu dacă ştiu ceva. Am impresia că nu...

— Nu-mi place cînd devii blegos. Spune-mi, Belmondo, tu cîţi bani ai?

— Şapte sute şi ceva.

— Dacă împărţim patul, împărţim şi banii. De ce nu te dezbraci? Ţi-e ruşine?

— Puţin!

3

Andrei intră în secţia forjă după începerea lucrului. Din clipa cînd deschise uşa, rămase impresionat: arcurile voltaice ale sudorilor colorau pereţii în violet, uneori luminile stăruiau, se căţărau pînă în tavan, apoi, cînd se stingeau brusc, petele albe de pe pereţii înnegriţi de fum persistau. Imediat lîngă uşă, un ciocan pneumatic, de mare tonaj, izbea într-un lingou încins. Scînteile, ca nişte jocuri de artificii, se ridicau în aer, descriau o boltă şi se stingeau înainte de a ajunge la pămînt. Ciocanul izbi din nou, un jet de scîntei îl orbi pentru o clipă, apoi limbile violete se căţărară din nou pe pereţi.

— Îl caut pe maistrul Crijan! se adresă Andrei unui muncitor.

— E ăla grasu de lîngă ciocan.

Grasul apăsă pe un buton şi ciocanul se izbi din nou de lingou. Andrei se întrebă dacă se cade sau

nu să-l deranjeze în timpul lucrului. Socoti că nu şi, să nu stea degeaba, făcu cîţiva paşi spre cuptoarele electrice. Deasupra lui pluti în aer un alt lingou încins şi clopoţelul strident al macaralei îl asurzi. Spre mirarea lui nici un muncitor nu tresări. Oare şi el va deveni la fel de insensibil ca ei ? se întrebă speriat. Sau, poate, şi acest gînd îl sperie şi mai mult, nu va avea niciodată atenţie distributivă !

Se întoarse la ciocanul pneumatic. Grasul, tot acolo. Se apropie de el.

— Am fost repartizat la dumneavoastră.

— Bine. Stai şi obişnuieşte-te cu hala.

Andrei se retrase pînă lîngă perete şi urmări izbiturile ciocanului pneumatic. Alături se căleau nişte piese. Aruncau bucăţi de metal într-un cazan cu apă şi aburii ţîşneau pînă aproape de tavan. Privite printre gene, păreau nişte explozii nucleare.

Mai tîrziu, cînd lingoul de sub ciocan se lungi şi luă o formă de bară, unul dintre muncitorii lui Crijan se apropie de el :

— Îţi place ?

— Ce să-mi placă ? întrebă nedumerit Andrei.

— Munca de aici. Scînteile. E ca la pomul de Crăciun.

— Îmi place.

— Atunci de ce să nu faci să iasă mai multe scîntei ?

— Ce să fac ?

— Păi, uită-te şi tu, vezi ce fac ceilalţi.

— Asta fac, mă uit.

— Bine faci, că meseria se fură.

Muncitorul îşi şterse fruntea transpirată cu mîneca bluzei şi se întoarse la ciocan.

Încă din prima clipă cînd intrase în hală, Andrei şi-a dat seama că-şi alesese prost profesia ! La strunguri, nu era hărmălaia de aici, oamenii stăteau înşiraţi în faţa maşinilor lor automate, apăsau pe butoane, piesele grele se fixau cu macarale mici electrice, neexpuşi la scîntei şi la căldura asta infernală. Sau la lăcătuşerie ! Acolo dai cu pila opt ore şi eşti

liber. Aici, chiar după ce părăseşti hala, zgomotele persistă în urechi, mirosul carbidului îţi arde nările, te sufocă. Păcat că s-a decis atît de repede şi mai ales în faţa lui Petrescu !

— Brandook paisprezece ! strigă maistrul.

Un ucenic mărunt, roşcat, se repezi la panoul cu scule şi luă un cleşte.

Va să zică, cleştele cu coada lucioasă e brandook 14 !

Mai tîrziu se apropie un alt muncitor, negricios, cu o mustaţă de frizer şi cu o coamă lungă căzută pînă peste gulerul bluzei.

— Ai fost repartizat la noi ?

— Bănuiesc...

— Cum adică bănuieşti ? Da sau nu ?

— Nu ştiu unde lucraţi dumneavoastră. Eu am fost repartizat în echipa lui Crijan.

— Bine spui. Tot în echipa lui Crijan lucrez şi eu. Mă numesc Caragea, sper să mă ţii minte...

Andrei îl privi atent : ras proaspăt, şi unde îi creştea barba avea faţa vînătă. Ochi mici, rotunzi, ca de pisică, băgaţi adînc în orbite. Un nas mare, cartilaginos, îi urîţea faţa lată cu pomeţii proeminenţi. Numai fruntea bombată inspira încredere. Purta o şapcă confecţionată dintr-un ciorap de damă.

— Văd că mă studiezi...

— Aţi spus să vă ţin minte.

— Da, la gură eşti bun. Eşti ocupat ?

— Nu.

— Atunci ia cana de colo şi adu apă. De la spălător.

Andrei luă cana şi porni spre uşa indicată de Caragea. În apropierea sudorilor îşi feri ochii şi era să se împiedice de nişte traverse. Cineva rîse cu voce tare, dar Andrei nu se putu uita într-acolo din cauza arcului voltaic.

În spălător era răcoare, lăsă robinetul să curgă mai mult ca să capteze apă rece. Reveni şi se apropie de Caragea, care stătea în apropierea maistrului. Îi întinse cana.

— Poftim !

— N-o ține aproape de lingou, că se încălzește. Sau vrei să pui de ceai ?

— Dumneata mi-ai cerut apă.

— Te-am trimis numai ca să nu te plictisești.

În semn de protest, Andrei aruncă apa pe jos și puse cana la loc.

— Știi de ce te-a trimis după apă ? îl întrebă de astă dată maistrul.

— Să nu mă plictisesc...

— Nu, băiatule. Te-a trimis să înveți drumul spre spălător. De aia.

Andrei își dădu seama că n-o să-i fie ușor să se încadreze. I-a spus și Tuțu ieri seară :

— Tu unde lucrezi ?

— La fabrica Vulcan. Vreau să spun că de mîine încep lucrul. Am fost repartizat de Oficiul brațelor de muncă...

— Nu te prezenta.

— De ce ?

— Tot nu rămîi acolo. E muncă grea. Și tata a fost fierar. Era totdeauna murdar, totdeauna obosit și indispus. Și obosiți și indispuși, oamenii nu pot face dragoste. Mimează doar sau își fac datoria dintr-o necesitate biologică. Dar dragostea este altceva. Odihnit, bine dispus ai mai multă fantezie. Și fără fantezie, dragostea este sărăcită. Asta n-ar fi rău să se predea și la școală. În fond nu fantezia ne deosebește de animale ? Tu ai școală, de ce nu te bagi undeva funcționar ?

— Nu-mi place să stau la birou.

— Faci ce vrei, dar dacă pleci de acolo, mai caută-mă. Doar așa, să-mi dai dreptate.

Petrescu ar fi putut să-i propună o muncă mai ușoară, era normal de ce cei trei foști deținuți repartizați în fabrică și-au luat zborul. Oare nici el nu va rezista ?

Privi spre ciocanul pneumatic, așa cum îi spuse maistrul, dar gîndurile îi zburau aiurea. Îl frămînta ideea dacă Tuțu a făcut totul doar pentru bani. În fond, ar fi putut să-i spună că nu are decît cincizeci de lei la el, și-ar fi împărțit cincizeci în două. Dar dacă n-ar

fi avut bani deloc? L-ar fi gonit? Şi dacă ar fi făcut totul numai pentru bani, de ce a mai investit restul din sută în votcă? Ar fi vrut s-o întrebe direct, dar nu găsise cuvintele cele mai potrivite. Încercă pe ocolite :

— Tu ai mai fost măritată?

— Doar aşa, de probă. Imaginează-ţi că faci actele cu cineva şi în pat îţi dai seama că nu e omul pe care l-ai visat. Nu e groaznic?

— Şi ai făcut multe căsătorii de probă?

— Nu ştiu ce înseamnă mult. Eu am douăzeci şi opt de ani, sînt sănătoasă, ar fi păcat să-mi petrec nopţile muşcînd pernele. Poate nu mă voi căsători niciodată. N-ar fi păcat să mor fată mare?

— Pot să te întreb ceva?

— Poţi să mă întrebi orice.

— Aş vrea să nu te superi...

— Eu mă supăr destul de rar.

— De ce la primul cuvînt al lui Pană ai acceptat să mă iei acasă la tine?

— Asta-i o poveste mai lungă. Dacă ţi-aş spune tot, n-am mai avea timp să facem dragoste. Cu Pană nu m-am culcat niciodată. Îţi spun sincer, el n-a vrut. A fost aici la mine, dar era îndrăgostit de o garderobieră de la „Inter". Spunea că e fericit. Şi ca dovară mi-a plătit restanţa la chirie. Uneori, dacă „lucrează ceva", îmi dă şi o boarfă. Vezi, şi lanţul ăsta de la gît tot de la el îl am. Mi-ar fi foarte greu să-l refuz. Şi apoi tu nu eşti chiar de lepădat. Eşti frumuşel şi prost...

— Şi dacă Pană ţi-ar propune pe unul hidos?

— Nu e nevoie să fie hidos. Odată mi-a recomandat pe unul destul de curăţel. Era însă un închipuit, un plin de el. L-am pierdut undeva pe bulevard. Mie, Adi, îmi place dragostea. Aş putea chiar spune că trăiesc pentru asta...

Andrei auzi vocea lui Caragea şi tresări :

— De ce l-ai băgat în acord global? întrebă acesta pe maistru.

— De-aia, să te miri!

— Să ştii că mă mir, meştere.

Se întoarce spre Andrei :

— Mă, tunsule, adu-mi o cană cu apă.

Supus, Andrei luă cana și porni spre spălător. De astă dată nu se mai impiedică în traverse. Se grăbi, voia să fie de față la discuția dintre maistru și Caragea. Umplu cana în grabă și reveni în secție. O întinse lui Caragea. Acesta bău o înghițitură și scuipă apa.

— Altă dată lasă să curgă mai mult. Și acum pleacă, ce căști gura ?

— Dumneavoastră mi-ați spus să casc gura.

— Dar nu la mine. Nu vezi că discut ? Du-te și numără ferestrele.

— Asta la ce-mi folosește ?

— E un simplu exercițiu de matematică. Hai, întinde-o !

În timpul pauzei de masă, ucenicul se apropie de el și-i oferi o felie de pîine cu salam. Andrei îl refuză.

— Nu mi-e foame.

— Cînd o să muncești, o să-ți fie. E adevărat că vii de la închisoare ?

— Da.

Ochii roșcovanului începură să strălucească :

— Acum văd pentru prima oară un om care a fost la închisoare.

Se apropie maistrul Crijan și-i făcu semn ucenicului să plece. Acesta se retrase fără crîcnire.

— Cum îți spune, băiatule ?

— Andrei Borza.

— Bine, Andrei. Te-ai uitat la ciocan ?

— M-am uitat.

— E muncă grea la noi. Vrei să rămîi ?

— Aș vrea să rămîn.

— Atunci te duci la magazie, scoți o salopetă și mîine la șapte te prezinți la lucru. Stai, vreau să-ți dau un sfat : pînă te încadrezi în brigadă n-o să-ți fie ușor, unii te vor lua peste picior, dar tu, și asta e sfatul meu, nu te lăsa doborît.

Magazionerul, o femeie voinică, energică. I se auzea gura pînă la cazangerie. Fuma țigări de foi groase și scuipa ca un birjar.

— Ce dorești, frumosule ?
— Echipament de protecție.
— Adică salopetă. Talon ai ?
— Am. Trei mii patru sute douăzeci și nouă. Forjă.
— Doar nu lucrezi la Crijan ?!
— Ba da, doamnă.
— Nu mă lua peste picior, că te plesnesc !
Trase un fum din trabuc apoi îl așează pe o masă de tinichea. Partea trabucului pe care o ținea între dinți era rontăită ca un cobar.
— Ce număr ai ?
— V-am spus : Trei mii patru sute douăzeci și nouă !
— La talie, deșteptule !
— Patruzeci și opt !
— Număr de domnișoară ! Îi întinse un formular. Iscălește aici ! Dacă după cincisprezece zile de la plecarea din fabrică nu predai salopeta, ți-o iau cu miliția. Bagă bine la tigvă.

4

În drum spre casă, Andrei se opri pe la „Cireșica". Așteptă să descopere care sînt mesele la care servește Tuțu, apoi se așeză.
Tuțu se bucură cînd îl văzu :
— Să știi că nu m-am așteptat să te văd atît de curînd. Am avut dreptate ?
— Nu. Mă angajez la Vulcan. E o muncă foarte ușoară : e o bandă rulantă, curg piesele, eu le îmbin și asta e tot.
— Cred că banda asta tu ai văzut-o undeva într-un film. Vodcă ?

— Nu. Vreau un suc. De fapt, am vrut să te văd pe tine.

— E drăguț ce-mi spui. Credeam că nu te mai văd niciodată : un suc ai spus ?

— Da, un suc mare.

Ea strîmbă din nas ca Samanta și dispăru. Reveni cu întîrziere, cu o sondă înaltă plină cu gheață.

— Opt lei. Îmi pare rău, dar nu pot sta lîngă tine. Dacă ți-o fi odată dor de mine, caută-mă.

Purta aceeași fustă strînsă pe șold și bluză albă, dantelată, cu miros de parfum ieftin.

Andrei plecă cu părere de rău. Ar fi vrut să stea de vorbă cu ea, despre orice. În sinea lui sperase să mai fie invitat, dar el personal n-ar fi adus vorba despre asta nici în ruptul capului. Poate dintr-un orgoliu stupid și poate pentru faptul că dimineața, la despărțire, ea nu i-a spus decît un simplu „pa", între două căscături. Chiar a vrut să-i spună că a așteptat o invitație din partea ei, măcar formală, „diseară mă aștepți la aceeași oră", sau în orice caz ceva asemănător.

În drum spre fabrică se frămîntase destul de mult pe chestia despărțirii. Ea, probabil, avea alt program, sau încerca o nouă căsătorie de probă. Hotărîse să n-o mai viziteze niciodată. Spre sfîrșitul schimbului însă, căuta s-o justifice : fusese somnoroasă, sau revederea era o chestiune normală, nu mai era nevoie de o invitație specială. Acum însă nu mai avea nici o justificație, ar fi putut spune „așteaptă-mă după închidere" sau să-i dea măcar de înțeles că asta i-ar fi făcut plăcere. Dar ce-ar fi fost dacă i-ar fi spus „am venit că mi-e dor de tine" ?

Claxonul unei mașini îl readuse la realitate. Pornise spre casă pe jos. Pe drum se pomeni dialogînd cu voce tare cu Caragea. Acesta era supărat, Andrei refuzase să-i aducă apă, apoi dintr-o dată continuă dialogul cu Tuțu. Prea multe i s-au întîmplat într-o singură zi ! După zilele liniștite de la Gherla agitația îl doborîse. Încercă să nu se gîndească la nimic, dar numai după cîțiva pași îi apăru imaginea zîmbitoare

a lui Petrescu. O fi fost anunțat că s-a prezentat la lucru ? El a rămas pînă acum singurul cu care purtase un dialog substanțial, deși de păreri diferite. Petrescu și ca poziție ar fi avut mai mult drept să-l ia peste picior decît Caragea.

Uite că iar se gîndește la ei !...

Mătușa Silvia sosi la aceeași oră, ca în urmă cu două zile, dar nu singură, ci cu o prietenă de la serviciul de control tehnic, femeie între două vîrste, fardată brutal, cu sprîncenele smulse și cu pleoapele vopsite în verde. După felul cum gesticula și-și ținea umerii, se voia tînără. Purta o rochie decoltată din milaneză înflorată, mulată pe corp.

Mătușa păru surprinsă :

— Credeam că ți-ai găsit casă. Ieri te-am așteptat pînă la două noaptea.

— Era cît pe-aici să găsesc, dar pînă la urmă, minți Andrei, nu ne-am învoit. Am dormit la un coleg din fabrică, care îmi dăduse adresa.

Să pară mai convingător, adăugă :

— Undeva prin Balta Albă.

— Totuși, ar fi trebuit să mă anunți.

Silvia aprinse lampadarul. Lumina se revarsă în încăpere poleindu-i pe toți trei cu un galben ciudat, palid.

— Să-ți prezint o prietenă, doamna Gorovei. Lucrează tot la filatură.

Doamna Gorovei făcu un pas înainte pînă sub conul de lumină puternică. Andrei îi sărută mîna.

— Mi-a povestit Silvia de tine. Unde te-ai angajat ?

Nu părea s-o intereseze, își aranjă o buclă rebelă de pe frunte. Andrei îi răspunse mai mult ca să afle Silvia.

— La fabrica Vulcan.

— La Vulcan ?! se miră mătușa. De ce tocmai la Vulcan ?

— Acolo m-au repartizat.

— De ce nu te-ai împotrivit ? Nu cred că stai mult acolo.

— O să stau. Hai să nu mai discutăm despre asta, mătușico.

— Ai dreptate.

Se întoarse spre prietena ei :

— Sai jos, Vivi. Eu mă schimb puțin.

Politicos, Andrei împinse un scaun spre doamna Gorovei. Ea se așează încet, ca și cum ar fi făcut un efort.

— E groaznic de cald...

— Da, doamnă. Azi au fost peste treizeci de grade.

— La grade nu mă pricep, dar știu că am transpirat și am suferit din plin.

Își așează mîinile peste genunchii osoși. Avea unghii exagerat de lungi și roșii.

— Știi ceva despre filmul de la „Scala" ?

— Nu, doamnă. Atît doar că e cu Huston.

— E drăguțel Huston ăsta.

Pronunță numele actorului corect, subliniind chiar, ca să se observe acest lucru.

— Îmi place foarte mult băiatul ăsta. L-am văzut nu demult într-un film. Se vrea un dur, dar nu este.

— Da, are un joc foarte bărbătesc, spuse Andrei într-o doară, ca să susțină discuția și căută în memorie dacă-l văzuse vreodată pe Huston sau nu.

Mătușa Silvia reveni într-un capod.

— Ai mîncat ?

— Da, mătușico.

— Dacă vrei să te culci, patul e făcut. Noi mai stăm.

Se întoarce spre Vivi, care o aprobă din cap.

— Am rugat-o să mă învețe canastă cu trei rînduri de cărți. Așa-i place lui Gigi. N-aș vrea să mă creadă proastă.

Andrei zîmbi. Amîndouă au sărit de mult peste patruzeci de ani, vin seara după 11 de la serviciu și învață canastă cu trei rînduri de cărți. De unde atîta vitalitate ?

Capitolul III

1

Cu vreo două luni în urmă, Gheorghe Crijan plătise ultima rată la casă şi de atunci, ori de cîte ori se întorcea acasă, mîngîia pereţii cu privirile. Pereţii aceştia erau ai lui, cu cărămidă, cu tencuială cu tot. Mobilele aşijderea şi, deşi visase o casă ca cea părintească, cu curte, cu grădină, ca după pensionare să se îngrijească de trandafiri, se resemnase: oricum nu putea avea grădină în plin centrul Bucureştiului.

Pe vremea cînd participase la naţionalizarea caselor, nu bănuise că va deveni proprietar. Mai mult chiar, n-ar fi crezut niciodată că simţul de proprietate sălăşluieşte în om ca viruşii. Dacă cineva, pe vremea aceea, ar fi proorocit asta, ar fi spus că e tendenţios, că n-are nivel politic.

Casa pe care o ştia a lui, mai ales după plata ultimei rate, îi producea o bucurie aproape fizică, la fel ca primul ursuleţ sau patine primite de Crăciun, în copilărie, de care nu se mai despărţea nici noaptea. Dar despre aceste lucruri nu vorbise cu nimeni în afară de Petrescu, cu care era prieten.

— Nu ţi se pare ciudat?

— Îţi mărturisesc, nu m-am gîndit la asta. Eu stau cu chirie. Poate dacă toţi oamenii vor avea casele lor, lucrurile se vor schimba.

— Lucrurile nu s-au schimbat de mii de ani.

— Da, dar imaginează-ţi că toţi oamenii vor avea casă. Cu întreţinerea lor vor trebui să piardă nu mai ştiu cît timp. Le va conveni să predea sarcina în-

grijirii lor unei organizații, să spunem statului, ca să cîștige timp. În fond, socialismul e și o chestiune de timp. Și bunăstarea e o chestiune de timp. Și civilizația la fel. Pe vremuri, a fi proprietarul unei fîntîni era un lucru foarte mare. Era invidiat pentru ea, dar chiar și așa, marele proprietar trebuia să care apa în casă. Acum, în loc de fîntînă, fiecare om are robinetul lui. Ai vrea să ai fîntîna ta ? Desigur că nu ! Ai nevoie de cît mai mult timp ca să te bucuri de familie, să citești, să te distrezi, să simți că trăiești.

Fără îndoială Petrescu avea dreptate. La început s-a luptat pentru opt ore de lucru. Acum se luptă pentru reducerea săptămînii de lucru. E vorba de a cîștiga timp. Dacă produci în timp mai puțin, cîștigi tot timp. Timp pentru tine.

Discuțiile lor erau interminabile.

Ajuns acasă, fără să vrea, Crijan măsură pereții cu privirile. Zîmbi. Apoi mirosurile, care răzbăteau din bucătărie, îl ademeniseră : fasole. Era mîncarea lui favorită. Mirosul ciorbei îi aducea totdeauna aminte de copilărie, de bucătăria de vară din fundul curții, da fața mereu speriată a mamei, de plasele de sîrmă decolorate de la ferestre, ca să nu intre muștele, de un ceas deșteptător CFR cu cadranul și limbile puțin ruginite.

Din camera alăturată auzi vocea Liviei. Repeta o lecție despre Carpații Orientali. De cînd era mică a învățat cu voce tare. O ținea minte de la o, i, oi, ca-sa, casa ; mai tîrziu anii de domnie ai lui Vlad Țepeș, teorema lui Toricelli, apoi primele lecții de limba franceză. Mai are doi ani și dă bacalaureatul.

Cînd au trecut anii aceștia ? Parcă ieri a dus-o pentru prima oară la grădiniță și acum cîteva zile a rîs pe sub mustață auzind-o că vrea să cumpere sutien, unul cu marcă de bicicletă : Triumph.

Nevastă-sa, Emilia, așternu masa. Avea părul cărunțit la tîmple și, ca de obicei, era morocănoasă, tăcută. Așa fusese și cînd a cunoscut-o la balul de la fabrica de vagoane. Acum, dacă-și aduce aminte de

prima frază pe care i-a spus-o după ce a invitat-o la dans, îi venea să rîdă :

— Vă place să dansaţi tango ?

Maică-sa, care o învăţase să fie cuviincioasă în timpul dansului, să nu vorbească, o urmărea cu privirile. Emilia ştia asta, de aceea a dat numai din cap, în semn că îi place să danseze tango. Crijan era ucenic la fabrica de vagoane, nu-şi însuşise toate tainele dansului, se mişca asemenea unui urs, un pas lung, apoi două scurte, indiferent de ritm. Au dansat atunci patru tangouri la rînd. Mult mai tîrziu a mărturisit Crijan că a plătit muzicanţii. Fox-trot nu ştia şi nici nu-i plăcea. Se dansa repede, nu puteai să ţii partenerul aproape. Fox-trotul avea nevoie de spaţiu şi în afară de asta transpiri, ca la cazangerie. E drept, şi Emiliei îi plăcea tangoul, abia aştepta ca Gigi s-o înghesuie într-un colţ şi timid s-o sărute pe frunte sau pe ureche.

— Ana unde e ? E cinci.

Îşi controlă ceasul.

— Parcă tu nu ştii ! De ce nu faci reclamaţie la IRTA ?

Crijan întinse farfuria după încă o porţie de ciorbă: n-avea nici un rost să înceapă discuţia despre IRTA. Schimbă vorba :

— Duminică mergem la Petrescu...

— Ştiu de ce ne-au invitat. A mai învăţat nevastă-sa o reţetă nouă : salată de peşte cu maioneză. Şi ne ia pe noi de cobai...

— Aia de rîndul trecut nu ţi-a plăcut ?

— Ba da, dar e scumpă. Zece lei numai heringii. Dar nu e numai asta. După masă voi vă aşezaţi la şah şi noi ne uităm la televizor.

— Ce altceva faci acasă ?

— Tot asta, dar nu îmbrăcată. Pe urmă, voi vă certaţi : că Marx, în problema asta, e depăşit, că ritmul de creştere al calităţii...

— Ritmul de creştere al producţiei, o corectă Livia.

— Tu să taci ! Tu vezi-ţi de Carpaţii tăi Orientali, că m-am săturat de ei. Aş putea să dau eu examenul în locul tău.

Să nu se certe, Crijan interveni :

— Azi mi-au repartizat un om ieşit de la închisoare.

Emilia ridică privirile :

— De ce l-ai primit ?

— Deşteaptă mai eşti ! Ar trebui să te duci la biblioteca din cartier şi să împrumuţi Constituţia, s-o studiezi. Acolo este un capitol care sună cam aşa : toţi cetăţenii din Republica Socialistă România au dreptul la muncă.

Livia închise cartea de geografie pe care o ţinea lîngă farfurie.

— Ştii, tată, cînd ne-am întors de la Băile Felix, am călătorit în tren cu un om ieşit de la închisoare.

— Şi ?

— Nimic. Mi-am adus doar aminte.

— Adu-ţi aminte de Carpaţii Orientali, nu de pungaşi ! Du-te şi învaţă.

Îmbufnată, Livia se retrase în camera ei. Emilia aşteptă să se închidă uşa, apoi se întoarse spre Crijan.

— Ai avut iar şedinţă ?

— Da.

— Cu Petrescu ?

— Cu el.

— I-ai vorbit de Ana ?

— Lui nu pot să-i cer asta. Cum să-l rog să intervină pentru Ana ?

— Preferi să facă naveta, patru ore pe zi, pentru că tu nu vrei să vorbeşti. Ori e prietenul tău, ori nu e !

— Tocmai pentru că e nu pot să-l rog.

— Îţi cad galoanele ?

— Nu-mi cade nici un galon, dar tu vorbeşti prostii ! Eu nu fac trafic de influenţă. Am încheiat discuţia despre Ana. Ce-i la televizor ?

— Un film american.

— Atunci e cu împuşcături. Ne uităm la film.

2

În hală, mirosea a fier şi carbon ars. Şi mai stăruitor se simţea izul pişcător al aburilor de carbid. Fumurile albăstrii ale cuptoarelor se încolăceau spre tavan, graţioase, cu unduiri lente, leneşe. Uneori, luminiminile incandescente violete ale sudorilor le străpungeau şi atunci deveneau mai vizibile, mai neverosimile. Numai în apropierea tavanului, în dreptul ventilatoarelor, se destrămau în fuioare subţiri şi se topeau în spatele sitelor. Cînd jeturile de gaz ale cuptoarelor sau izbiturile ciocanelor pneumatice se opreau simultan, se auzea zumzetul surd al instalaţiilor de aer condiţionat. Zumzetul acesta făcea parte din hală, la fel ca un cuptor. Era persistent, la fel ca foşnetul frunzelor într-o pădure sau susurul unui izvor. Cei care lucrau mai mult în hală nu-l percepeau decît cînd, datorită unei defecţiuni, zbaturile ventilatoarelor se opreau. Atunci se auzeau şi paşii, ecoul ciocanelor de la forja mică, iar vocile aveau o altă rezonanţă.

— Brandook paisprezece !

— E cleştele acela cu coada îndoită ! şopti ucenicul, şi Andrei se repezi la sculă.

Caragea îl urmări atent. Pe urmă, cînd meşterul preluă cleştele, se întoarse spre Dobrin :

— Ai văzut cum i-a zîmbit Crijan ? De parcă puştiul i-ar fi dat o chenzină.

— Ce-ai cu el ?

— Îţi spun. Ai auzit vreodată de unul Pitagora ? Ei, ăsta a inventat calculul acordului global. De cînd l-am luat şi pe ăsta în echipă, banii pe care îi primim îi împărţim în şase, în loc de cinci.

Caragea învăţase meseria de la Crijan. Nu la locul de muncă, făcuse ucenicia în toată regula, trei ani, după scriptele vechi. Îi invidia pe toţi care au devenit meseriaşi pe bandă rulantă, convins că cei de sus au greşit cînd au inventat „calificarea la locul de muncă". Oţelul nu se lasă modelat de ageamii, oţelul trebuie

cunoscut, respectat. Puțini dintre muncitorii cei noi puteau aprecia calitatea oțelului după privire. E ușor să descifrezi calitatea după hîrtiile însoțitoare unde erau menționate mai toate elementele necesare : duritatea, cantitatea de carbon, aliajul, temperatura de prelucrare. Andrei nu-i plăcu în special : avea pielea albă ca domnișorii, vorbea măsurat și, deși venise de la închisoare, umbla cu capul în sus de parcă ar fi fost trimis de minister.

În timpul pauzei de masă, ucenicul se așeză lîngă Andrei. Îl îmbie cu o felie de pîine cu magiun.

— Mulțumesc, îl refuză Andrei. Nu mănînc niciodată înainte de masă. Așa m-am obișnuit.

Ucenicul nu insistă. Schimbă vorba.

— Mie îmi place grazov la forjă. Numai un singur lucru nu înțeleg : de unde e forța asta din ciocan, că e fără aburi ?!

— Funcționează cu aer comprimat, îl lămuri Andrei. Cînd maistrul apasă pe butonul roșu, se eliberează un jet de aer și pune în mișcare ciocanul.

— Dacă se poate cu aer, de ce a fost nevoie să se inventeze aburul ?

— E alt principiu.

— Înțeleg. E un fel de vînt.

— Vînt dirijat.

Maistrul mînca în apropierea ciocanului, pe o masă improvizată, împreună cu Caragea, un fel de adjunct neoficial, ținea locul maistrului cînd acesta era plecat, iar la lucrări mai grele devenea mîna a doua. Cunoștea bine meseria, nu era nevoie să se uite în ochii lui Crijan să înțeleagă dispozițiile acestuia. Le știa singur, forja nu mai avea nici o taină pentru el. Mereu încruntat, probabil se gîndea la cei patru copii ai săi, la nevastă-sa, care suferea de rinichi, la maică-sa. Era rău la pagubă : o săptămînă vorbea, dacă pierdea trei lei la loz în plic, că e un tîmpit că-și risipește banii pe prostii, că nici nu există lozuri cîștigătoare, e doar un impozit plătit de proști și de cei lacomi. Nu mergea nici la film — de ce să dea bani pentru prostii ? —, nu cumpăra cărți, îi plăcea numai muzica popu-

lară și, în special, o cîntăreață care cînta din frunză melodii din Gorj.

Ceilalți doi din echipă, Dobrin și Țugui, mîncau în picioare lîngă niște stive de piese călite. Dobrin, molîu, vorbea tărăgănat, la fel cum îi umbla mintea, adică încet. El pricepea ultimul din echipă, dar înțelegea bine, lui nu mai era nevoie să-i dai explicații suplimentare. Avea un fel ciudat de a sta de vorbă cu oamenii: se mira pentru orice, chiar dacă îi dădeau bună ziua. Se mira dacă se organiza o ședință, dacă se înlocuiau becurile din hală. Mirarea lui însă nu era o curiozitate, niciodată nu întreba pentru ce, se mira doar. Ortacul lui, Țugui, navetist, venea în fiecare zi cu trenul de la Chitila, avea o servietă de piele neagră, cusută cu sîrmă. Nu spunea cuvinte urîte, nu înjura, nu fuma, nu bea. Ar fi vrut ca toată fabrica să fie o familie, oamenii să se iubească între ei. Nu era nici leneș, nici prea harnic, își făcea datoria corect, atît cît era prevăzut în plan, sau la ce se mai angaja Crijan. În tren dezlega cuvinte încrucișate, își nota într-un caiet întrebările mai grele și se interesa pe la toți din hală dacă nu știe cumva un rîu din Banat din patru litere.

— Bega! îl lămuri Andrei.

Tugui verifică răspunsul chiar în careu, pe urmă bucuros îi mulțumi:

— Noi o să ne împăcăm bine...

— Sper.

Cu ăștia va trebui să stea cîte opt ore pe zi! își spuse Andrei, după ce îi privi pe rînd și se întristă. În clipa aceea hala aducea cu o celulă comună, desigur nu atît de monotonă ca cele din Gherla. Brusc se pomeni cu Caragea în față.

— Tu nu-ți scoți șapca nici în timpul mesei?

Văzînd că Andrei întîrzie cu răspunsul, adăugă:

— A, da, îți ascunzi buclele!

I se păru că spuse ceva nemaipomenit de hazliu și începu să chicotească.

Andrei, în loc de răspuns, își scoase șapca. Aseară se privise în oglindă înainte de culcare: cu părul tuns părea că avea capul mai mic decît era în realitate.

Proasta de doamna Gorovei îi făcuse şi un compliment deplasat :

— Îţi stă bine aşa tuns scurt.

— Nu pentru asta m-am tuns.

— Ştiu, dragule, da' îţi spun că îţi stă bine. Spune şi tu, Silvi.

Silvia nu avea o părere formată despre părul lui. Ocoli întrebarea şi ceru vişinată. Nu mai era. Pe la ora unu îl rugă s-o conducă pe doamna Gorovei.

— Stă pe aici prin apropiere, dar n-aş vrea să meargă singură, tot oraşul e plin de... şi nu mai continuă fraza.

— Da, mătuşico, o conduc cu plăcere !

Aşteptă ca doamna Gorovei să se schimbe. La început nu-şi găsi rochia, Silvia o puse pe umeraş în antreu, pe urmă vru să-şi corecteze fardul. În zadar încercă Silvia s-o convingă că e întuneric, doamna Gorovei se încăpăţînă ; se retrase în baie şi reveni paveazată de mare ţinută.

— Ştii cum e asta, Silvia. Prima oară renunţi fără motiv, a doua oară din lene şi te obişnuieşti să apari oricum. Eu nu-mi pot permite. Nu mai am douăzeci de ani !

Silvia îi dădu dreptate şi căscă. Era obosită, plictisită şi supărată că se terminase vişinata.

Doamna Gorovei, puţin mioapă, pe scări trebui s-o ţină de braţ, să nu se dea peste cap. În stradă se simţi mai în largul ei. Începu să povestească despre primul ei soţ, unul Arvinte, avocat de Ilfov, cu o sută de procese pe an.

Ajunseră în dreptul casei. Doamna Gorovei scoase o legătură de chei şi zîmbi suav :

— Nu urci ? Cred că mai am o jumătate de sticlă de vermut.

— E tîrziu, doamnă !

— Bine, dragule. Poate altădată !...

Se auzi sirena de terminare a pauzei. Ucenicul sări să strîngă hîrtiile de pe masa maistrului, iar Andrei se duse în apropierea ciocanului. Maistrul se apropie de el.

— Pune-ţi şapca în cap.

— Nu mi-e rușine că am ieșit de la închisoare! spuse Andrei cu voce tare, să-l audă și Caragea.

— Nu e vorba de închisoare și de rușine, ci de scîntei. Dacă vrei să-ți decorezi căpățîna, stai așa! Scînteile de carbon fac bube frumoase.

Andrei își puse șapca pe cap și căută privirile lui Caragea. Acesta era însă ocupat la cuptorul electric.

— Cum ai ajuns la forjă? îl întrebă pe neașteptate Crijan.

— M-a repartizat tovarășul Petrescu.

— În ce calitate? El nu se ocupă cu repartizările.

— Mi-a spus că dacă vreau să cîștig mult, să mă prezint la dumneavoastră...

— La asta nu m-aș fi așteptat din partea lui. Să știi că nouă nu ne face mare plăcere că ai venit la noi.

— Ar fi trebuit să-mi spuneți din prima zi.

— Prima zi nu m-ai fi înțeles. Ți-ai fi luat tălpășița. Dar trebuie să-ți spun: noi lucrăm în acord. Tu nu prea produci, adică produci mai puțin decît cîștigi. Dar așa e viața! Legile sînt făcute în principiu, dar cazurile particulare abundă. Sînt și situații inverse, cînd cineva cîștigă mai puțin decît produce. Desigur, lucrurile cu timpul se corectează, dar acum tu ești favorizat. Ce e important acum e să te străduiești...

— Voi încerca, tovarășe maistru.

— Dar încearcă în așa fel ca să se vadă acest lucru. Înțelegi?

— Înțeleg, tovarășe maistru.

După terminarea schimbului, Andrei se duse în clădirea administrativă și-l căută pe Petrescu. Acesta lipsea din întreprindere. Ar fi vrut să-i ceară să-l mute la altă secție. De ce să fie povară unei echipe bine sudate?

În drum spre casă însă, se bucură că nu-l întîlnise: cine știe cînd o să mai aibă noroc ca ăsta! Probabil și munca va fi mai grea ca în altă parte. Nu, n-o să mai dea îndărăt!

Aproape de casă cumpără o *Românie liberă*, să studieze „Mica publicitate". Voia să se mute cît mai cu-

rînd. Mătușa îl primise cam rece, n-avea nici un rost să stea pe capul ei.

Făcu un duș, apoi se așeză în fața ziarului. Spre surprinderea lui, Silvia apăru pe la ora 6. Părea supărată.

Andrei ridică privirile din ziar :

— S-a întîmplat ceva, mătușico ?

— Da. Te-ai întors acasă !

— Nu înțeleg ! făcu mirat Andrei.

— Dacă nu te-ai fi întors atît de devreme, puteam să fiu singură.

Arătă spre ziar.

— Ai găsit ceva ?

— Încă nu.

— Părerea mea e că la început nu trebuie să fii foarte pretențios.

— Dar nu sînt pretențios ! izbucni Andrei.

Mătușa Silvia se proțăpi în fața lui :

— Să nu ridici tonul ! Ești în casa mea ! Și, să știi, că fac sacrificii : de cînd te-ai întors, nu mă mai întîlnesc cu el decît pe stradă.

— De ce nu te duci la el ?

— Pentru că încă n-a divorțat. Dar asta pe tine nu te privește...

Intră în bucătărie. Andrei se uită după ea, apoi se ridică și, încercînd să facă cît mai puțin zgomot, părăsi camera. Coborî în grabă scările.

Și acum încotro ? La „Cireșica" ? Nu !

Porni fără țintă pe stradă. Ajunse în bulevard și o luă spre centru. Încercă s-o scuze pe mătușa sa : o fi pățit ceva în fabrică, sau s-a certat cu Gigi al ei. Fără motiv nu ar fi fost pornită.

Pentru prima oară în viața lui simți nevoia să bea. Intră la „Ambasador". Localul aglomerat, abia găsi o masă lîngă perete. Orchestra formată din tineri, cu multe percuții, cînta bamp ; cîteva perechi, pe parchet, se legănau aruncîndu-și brațele cînd înainte, cînd înapoi. Comandă o friptură și o sticlă de vin și se grăbi să-și toarne în pahar. Vinul era sec, puțin acrișor, apa gazoasă îl șampaniza.

Fără îndoială va trebui să plece de la mătuşa Silvia, n-avea nici un rost să-i încurce viaţa.

La o masă alăturată îl recunoscu pe un cîntăreţ de muzică uşoară. Întoarse capul spre orchestră. Băieţii, în vervă, toboşarul arunca beţele în aer, armonistul bărbos îşi legăna capul în ritmul melodiei.

— E liber ?

Andrei tresări şi se uită în direcţia vocii. Un tînăr, îmbrăcat cu pulovăr fistichiu, arătă spre scaunele de la masă. Andrei încuviinţă şi atunci tînărul se întoarse spre uşă şi făcu semne largi cu mîna. Andrei, fără să vrea, privi şi el într-acolo şi văzu două fete apropiindu-se. Abia cînd ajunseră la masă le recunoscu ; erau cele două prietene întîlnite în staţia de tramvai din strada Moşilor. Cei trei se aşezară la masă, strînşi unul lîngă altul, şi băiatul continua să povestească ceva cu haz. Fetele se uitau în gura lui să nu scape nici un cuvînt. Uneori cea durdulie rîdea, probabil era mai în temă.

Andrei îşi mai turnă un pahar de vin, îl îndoi cu sifon, să fie cît mai mult timp ocupat, să nu dea impresia că trage cu urechea. Orchestra atacă un rock şi tînărul întrerupse povestirea : o luă pe durdulia de braţ şi o tîrî spre parchet. Cealaltă privi cu jind, se bîţîia pe scaun în ritmul tobelor.

Oare şi ele l-au recunoscut ? se întrebă Andrei. Nu părea posibil. Odată îşi încrucişă privirile cu fata şi ea se întoarse imediat spre ring.

Probabil vrea să danseze, ce-ar fi s-o invite ? În fond au cerut permisiunea să stea la masa lui !

— Dansaţi ?

Fata tresări, se uită lung la el, ca şi cum n-ar fi înţeles întrebarea.

— Dansaţi ?

— Nu !

Andrei nici nu se gîndise la această posibilitate. Cum să stea cu ea la masă, după ce l-a refuzat ?! Făcu semn chelnerului şi ceru nota. În stradă, era convins că fata îl refuzase numai din cauza tunsorii.

Se abătu pe strada Labirint, unde, cu luni în urmă, fusese arestat ! O seară de toamnă tîrzie, cu vînt rece,

tăios ! Fusese în vizită la un prieten şi mergeau spre cămin. După întretăierea cu strada Romulus, văzură parcate o mulţime de maşini.

— Oare noi vom avea vreodată maşină ? întrebă colegul şi Andrei nu ştiu ce să-i răspundă.

Mergea tăcut, îngîndurat.

— Poate peste zece ani. Doi ani de facultate, opt ca tînăr inginer.

Oare va putea, în opt ani de muncă, să economisească pentru o Dacie ?

— Uite, vezi maşina asta ?! arătă prietenul spre un Fiat 850. E a lui Enache.

— Care Enache ?

— Cel care stă în faţa ta în amfiteatru. Enache Mircea. Taică-su e ceva director la o centrală. Ăla slab, cu păr lung. Uite, a lăsat şi aripioara deschisă. Îi plouă în maşină.

Prietenul încercă să închidă aripioara, dar nu reuşi. Andrei, care stătea în spatele lui, văzu şi un casetofon aruncat pe perna din spate. Cum de unii au de toate şi alţii nimic ?!

S-a despărţit de prieten la primul colţ şi se întoarse la locul unde era parcată maşina. Strada, pustie. Felinarul din colţul străzii abia se vedea prin ploaie. Forţă aripioara şi întinse mîna după casetofon.

Tocmai îl atinse, cînd cineva îl prinse de umăr...

3

Despre Dumitru Petrescu se putea spune fără să greşeşti că e activist de profesie. Prin anii 1950 a fost scos din producţie, la început pentru a lucra în comitetul sindical, apoi a fost cooptat în comitetul de par-

tid al secției cazane. Încă în primul an a fost trimis la „Ștefan Gheorghiu" și a absolvit școala de partid cu „foarte bine". Acolo a deprins și gustul cititului, îi părea rău că trecuseră ani și n-a intrat prin librării. E drept, la început l-au pasionat jurnalele de călătorie, romanele biografice, pe urmă biblioteca lui s-a mărit cu beletristica contemporană. Cu toate că problemele din fabrică îl solicitau uneori toată ziua, îi rămăsese timp de-ajuns ca să termine Facultatea de drept fără frecvență. Mai tîrziu — mărturisea tuturor — Dreptul i-a deschis un orizont nebănuit pînă atunci. Dreptul pentru el însemna și știință și istorie și umanistică. Fără Drept, dezvoltarea societății ar fi suferit enorm. Focul și roata erau, fără îndoială, invenții epocale, dar amîndouă la un loc nu egalau tablele lui Hamurapi. Convieţuirea însăși, fără Drept, ar fi fost compromisă. A intuit perfect că perioada lui Pericle, secolul de aur, se datora în primul rînd lui Solon. Și mai știa că legile nu erau imuabile, ci dimpotrivă, evoluau, se transformau odată cu societatea, influențîndu-se reciproc. Desigur, un drept împietrit putea deveni o frînă, și interdependența dintre lege și societate era cea mai bună ilustrare a valabilității dialecticii. Proverbul : legi multe, dreptate puțină, avea înțelesul lui și de aceea Petrescu, în judecarea unui caz, aprofunda totdeauna esența.

S-a însurat tîrziu, după patruzeci de ani, cu o ziaristă de la revista *Lumea*, care mai mult de șase luni pe an era plecată prin străinătate. Îi citea cu plăcere reportajele despre criza de combustibil din Olanda, despre luptele din Liban, sau despre naționalizările din Republica Centrafricană. În fabrică știa totul : și despre defecțiunile de la secția de planificare, motivele pentru care surveneau întîrzierile la expediție, și despre economiile de materii prime de la cazangerie. Marea lui revelație însă a fost descoperirea valorii resurselor interne atît în ceea ce privește materiile prime, cît și a potențialului uman. Cea mai infimă economisire de material se înmulțea automat cu numărul muncitorilor, opt mii, și cifra devenea imensă. Cel mai mic

randament în plus față de plan, înmulțit cu numărul muncitorilor, opt mii, devenea o cifră imensă.

Abia după această revelație înțelesese pe deplin munca lui de activist de partid. Conștient de acest lucru i se dezvoltase spiritul de observație, știa să privească lucrurile în perspectivă, nu se pierdea în mărunțișuri. Știa la fel de bine că problema fiecărui muncitor este o problemă la fel de majoră ca și buna desfășurare a producției. De fapt, aceste lucruri erau interdependente. La început îl pasionau rezultatele imediate, dar și-a dat repede seama că rezultatele spectaculoase erau totdeauna de scurtă durată, de campanie. Era activist în sensul larg al cuvîntului : la apariția unei epidemii de gripă lua măsuri de precauție la căminul de zi, verifica dacă laptele era fiert îndeajuns, făcea demersuri din timp pentru laminatele care trebuiau să vină de la Uzinele Republica, știa cum se desfășoară etapă de etapă în cadrul Festivalului Național Cîntarea României. Pentru el Cîntarea României nu era o sarcină în plus, sau o simplă măsură administrativă, să se încadreze totul în acest festival, ci urmărea, prin responsabilii secțiilor, dacă a apărut sau nu într-adevăr un talent în fabrică. Datorită lui, tînărul strungar Moga, de la întreținere, a fost trimis la Conservator să se desăvîrșească. Cu toate acestea, a fost criticat cu cîteva zile în urmă în legătură cu foștii deținuți repartizați la Vulcan :

— Și cum, nici unul dintre cei patru nu mai e în uzină ?

— Ba da, ăsta ultimul lucrează.

— Și ceilalți trei ?

Da, cei de la raion aveau dreptate. Nu s-a preocupat nici de repartizarea lor după posibilități, nici nu i-a urmărit dacă se încadrează sau nu.

— Nu e vorba numai de cei trei oameni, tovarășe Petrescu, ci însăși de concepția noastră despre reeducare.

Da, asta știa și el : un simplu decret nu putea modifica mentalitatea unor oameni, chiar eliberîndu-i din detențiune. Poate instinctiv a stat mai mult de vorbă cu ultimul, dar de o săptămînă de cînd s-a angajat,

nu s-a mai interesat de el. Poate nici nu mai era în fabrică.

Gîndul acesta îl sperie. Coborî la forjă şi, cînd îl zări pe Andrei, se liniști. Îi făcu semn lui Crijan. Acesta predă ciocanul lui Caragea şi se apropie de Petrescu.

— S-a întîmplat ceva ?

— Nu. Am trecut pe aici şi aş vrea să mă interesez de omul cel nou din echipă. Cum ţi se pare băiatul ?

— Ştiu eu ?! ocoli Crijan răspunsul. Are gură liberă, dar nu chiuleşte. E destul de atent, n-am de ce să mă plîng.

Petrescu se uită spre Andrei care tocmai se căznea, împreună cu Dobrin, să ţină lingoul cu un cleşte.

— Vezi, Gheorghe ?! Viaţa justifică hotărîrea asta cu infractorii tineri. În urmă cu o săptămînă încă ne îndoiam. Am tras concluzii pripite.

— Eu zic să nu ne pripim nici de astă dată.

Poate acum ar fi fost momentul să-l roage să intervină pentru Ana, dar nu se făcea. Avuseră o discuţie despre principii şi, solicitîndu-l, ar fi dat cu bîta în lac.

— Vezi, fiica mea face naveta la Snagov, ar trebui s-o mutăm la Bucureşti.

— Şi cei de la Snagov rămîn fără asistentă medicală ?

Nu, nu era cazul să vorbească de fiica sa ! Spuse :

— Dacă ne-ai invitat, înseamnă că Felicia e acasă ?

— Da. S-a întors alaltăieri din Dakar. I-a luat un interviu lui Senghor. Povestea că preşedintele Senegalului avea pe biroul lui poeziile lui Eminescu. Traduce din ele. Va fi un interviu interesant.

La sfîrşitul lucrului, Andrei, împreună cu ucenicul, aranjă sculele pentru schimbul doi, abia după aceea se duse în spălător. Cînd intră, Caragea era aproape îmbrăcat. Îşi întinse tocmai mîna spre raftul de sus al dulapului şi, fără să se uite, îşi luă ceasul-brăţară, un Doxa veritabil, primit cadou de nuntă de la socrii.

În clipa aceea își făcu apariția în spălător un individ mărunt, îmbrăcat în uniformă de paznic. Se apropie de Caragea :

— Unde aș putea să-l găsesc pe tovarășul Andrei Borza de la forjă ?

Caragea împinse bărbia spre Andrei :

— Uite, ăla care se spală. Dar ce-ai cu el ?

— Îl caută de la miliție.

— Tunsule ! îi strigă Caragea. Te caută de la miliție !

Andrei nu-i răspunse. Se îmbrăcă și porni spre poartă. Subofițerul de miliție stătea rezemat de o balustradă în fața porții. Avea bluza descheiată la gît, era cald, de sub chipiu îi curgeau șiroaie de transpirație. Andrei se apropie de el :

— Probabil mă căutați pe mine. Mă numesc Andrei Borza.

— Da, tinerețe, te aștept de jumătate de oră.

— Dar ce s-a întîmplat ?

Subofițerul îi deschise portiera mașinii : un ARO albastru, fără ferestre.

— Ești client vechi și încă n-ai învățat că întrebările le punem noi ? Urcă !

Pe drum, Andrei căută să ghicească motivul convocării : se prezentase la timp, a anunțat adresa și locul de muncă, își vizase buletinul de flotant. Nu se dumiri. Îl întrebă pe subofițer :

— Îmi permiteți să fumez ?

— Te crezi într-un taxi ?

Îi păru rău că începuse discuția. Plutonierul, plictisit sau amețit de căldură, gras, bine hrănit, cu barbă de o zi.

La sector fu introdus într-un birou unde mai așteptau rîndul vreo patru cetățeni. Se rezemă de perete și-și aprinse o țigară. Era hotărît să protesteze, să fie cît mai demn. Ce-or fi crezînd tovarășii din fabrică ? Abia a venit de la închisoare și cei de la miliție îl caută în uzină, își pot imagina orice !

Un individ slab, cu o cămașă înflorată, se apropie de el :

— Pe tine de ce te-au adus ?

— Nu știu.

— Și pe mine m-au luat pe nepusă masă. Tocmai mă întorceam de la fabrică.

În ușa biroului alăturat apăru un miliţian :

— Andrei Borza !

Andrei stinse ţigara pe marginea călimării de pe masă. Instinctiv își aranjă ţinuta și intră în biroul alăturat.

În spatele unei mese, plină cu dosare, stătea un ofiţer tînăr, blond, cu părul răvășit. Fuma ţinînd ţigara într-un fel ciudat între degetul cel mare și arătător. Din cînd în cînd aranja dosarele din fața lui ca și cum ordinea de pe masă ar fi făcut parte din ceremonialul de anchetă. Așteptă ca Andrei să fie nerăbdător, abia după aceea ridică privirea spre el :

— Unde e marfa ?

— Ce marfă ? întrebă Andrei mirat.

— Nu fă pe prostul, că te plesnesc !

— Vă rog să nu mă amenințaţi !

Ofiţerul cel blond tresări, nu-i veni să creadă urechilor. Stinse ţigara abia începută, apoi își aprinse alta, după ce scotoci în pachet după una moale.

— Oo, vă cer scuze, cetățene ! Devenise ironic. Vă rog să binevoiţi să-mi spuneţi unde aţi depozitat cele două tranzistoare din Dacia — aruncă o privire spre caietul de însemnări — opt B, o mie șapte sute nouăzeci — staţionată azi-noapte în strada Bolintineanu. Metoda de acum un an : forțarea cauciucului de la aripioara din față.

Va să zică pentru asta a fost chemat ! Știindu-se nevinovat, deveni și mai calm :

— În viața mea n-am văzut Dacia opt B, o mie șapte sute nu mai știu cît ! Și, vă mărturisesc, nici nu știu pe unde vine strada Bolintineanu.

Ofiţerul schimbă tonul :

— Unde ai fost azi-noapte ?

— Acasă. Mătăsari douăzeci și unu. Vă poate confirma mătușă-mea, controlor tehnică la Filatura română de bumbac.

— Și ce-ai făcut ?

— Am jucat canastă.
— În doi ?
— În trei. A mai fost o doamnă. Tot controloară tehnică la filatură.
— Numele ?
— Gorovei.
— Și celălalt nume ?
— Vivi. În orice caz așa îi spunea mătușa mea. Vivi Gorovei.
— Și n-ai părăsit nici pentru o clipă locuința ?
— Ba da. Pentru vreo douăzeci de minute. Am condus-o pe doamna Gorovei în strada Popa Soare.
— Vom verifica...

Verificarea dură pînă a doua zi la prînz. Andrei rămase în acest timp în camera de gardă. Încercă să protesteze, dar nu avu cui : ofițerul cel tînăr părăsi instituția pe la 8 seara și nu mai rămase la secție decît ofițerul de serviciu și milițianul însărcinat cu paza. Toți cei cinci convocați își petrecuseră noaptea în sala de așteptare. Unul înalt, țigănos, ocupă singurul scaun din încăpere, își scoase pantofii și ciorapii rupți.

— Aerisirea, fraților, e cel mai bun medicament. Pe voi tot pentru tranzistoarele acelea v-au convocat ?

— Da, răspunse un om mai în vîrstă, tuns în cap, îmbrăcat cu un maieu colorat, murdar, pe care abia se mai putea descifra inscripția de pe piept : „Universitad de Los Andes, Caracas". Mă mir că m-au adunat și pe mine. Eu nu-s decît „mîna a doua" și mă ocup cu piese, nu cu tranzistori. I-am și spus blondului : „mă jignești, bătrîne, eu nu-s amator".

— Tu, mă, arătă țigănosul spre un tinerel speriat, cu coșuri pe față, ești tranzistorist ?

— Nu, domnule, eu sînt elev. Locuiesc pe Bolintineanu, eu am descoperit furtul. Mi-a spus să vin să dau o declarație și m-au reținut și pe mine.

Comandantul secției apăru a doua zi dimineața, la 8. Audiența pe care i-o ceruse Andrei se amînă pînă la ora 12, cînd sosi și ofițerul cel blond. Acesta arătă comandantului declarația mătușei Silvia, și Andrei fu eliberat.

De la miliție, Andrei plecă de-a dreptul în fabrică. Se schimbă tacticos în spălător, apoi se prezentă la Crijan. Acesta nu-l lăsă să se apropie de ciocan.

— Să știi că mi-ai pus oamenii în cap. Te-am băgat în acordul global și tu lipsești. Ce să fac cu tine? Unde-ai fost pînă acum?

— La miliție.

— Și ce-ai făcut la miliție?

— Am fost anchetat, apoi am dat o declarație cum și în ce fel pot fi util societății.

— Și cum ai vrea să fii util?

— Dacă mă luați așa, nu mai vreau să fiu util!

Porni spre spălător, dar vocea maistrului îl țintui locului:

— Stai, mă, nu te burzului așa. Du-te pînă la Petrescu.

Petrescu era într-o ședință, trebui să aștepte aproape trei sferturi de oră ca să fie primit. Îi povesti cele întîmplate, ar fi vrut ca acesta să-l compătimească, dar secretarul de partid se mulțumi să-l întrebe la ce secție a fost reținut.

Probabil vroia să verifice cele spuse. De ce n-o fi avînd oamenii încredere în el? Petrescu notă sectorul și adresa, apoi îl trimise la forjă.

Imediat după schimb, Petrescu se duse la miliție și-l căută pe ofițerul cel blond. Acesta stătea în spatele mesei încărcată cu dosare.

— Dumneavoastră?

— Mă numesc Dumitru Petrescu și sînt secretarul organizației de partid de la fabrica Vulcan.

Ofițerul ridică privirile.

— Cu ce aș putea să vă fiu de folos? Vreți să depuneți o plîngere?

— Da. Avem în uzină un tovarăș ieșit de curînd din închisoare.

Ofițerul stinse țigara și-și pregăti o foaie de hîrtie.

— A făcut ceva?

— Nu, dar dumneavoastră îl ridicați din cînd în cînd și asta nu e bine.

Poate fraza, sau poate numai tonul cum a fost rostită, îl supără pe miliţian. Îşi încheie nasturii de la veston.

— Ceea ce e bine stabilim noi, cei de la miliţie!

Îşi aprinse o nouă ţigară şi, neprimind răspuns, continuă:

— Nici noi nu ne amestecăm în cazanele dumneavoastră.

Era convins că pusese punctul pe i. Suflă fumul spre tavan.

— Noi, tovarăşe, spuse foarte calm Petrescu, nu construim numai cazane, ci şi oameni. Asta e una. A doua: dacă îl mai ridicaţi o dată fără motive, fără să ne anunţaţi şi pe noi, mă duc la tovarăşul ministru de Interne.

Ofiţerul n-apucă să răspundă, Petrescu spuse un „La revedere" şi părăsi încăperea.

4

Ciocanul izbi puternic în lingoul aproape alb şi scînteile se risipiră pînă departe în hală. Primele lovituri totdeauna erau mai spectaculoase din cauza pojghiţei de carbon. Hala se cutremură, apoi căzu şi cea de a doua lovitură. Lingoul se lăţi puţin, dar asta nu puteau constata decît cei de profesie, era un oţel dur, trebuia modelat o axă pentru strunjit. Dobrin şi Ţugui stăteau pregătiţi cu sculele în mînă pentru întoarcerea lingoului, prin apropiere. Feţele lor păreau străluminate de metalul incandescent.

Crijan, în apropierea tabloului de comandă, aşteptă mutarea piesei, apoi apăsă din nou pe buton, dar cio-

canul rămase suspendat. Crijan mai apăsă o dată, dar ciocanul nu se clinti defel. Se întoarse spre Caragea :

— Anunţă întreţinerea !

Caragea ocoli stiva de piese prelucrate şi se îndepărtă în direcţia sudorilor, la telefonul montat pe perete. Formă un număr. Cei de la forjă îl urmăreau de la distanţă. Caragea vorbi scurt cu cineva. Trînti receptorul şi se întoarse la ciocan.

— Sînt cu toţii la secţia montaj. Repară linia automată.

— Dumnezeu să-i bată ! urlă Crijan. Totdeauna sînt ocupaţi cînd ai nevoie de ei.

Arătă spre lingou :

— Îl duceţi înapoi în cuptor.

Ţugui şi Dobrin aduseră bara de transport, iar Caragea înfipse ghearele cleştelui în metal. Andrei trimise ucenicul după scară.

— Stai, meştere. Mă uit eu la reţea.

În clipa aceea ucenicul rezemă scara de ciocan.

— E o chestie complicată, spuse amărît Crijan.

— Mă pricep, meştere.

Urcă scara pînă la capacul cutiei cu reţeaua electrică.

— Coboară ! ordonă Crijan, cînd realiză că Andrei vrea să verifice cutia de comandă.

Andrei între timp deschise capacul tabloului.

— Zău mă pricep, meştere ! Scoateţi siguranţele !

Ucenicul sări la tablou şi deşurubă cele două siguranţe colorate. Spre bucuria lui Andrei, schema era fixată pe capac : firul roşu legătura de contact, galbenele firele de rezistenţă, albul, nici nu mai verifică, pămîntul ! Dar firele portocalii ?

Importantă era schema de bază, defecţiunea nu putea proveni decît de la legătura principală de alimentare. Dealtfel, asta era prima probă de control. La un seminar reparase un tablou de comandă automatizat, deconectat dinadins.

Urmări traiectoria firului roşu. Cu o lampă de control ar fi fost mai uşor de lucrat, dar mult mai periculos. Ar fi trebuit să pună siguranţele. Dar cu 440 de volţi nu-i de jucat !

— De ce-l laşi să umble la tablou? auzi de jos vocea lui Caragea. Dacă încurcă firele?

— A spus că se pricepe, îi răspunse Crijan, dar nu foarte convingător. Cei de la întreţinere ar fi trebuit să ne înveţe şi pe noi să ne descurcăm.

— Nu-i chiar aşa. Verificarea o face totdeauna un inginer.

Andrei verifică siguranţele de interior: bune. Urmări firul roşu.

— O şurubelniţă!

Ucenicul urcă lîngă el şi-i întinse o şurubelniţă.

— Vrea să intre sub pielea dumitale! spuse Caragea cu voce tare, să fie auzit şi de Andrei.

— Dar ce, e păduche?! îl repezi Crijan.

— Dacă n-o încurca ăsta firele, spuse Caragea mai mult pentru el, să-mi spuneţi Cuţu!

Îi răspunse Ţugui:

— De ce să le încurce? Schema e prinsă de uşiţă.

— Asta ştiu şi eu. Numai că schema trebuie descifrată.

— Pitagora al dumitale s-ar pricepe?

Caragea încercă o înjurătură. Ucenicul, mîndru de Andrei, se proţăpi în faţa lui.

— Pun pariu, tovarăşe Caragea, că Andrei îl repară. Mi-a explicat el mie ceva cu aerul comprimat. La fel a explicat şi profesorul de mecanică de la şcoală.

— Du-te, mă, şi te plimbă!

Andrei descoperi defecţiunea. Şurubul de contact al firului roşu slăbise. Prinse firul şi înţepeni şurubul. Sigur pe el, puse capacul la loc şi coborî.

— Puneţi siguranţele.

Ucenicul sări la siguranţe. Crijan se apropie de tabloul de comandă, apăsă pe buton şi ciocanul se prăvăli peste lingou.

Crijan îi zîmbi lui Andrei, dar nu spuse nici măcar un mulţumesc şi se apucă de treabă. Lingoul se răcise puţin. Nu mai aveau nici un minut de pierdut. Caragea mormăi de unul singur, doar ucenicul roşcat se uita la Andrei ca la Dumnezeu.

— I-ai pus pe toţi în cur, îi şopti cînd, pentru o clipă, rămaseră singuri. Să mai spună ceva domnul Caragea despre acordul global, zău, îl înfrunt! Ăia de la întreţinere, cînd vin, fac un hai de parcă fără ei s-ar opri rotirea pămîntului. Scot toată cutia de comandă, o duc în atelier şi noi stăm vreo două ore cu mîinile încrucişate. Le-ai dat peste nas.

Cuvintele sincere ale ucenicului îl măguliră pe Andrei. Se simţi important şi-i păru rău că ceilalţi din echipă nu vorbesc nimic despre meritele lui.

La sfîrşitul schimbului, Ţugui se apropie de robinetul lui Andrei:

— De unde te pricepi tu la comandă automată?

— Am învăţat-o!

— Acolo?

— Unde acolo?

— La... unde ai fost tu?

Andrei se înfurie:

— Acolo am învăţat altceva. Asta!

Aruncă un pumn de apă în faţa lui Ţugui. Dar pînă cînd să se lase călcat în picioare?

Ţugui îşi şterse faţa. Părea mai mult decît supărat.

— Mi-a plăcut ce-ai făcut azi. Şi zău nu te-aş fi crezut capabil de aşa ceva. Dar îmi dau seama că nu am ce discuta cu tine. Eşti un golan!

N-avea nici un rost să-i ceară scuze, deşi îi părea rău că l-a jignit. În fond şi el l-a jignit, de ce e nevoie să i se amintească tot timpul de puşcărie? Privi în jur să vadă ce spun ceilalţi, dar în spălător nu mai era decît Caragea, tocmai îşi întinse mîna spre poliţa din dulap şi-şi luă ceasul.

— Nu ştiu de ce-ai fost închis, dar să ştii că mie nu-mi placi.

— Vreţi să-mi spuneţi de ce?

— Desigur. De aceea am început discuţia. Tu nu eşti făcut pentru fabrică. Cînd ţii cleştele în mînă, parcă ai ţine un dosar. N-ai nici reflexele necesare să te fereşti de scîntei. Tu închizi ochii şi Dumnezeu cu mila. Ca struţul. Şi în afară de asta, eşti antipatic...

— Nici dumneavoastră nu-mi inspiraţi simpatie.

— Nici n-am dorit asta. Iar bravura de astăzi îmi confirmă impresiile. În uzină nu bravurile contează, ci munca sistematică de fiecare zi. Dar timpul le va cerne pe toate. Pentru tine fabrica e un adăpost, nu o existență. Ca un peron. Aștepți trenul cel mai convenabil și te cari. Aș fi fost necinstit dacă nu ți-aș fi spus toate astea.

Spre poartă îl ajunse din urmă pe Crijan. Stătea de vorbă cu cineva și-i făcu semn să-l aștepte.

— Tu ce faci în seara asta ?

— Nimic deosebit, tovarășe maistru. Studiez *România liberă.*

În haine de stradă, maistrul pierduse toată prestanța pe care o avea la forjă.

— Nu credeam că citești ziarele.

— Ați crezut bine. Cercetez doar „Mica publicitate". Caut o cameră de închiriat.

— Atunci, după ce ai studiat rubrica „Închirieri", pe la 8, dacă n-ai altă treabă, treci pe la mine. Boteanu 12.

În troleibuz cald, încît Andrei abia așteptă să ajungă la Piața Universității, să coboare. Chiar hotărî ca de acolo să se ducă pînă acasă pe jos. Și în Piață cald, asfaltul încins se topea pe sub tălpi, oamenii mergeau încet, cu pași tîrșîiți, obosiți de zăpușeală. Coborî pe scara rulantă a pasajului și răcoarea umbrei îi făcu plăcere. Încetini pașii, ca drumul să dureze cît mai mult.

Și dacă ar bea un Pepsi ? Intră în rotondă și se așeză la o masă. Nici nu reuși să facă comanda, cînd se auzi strigat. La o masă alăturată stătea Ghiță Dubăț și-i făcea semne cu mîna. Îl chemă la masa lui. Andrei se așeză lîngă el.

— Dacă vrei să te răcorești bea un lapte rece, nu Pepsi. Îți spun eu, care sînt specialist. De Pepsi transpiri. Ce-i cu tine ? Lucrezi ?

Părea că întreabă așa de formă. Andrei îi răspunse totuși :

— M-am angajat la Vulcan.

Dubăț tresări :

— La Vulcan ?! Înseamnă că te-ai dat la fund. Eu, mersi bine, plutesc ! Vreau să spun că mă menţin. E rău că stau nasol cu lovelele.

Andrei avu senzaţia că Dubăţ vrea să-i ceară bani cu împrumut. Răspunse repede :

— Nici eu n-am bani. Un pol, doi, dacă vrei...

Dubăţ începu să rîdă.

— Nici chiar aşa. Stau prost cu lovelele multe. Aşa, cîteva beţe mai am. La ieşire am avut mult, dar i-am risipit aiurea, iar acum în ultimul timp am investit banii în cercetări.

— Cercetări ?

— Aşa se spune. Am fixat Shopul de la Lido.

Se aplecă spre Andrei să nu fie auzit decît de el.

— De zece zile stau cu ochii pe el. Ştiu cînd se închide, cum se închide, care sînt căile de acces, fără să fi văzut şi alte amănunte din astea strategice. Numai tîmpiţii cred că o spargere e treabă uşoară. Cîte pregătiri, cîte emoţii ! Vrei să-ţi dau o mie ?

— Ca ce să-mi dai ?

— Ca unui frate mai mic. Dacă noi între noi nu ne ajutăm, ce dracu ! Şi, cine ştie, poate o să mă ajuţi şi tu odată, tot am nevoie de un om.

Văzînd faţa speriată a lui Andrei, începu să zîmbească :

— Nu, nu te speria, omul de care am eu nevoie e în afară de orice pericol.

— Nu, Ghiţă, eu nu mai vreau să risc. Am pus atunci mîna, că mi s-a ivit prilejul, dar nu-s de meserie.

— Cum vrei ! Dar ştiu că de bani ai nevoie ca de aspirină. Nu vezi ce gripă bîntuie ? Mai gîndeşte-te ! Ce faci acum ?

— Nimic. Beau laptele şi mă duc acasă. Seara sînt invitat la un coleg din fabrică.

— Atunci vii la mine. Nu stau departe. Stai o oră şi pleci. Eu trebuie să fiu acasă, aştept un telefon.

Ghiţă insistă atît de mult, încît Andrei n-avu cum să-l refuze. Ieşiră din pasaj şi urcară într-un taxi.

— Orlando ! dădu comanda Ghiţă, apoi se întoarse spre Andrei. O să fim singuri, nevasta e plecată la

Herculane. O doare mijlocul și doctorii i-au recomandat Herculanele. Dar ne descurcăm noi și fără ea.

Ghiță ocupa parterul unei vile cu două etaje. De cum intrară în casă, Andrei rămase împietrit. La început crezuse că Ghiță l-a adus într-o casă străină.

— Ce te impresionează, mobila ? E un Luis nu știu care. I-a plăcut Liei. Cînd am luat-o, era nasoală. Jumătate de an au lucrat tîmplarii s-o pună la punct. Știi cît m-a costat ? O sută cincizeci de mii. Acum, pusă la punct, valorează dublu.

Andrei cercetă tablourile.

— Astea-s fleacuri ! dădu din mîini Ghiță. Piliuță, Baba, Ciucurencu. În dormitor am un Luchian și o schiță de Monet. O hîrtie gălbejită. Oamenii spun că face parale. Eu îmi aranjasem casa altfel, dar am fost sfătuit să angajez un arhitect. Zece mii i-am dat ca să mute niște mobile. Dar așa e viața, fiecare om cu meseria lui !

Andrei cercetă și covoarele : persane veritabile.

— Tot ce vezi în casă, înainte de a da lovelele, le-a văzut Zambaccian. Nu ăla cu muzeul. Prețuitorul de la Consignația.

— Și de unde ai avut bani, Ghiță ?

— Păi, lucrez, frate-meu. Adevărul e că nu m-am bucurat prea mult de casă, am cam fost plecat. Dacă nu venea amnistia, mai stăteam doi ani...

— Și nu te-au luat la ilicit ?

— De vreo două ori. Dar am justificat banii, uite — scoase dintr-un sertar cîteva bilete de loto, cîștigătoare toate.

Împinse un bilet spre Andrei.

— Cu ăsta am cîștigat nouăzeci de mii de lei. Cu ăsta patruzeci și cinci...

— Ești norocos !

— Pe dracu ! Nici nu știi ce ghinion am. Pe ăsta de nouăzeci de mii am dat o sută. Dar merită. Justifici în fața oricărei instanțe proveniența banilor. Am dat sfoară în țară. Cumpăr bilete de loto cîștigătoare, e și asta o meserie !

Sună telefonul. Ghiță ridică receptorul :

— Da, da, da! Foarte bine! Îţi mulţumesc! La revedere...

Puse receptorul în furcă.

— Gata, am rezolvat şi asta! Îţi fac o cafea?

Bucătăria era modernă. Un frigider imens, General Motors, cît un dulap, domina un perete.

— Şi soţia?

— Balerină... Dar nu lucrează decît în sezon... la mare, la Cazino, sau uneori aici, la „Continental".

Servi cafeaua în salonul mic, un fel de nişă patru pe trei şi apăsă pe butonul unui Akay. În încăpere se revărsă vocea voalată a lui Nat King Colle.

Capitolul IV

1

În poza de căsătorie din dormitor, Crijan ţinea capul aplecat spre stînga, într-o poziţie caraghioasă, ca şi cum s-ar fi ferit să stea prea lipit de voalul de mireasă a nevesti-sii. Poziţia aceea caraghioasă se datora gulerului prea scrobit al cămăşii : ţeapăn, de parcă ar fi fost confecţionat din tinichea. Crijan avusese gîtul iritat, îi venea să înjure că ascultase un prieten să închirieze costumul de nuntă. La nuntă, aproape de miezul nopţii, n-a mai răbdat. A schimbat cămaşa şi s-a simţit alt om. De atunci ori de cîte ori vedea un material scrobit — cearceaf, faţă de masă — îşi ieşea din fire, devenea nervos.

Nevastă-sa tocmai scoase din dulap o faţă de masă albă şi o puse pe colţul mesei. Crijan aşteptă să iasă din sufragerie, apoi întinse mîna şi pipăi damascul : îndoiturile aduceau cu o lamă de cuţit. Nu-i spuse totuşi nimic, se aplecă asupra ziarului, convins că Emilia special adusese o faţă de masă scrobită, să aibă motive de ceartă, dar cearta să nu fie provocată de ea.

— Niciodată nu te-am văzut citind „Mica publicitate", spuse ea după ce reveni în sufragerie.

Crijan răspunse fără să ridice privirile din ziar :

— Vreau să văd ce vînd şi ce mai cumpără oamenii în ziua de azi. Că talciocul, după cîte ştiu, s-a desfiinţat.

Emilia despături faţa de masă :

— Şi ce cumpără oamenii ?

— Saci de iută, borcane cu capace izolante, butoaie de tinichea, două fotolii rococo, ceas cu cuc din plastic, Remi CAM...

— N-ai altă treabă ?

— N-am.

— Spune-mi, și din fabrica voastră, tocmai pe un pușcăriaș te-ai găsit să inviți ?

Va să zică ăsta era motivul îmbufnării ! O văzuse el, încă de cînd sosise acasă, că Emilia nu era în apele ei. Pe urmă, cînd îi spusese că l-a invitat pe Andrei, ea se întunecă și mai mult la față. Împături ziarul și-i căută privirile :

— Te-am întrebat vreodată cine sînt prietenele tale care vin în casă ?

— Să știi că în casa noastră n-au intrat decît oameni cinstiți !

Crijan se încruntă, dar nu schimbă tonul discuției :

— Dacă discutăm așa, îți sparg setul de farfurii pe care ți l-am luat de Crăciun. Lasă, că știu eu ce fac. Tu ocupă-te de bucătărie.

Întunecată, Emilia porni spre bucătărie, dar Crijan o strigă :

— Vino pînă aici.

Emilia se rezemă de pervazul ușii :

— Ce mai dorește domnul ?

— Îți spun. Ai fost la mine în secție ?

— Am fost.

— Îți mai amintești de ciocanul acela mare ?

— Îmi amintesc.

— Ei, ciocanul ăla mare s-a stricat. În fabrică există o secție care se ocupă cu repararea lui. Eu, după cum știi, lucrez în acord. Cît fac, atîta primesc. Și nu primesc puțin. Cei care repară erau ocupați... Puteam să stau toată ziua și să privesc la sudori. Pușcăriașul pe care l-am invitat a reparat ciocanul. Cei care repară sînt ingineri. Ăsta e doar un fost pușcăriaș, lucrează la mine în echipă. Merita să-l invit ? Spune tu, ce crezi ? Dacă nu merită, nici nu-l primesc în casă. Ei, nu spui nimic ?

— Nu mă amestec în lucrurile tale.

— Cum nu te amesteci ?! Mai înainte m-ai întrebat de ce l-am invitat ! Ţi-am răspuns. Acum poţi să te duci în bucătărie şi să ai grijă ca muşchiul să fie fraged. Merită !

Emilia se retrase şi nu reveni nici cînd se auzi soneria. Se duse Crijan să deschidă. Era Andrei.

— Ia loc, băiatule, masa e imediat gata.

— Nu trebuia, tovarăşe maistru...

— Ba trebuia. Eu tot mănînc. Şi te-am invitat să discutăm puţin. Bei vin ?

— Beau.

— Atunci totul e în ordine. Stai jos.

Andrei se aşează la masă, timid, ţinîndu-şi braţele lipite de corp. Crijan continuă să vorbească :

— Să ştii că am studiat şi eu ziarele. N-am găsit nimic interesant. O singură onorabilă, dar şi aceea e departe, în Balta Albă.

— Am văzut-o şi eu.

Crijan trase scaunul mai aproape de scaunul lui Andrei.

— Acum unde stai ?

— La o mătuşă. Dar o deranjez...

— Normal. Părinţi n-ai ?

— Am. Au divorţat. Mama e plecată şi tata e în provincie, pe un şantier.

— Înţeleg ! Nu te teme, nu te întreb de ce ai fost închis, nu mă interesează. Asta e treaba ta. Dar uite de ce te-am chemat. Pentru o echipă, cum e a mea, nu e o plăcere să cooptezi pe cineva care nu ştie nici meserie şi nu inspiră nici încredere. Vorbesc aşa, în principiu. Oricum, un om ieşit de la închisoare nu e unul care a terminat liceul de profil. Asta trebuia să-ţi spun, de aceea şi e nemulţumit Caragea, şi poate şi ceilalţi, dar care n-au curajul să-ţi spună acest lucru.

— Unii au avut...

— Foarte bine. Pentru că trebuie să ştii totul, că aşa e bine şi aşa e cinstit. Să ne ocupăm de tine e o sarcină. Nu e cea mai plăcută, dar aşa e viaţa. Nu toate sarcinile sînt plăcute şi totuşi le îndeplineşti. De azi însă, lucrurile se schimbă. Mi-ai plăcut. Cei de la întreţinere s-ar fi cîcîit vreo două ore să lege două

fire şi am fi pierdut ziua, pentru că ar fi trebuit să reîncălzim lingoul. De unde te pricepi tu la comenzi automate ?

În clipa aceea se deschide uşa dintr-o cameră alăturată şi, spre surprinderea lui Andrei, descoperi fata din tren. În uniformă şcolară părea mai ştearsă, codiţele o întinereau. Pentru o clipă tresări şi Livia, salută mormăind ceva neinteligibil, apoi se întoarse spre taică-su :

— Deranjez ?

— Nu, Livia.

Se întoarse spre Andrei :

— Fata mea.

Lui Andrei i se păru că tonul era ciudat, posesiv, ca şi cum ar fi spus : maşina mea, casa mea.

— Vreau să dau un telefon ! se scuză în continuare Livia.

Ridică receptorul şi formă un număr :

— Alo, cu Marieta vă rog ! Sărut mîna, doamnă, nu-i acasă ? Am vrut s-o întreb de conjugarea aceea la franceză ! A, nici ea n-a făcut-o încă ? Vă mulţumesc, dacă nu vă deranjez, o sun puţin mai tîrziu. Bună seara !...

— Cum, nu ştii conjugarea ? se miră Crijan. N-ai învăţat-o ?

— Tu nu te pricepi, tată, e vorba de un verb neregulat. Asta se conjugă altfel.

— Despre ce verb e vorba ? interveni Andrei.

— A merge.

— Vrei să-ţi notezi ?

Aşteptă ca Livia să ia un creion :

— Aller ! Asta la infinitiv. La indicativ prezent : je vais, tu vas, il va. Ştii cum se scrie ?

— Da, acuma mi-am adus şi eu aminte. Vă mulţumesc !

Se retrase în camera ei.

Crijan îl fixă lung pe Andrei.

— De unde ştii tu franceza ?

— Am învăţat-o.

— Şi comanda automată tot ai învăţat-o ?

— Da. La facultate.

— M-am gîndit eu că ceva nu e în regulă. De ce n-ai spus că ai facultatea ?

— Pentru că n-am terminat-o. Am fost exmatriculat după furt.

Crijan tuşi ca să schimbe vorba.

— Vezi, noi, generaţia mai veche, muncim la nişte aparate pe care nu le cunoaştem. Noi cunoaştem numai meseria. Cînd am intrat ucenic la fabrica de vagoane din Arad, ciocanul cel mare funcţiona cu o manivelă şi trebuia să te fereşti să nu te ardă aburii. Voi, ăştia noi, învăţaţi despre comenzi automate. Cred că asta, după naţionalizare, e a doua revoluţie în industrie.

Andrei prinse curaj. Se simţi mai în largul lui. Vru să-l epateze pe Crijan :

— Automatizarea noastră de la forjă e primitivă, sau cum se spune tehnic, e de gradul unu. Automatizarea adevărată, la scară de secţie, atelier, va fi o adevărată revoluţie. Algoritmizarea întregului proces de producţie...

— De ce spui că automatizarea ciocanului pneumatic e o chestie simplă ?

— E ca un lift, tovarăşe maistru. Apeşi pe un buton şi-ţi execută comanda. Automatizarea adevărată e cînd dai mai multe comenzi şi maşina memorează toate comenzile în ordine, la fracţiuni de secundă şi la microni.

— Stai o clipă...

Se duse în bucătărie şi reveni cu o sticlă de vin.

— Îmi dau seama că, după un an, doi, nu mai am ce căuta în fabrică. Poate ar fi bine să ies de mîine la pensie.

— Nu-i aşa. E vorba de diviziunea muncii. Un şofer nu trebuie neapărat să fie şi mecanic auto. Asta e o altă meserie. Un comandant de vas nu trebuie să ştie procesul de funcţionare a motoarelor diesel şi nici modul de instalare a radarului. Sînt tehnicieni care se ocupă de asta. Comandantul unui vas ştie să se folosească şi de motoare şi de radar.

— Tu vrei să mă încurajezi ? întrebă Crijan şi ridică paharul.

— Nu, tovarăşe maistru. Asta e diviziunea muncii. Acum cincizeci de ani se cunoşteau o sută de meserii, acum nomenclatorul de profesii a depăşit două mii.

— Parcă ai fi fost la reciclare...

— Asta e şcoala, tovarăşe maistru. Pe vremuri, nu cu mult, cu cinci ani în urmă, facultatea pe care am urmat-o nici nu exista. Toţi învăţau acelaşi lucru şi ieşeau ingineri. Acum facultăţile se formează pe profilul întreprinderilor. În tehnică, în orice caz, aşa este. Sînt însă convins că peste cîţiva ani şi doctorii se vor forma pe profil : diagnosticieni, chirurgi. Sau poate şi mai specializaţi : unii nu vor efectua decît operaţii de apendicită. Şi în branşa lor vor fi ca nişte savanţi.

— Ştii, văzîndu-te cît de neîndemînatic eşti, nu mi-am dat seama că îţi umblă mintea.

— Nici eu n-aş fi crezut că o să mă invitaţi vreodată la masă.

— Atunci sîntem chit. Am uitat să te întreb : bei cu sifon ?

— Aş prefera.

Maistrul se duse din nou în bucătărie, întîrzie mai mult ca prima dată şi aduse o sticlă de sifon.

— Măi Andrei, tu eşti un băiat deştept. Cum ai ajuns să furi ?

— Aţi spus că nu vă interesează !

— Ai dreptate. Şi totuşi !

— Procesul e foarte complicat. E ca şi cum aţi întreba pe cineva de ce s-a însurat tocmai cu femeia cutare sau cutare.

— Da, ai şi tu dreptate. Odată şi eu am furat. Era pe vremea războiului. Nu primisem raţia de mîncare de cîteva zile, ne pierdusem de bucătărie. Treceam printr-un oraş şi văd o vitrină plină cu mezeluri. Mă opresc cu un ortac şi-i arăt bunătăţile. Şuncă presată, salam, tobă. N-am stat pe gînduri. Am spart vitrina cu patul puştii şi ne-am repezit la bunătăţi. Totul era din butaforie...

Se auzi soneria. Crijan se duse să deschidă şi reveni cu o fată înaltă, cu păr negru ca smoala.

— Ana, fata mea cea mare! spuse Crijan cu vădită mîndrie. Asistentă medicală la Snagov. Andrei Borza, de la noi din fabrică.

Andrei se ridică şi-i întinse mîna. Fata avea mîna nebănuit de mică şi rece. Nu-i dădu nici o atenţie lui Andrei. Se întoarse spre taică-su:

— E groaznic cu autobuzele astea. Am venit tot drumul în picioare şi de troleibuze să nu-ţi mai vorbesc! Mama?

— În bucătărie.

Ana închise uşa după ea. Crijan se aşează:

— Fata asta munceşte mai mult decît muncim noi la forjă.

— Cum aşa?

— Se scoală la şase, la şase şi jumătate e la autogară la Băneasa. De acolo face o oră pînă la Snagov. Termină la patru, dacă termină, şi mai face o oră înapoi. Pe urmă troleibuzul şi e obosită moartă!

— Nu se poate muta la Bucureşti?

— Nu.

Se întoarse spre uşa bucătăriei:

— Ana!

Cînd Ana apăru în prag, îi spuse aproape rugător:

— Pînă termină maică-ta, mai adu o sticlă de vin.

2

A doua zi, la lucru, Andrei observă că maistrul se comportă la fel ca mai înainte, ca şi cum ieri-seara n-ar fi fost în vizită la el. Abia acum îşi puse întrebarea: de ce l-o fi chemat maistrul? Să-i spună doar că grija ce i-o poartă e o sarcină ingrată? Dar, oricum, s-a simţit bine! Fata cea mică, Livia, îi poves-

tise pe șest Anei că l-a cunoscut în tren. Ana, curioasă, îl pîndi toată seara. Doamna Crijan se vru sobră, nu participase la nici o discuție, uneori doar, dacă era întrebată, răspundea cu cîte un „nu" sau „da" foarte cenușiu. Ana nu semăna nici cu Crijan, nici cu nevastă-sa. Avea păr bogat, negru-albăstriu și sprîncene arcuite, ca și cum le-ar fi pensat. Dacă-și întîlneau privirile, Ana nu-și întorcea capul în altă parte, îl înfrunta ca pe un adversar. Crijan se pilise puțin. Ana îi umplea paharul cu sifon și, cînd o lua razna, Ana schimba subiectul discuției. Părea citită: auzise și de inventatorul ciberneticii, de Wiener, citise cronicile la ultimele cărți apărute, era la curent cu expozițiile de la Simeza, vizionase aproape toate filmele de pe piață, deși tot timpul se plîngea că nu are timp, că pierde zilnic patru ore cu naveta. Livia, mai șmecheră, rîdea întruna și punea întrebări neașteptate, cu dublu înțeles:

— Vă place singurătatea?

Andrei ocoli dinadins răspunsul:

— E ca și cum m-ai întreba dacă îmi place luna aprilie. Uneori îți place, sau îți face plăcere să fii singur cu tine, cu cineva, dar singurătatea în sine e ceva foarte general, nu e ceva concret, ca o prăjitură de exemplu, sau ca un pictor anume.

În timpul pauzei de masă, Dobrin îl întrebă dacă n-are cumva timp să-i repare soneria.

— Nu stau departe și-ți plătesc tramvaiul.

— Nu mă pricep la sonerie.

Dobrin ridică din umeri, nu se așteptase la un refuz. Numai la spălător se apropie din nou de el:

— Credeam că, dacă știi să repari un ciocan pneumatic, te pricepi și la sonerie.

Caragea îi privea pe amîndoi cu dispreț. El nu s-ar fi înjosit să-i ceară ăstuia, venit de la închisoare, ceva. Întinse mîna după ceasul-brățară și, spre mirarea lui, nu dădu de el. Se întoarse spre dulap, se ridică în vîrful picioarelor și cotrobăi pe policioară. Ceasul nu era nicăieri. Se uită în jur, la oamenii din echipă, să vadă dacă n-au făcut cumva o glumă proastă. Toți

erau preocupaţi cu treburile lor. Cu paşi mari se apropie de Andrei.

— Scoate ceasul !

Andrei îşi scoase capul de sub robinet :

— Ce ceas ?

— Nu fă pe prostul, că te plesnesc ! Ceasul meu ! Îl am de nouă ani şi de nouă ani îl ţin în dulap. Dă-mi ceasul !

Se aplecă spre el şi începu să-l scotocească în buzunare. Andrei se feri şi atunci cineva îi aruncă o pătură în cap. Simţi o lovitură puternică în ceafă, se dezechilibră, apoi i se puse o piedică şi căzu pe ciment. Vag, auzi vocea lui Caragea :

— Căutaţi în dulapul lui !

Acelaşi om, care îi pusese piedică, îl lovi cu piciorul în burtă.

— În vestiarul ăsta încă n-a dispărut nimic.

— Nu-i în dulap ! strigă Dobrin şi loviturile se înteţiră.

Andrei n-avea cum să se apere. Cu mîinile îşi feri faţa.

— Staţi, măi, că-l omorîţi !

Cînd ucenicul îl desfăşură din pătură, nu mai era nimeni în spălător. Se auzea susurul unui robiet lăsat deschis şi zbîrnîitul ventilatorului.

Dacă n-ar fi fost ucenicul de faţă, ar fi plîns. Aşa însă, strînse din dinţi şi încercă să se ridice. O durere ascuţită îi străfulgeră mijlocul. Îl durea coşul pieptului şi în gură simţi izul amărui al sîngelui. Sprijinit pe roşcovan, se duse pînă la robinet şi puse capul sub şuvoiul de apă. Îşi reveni curînd, dar durerea din mijloc nu-l slăbea deloc.

— Îmi pare foarte rău ! mormăi ucenicul. Dacă vrei, te ajut să te duci pînă la maşină.

Portarul, cînd îl văzu, ridică receptorul să sune la dispensar :

— Accident ?

— Nu ! îl lămuri Andrei. M-am împiedicat de nişte traverse. Nu-i nimic grav.

Cînd, a doua zi, Crijan întrebă de Andrei, Caragea se apropie de el și-i spuse încet, să nu-l audă ceilalți :

— Eu știu, meștere, de ce n-a venit la lucru. Din cauza mea. Ieri l-am bătut degeaba. Mi-a dispărut ceasul, am crezut că el mi-a făcut figura și l-am mardit puțin. De fapt l-am mardit cu toții. N-avem nevoie de hoți în fabrică ! Pe urmă, în drum spre casă, mi-am găsit ceasul în buzunar.

— Și spui asta așa simplu, ca și cum ai vorbi despre o partidă de popice ! Știi ce simte acum băiatul ăsta ?

— Îmi pare rău, meștere, zău îmi pare rău ! Îmi vine să-mi dau palme.

— În loc să-ți dai palme, mai bine du-te la el și cere-i iertare.

Stînd în pat, Andrei hotărî să nu se mai ducă niciodată în fabrică. N-avea ce căuta acolo, chiar maistrul îi spuse că l-a acceptat greu în echipă. De ce să fie povara lor ? Numai ideea că oamenii îl vor crede hoț, dacă nu se găsește ceasul, îl deranja. Dar ce, parcă numai ei cred asta despre el ? Oare mătușa nu crede același lucru ? După ce îi povestise cele întîmplate, ea îl întrebă senină :

— Dar mie poți să-mi spui : tu ai luat ceasul ?

Andrei era convins că cineva din echipă ochise ceasul imediat după venirea lui în fabrică. Vina, oricum, nu putea cădea decît pe el. Mai repede bănui pe unul nou, mai ales dacă e venit de la pușcărie, decît pe un tovarăș vechi. Mai ales că, pînă la venirea lui, nu s-a furat nimic din vestiar.

Asta îi spusese și ucenicul. Te pomenești că și ucenicul e convins că el a furat ceasul !

Nu ! Va trebui să se reîntoarcă în fabrică, să-l vadă oamenii că umblă cu fruntea sus. Altminteri nu va crede nimeni că nu e un hoț ordinar. Chiar dacă ceasul nu se va găsi niciodată, el trebuie să fie acolo. A nu se duce la fabrică echivalează cu o mărturisire. La început mătușa vru să facă un denunț la miliție. Andrei abia reuși s-o oprească.

— Măcar reclamă la Comitetul de partid. Aştia care te-au bătut nu sînt muncitori, sînt huligani. Uite cum arăţi!

Îi puse cîteva comprese reci, dar Andrei avu senzaţia că nu-l ajută cu nimic. La cea mai mică mişcare avea dureri în abdomen, la cap, în capul pieptului. Nu coborî din pat toată ziua. Mătuşa îi făcuse, înainte de a pleca la serviciu, un ceai de tei, foarte amar. Andrei abia reuşi să-l bea. Era cît pe aici să adoarmă, cînd auzi soneria. O clipă crezu că se întorsese mătuşa, dar alungă imediat acest gînd; mătuşa avea chei şi nu renunţa la serviciu pentru el. Soneria zbîrnîi din nou. Andrei coborî din pat şi şchiopătă pînă la uşă. Se trezi faţă în faţă cu Caragea. Încremeni. Te pomeneşti că venise să-i ceară ceasul şi o să-l bată din nou. Instinctiv vru să închidă uşa, dar Caragea puse piciorul în prag.

— Stai, mă, nu te mai răţoi! Am găsit ceasul. M-a trimis maistrul să-ţi cer scuze. Asta e tot!

Se întoarse pe loc şi coborî scările.

Andrei vru să strige după el, să-l jignească, dar n-avu destulă putere. Se tîrî înapoi în pat şi simţi cum îl părăsesc puterile. Va să zică, îţi ceri scuze şi cu asta gata! Dar cu bătaia cum rămîne? Acum, dacă s-a găsit ceasul, nu mai era nevoie să se ducă în fabrică. Oamenii or să afle că nu e hoţ şi satisfacţia asta îi ajunge. Cu acest gînd adormi.

Spre seară, îl trezi din nou soneria. Se dădu din nou jos din pat şi porni, rezemîndu-se de masă, spre uşă. Din prag îi zîmbi maistrul Crijan şi, în spatele lui, o descoperi pe fiica sa, Ana. Era numai în izmene, bolborosi o scuză şi fugi spre hainele aranjate pe spătarul unui scaun.

— Stai, mă, nu te îmbrăca! Mai bine întinde-te!

Andrei se vîrî sub plapumă.

— M-am gîndit să te deranjez, spuse Crijan cu vocea lui răguşită. Mi-a spus Caragea că nu prea stai bine pe picioare, şi, cum te cunosc, tu nu te duci la doctor. Să nu se întîmple ceva, ţi-am adus o soră medicală.

— Vă mulțumesc mult, tovarășe maistru, dar nu era nevoie ! Mă simt mult mai bine ! minți Andrei.

— Asta o să spună ea, dacă e nevoie sau nu. Ia vezi ce are !

Ana se apropie de pat și Andrei trase plapuma pînă la bărbie. Crijan începu să rîdă.

— Stai, mă, nu te rușina. Ana numai cu din ăștia goi are de-a face. Așa e la spital, n-ai încotro.

Ana se aplecă asupra lui și abia atunci descoperi că Andrei avea ochi verzi, transparenți. Ieri seara, la masă, deși îl privise atent, nu realizase acest lucru. Poate din cauza oboselii. Îl dezveli pînă la brîu. Îi pipăi vînătăile, apoi scoase din servieta pe care o adusese un stetoscop :

— Nu sînt doctor, dar la cîteva lucruri mă pricep. Rău în orice caz nu-ți fac. Îți spun dacă e nevoie sau nu de doctor.

Potrivi instalația în ureche.

— Acum nu respira.

Metalul cu membrană era rece și Ana îl plimbă pe tot pieptul. Aplecată asupra lui, Andrei descoperi că Ana nu purta sutien. Închise ochii și se rușină : e un măgar !

— Vrei să te întorci ?

Andrei, bucuros, se răsuci în pat și, cu fața înfundată în pernă, îi apăru din nou fața Anei.

— Aici ai o contuzie mai gravă.

Îi simți palma pe spate și atingerea asta îi făcu plăcere. Și mătușa îl mîngîiase, dar atunci avusese senzația că atingerea ei îi provoca dureri.

— Pot să mă întorc ?

— Te rog.

Se întoarse și-l descoperi și pe Crijan aplecat asupra lui.

— Ești cam albastru, tinere, parcă ai purta tricourile Petrolului.

Își aprinsese o țigară și savura cunoștințele fiică-sii. Ana îi dezveli și picioarele, și i le cercetă.

— Aici totul e în regulă.

Îl acoperi. Andrei o privi lung : părea firavă, chiar slabă. Sub bluza ei de batist i se bănuiau umerii rotunzi.

Acum, după ce „vizita medicală" se terminase, Andrei se bucură de oaspeți : înseamnă că se înșelase în privința maistrului. Dacă nu ținea la el, nu s-ar fi deranjat să-l vadă. În gînd îl felicită pentru ideea că o adusese și pe Ana. Ieri seara, după ce plecase de la ei, era convins că nu se vor mai întîlni niciodată. În fond, n-are ocazia să repare ciocanul pneumatic în fiecare zi.

— Ai terminat ? întrebă Crijan, privind-o pe Ana cum își strînge lucrurile.

— Da, tată.

— Sper că nu plecați imediat, întrebă îngrijorat Andrei. Oricum, sînt bolnav și ați venit în vizită.

— Ne ceartă maică-sa dacă întîrziem. Cît o să stai în pat ?

— Depinde ce spune doamna doctor.

— Cîteva zile în orice caz ! răspunse Ana și se duse la oglindă să-și aranjeze părul.

3

Crijan povesti nevesti-sii de vizita făcută la Andrei :

— Știi cum s-a purtat Ana ? Ca un adevărat doctor !

Emilia, deznădăjduită, își frîngea mîinile :

— Eu nu te înțeleg pe tine ! Cum te duci cu fiica mea în casa unui pușcăriaș ?

Crijan se încruntă. Crezu că vor fi apreciați pentru vizita făcută la Andrei. El pentru inițiativă, Ana pentru pricepere.

— Într-o singură frază ai făcut două greşeli. Prima : M-am dus cu *fiica mea* şi a doua, am fost în casa unui *bolnav*.

— Dacă e bolnav, de ce nu se duce la doctor ?

— Ce, eu mă duc ? Dacă am o soră medicală în casă, ce să mai caut la doctor ?

— Tu da. Dar el e un străin !

— Dacă lucrează în brigada mea nu poate fi un străin.

Ana nu vru să intre în discuţie. Ştia că taică-su avea dreptate, dar la maică-sa ţinea mult, n-ar fi vrut s-o jignească. Preferă să se retragă în dormitor. Livia părea de mult culcată. Aveau paturile alăturate încă din copilărie.

Dar Livia nu dormea, curioasă să afle cum s-a terminat vizita. Abia aşteptă ca Ana să se bage sub plapumă. În gînd îşi formulase de mult întrebările : cine e, de unde e, de ce a fost închis, de unde ştie franceza, cum de a ajuns muncitor în fabrică ! Îi plăcea Andrei. În clasă vorbise de el ca despre un prieten vechi, inventase chiar o biografie care semăna puţin cu un rol principal dintr-un film american. Colegele o invidiau. La fel cum o invidia ea pe Ana că avusese prilejul să-l viziteze acasă.

Se întoarse spre Ana :

— Ţi-a spus de ce a fost închis ?

— N-am vorbit despre asta.

Se revoltă. Uite, cine are nevoie în viaţă, o neisprăvită !

— Dar despre ce aţi vorbit ?

— Despre boală.

— Esti mai mare ca mine, dar eşti o proastă. Cu un băiat ca el, eu aş fi discutat despre altceva.

— Despre ce ?

— Faci pe naiva. Ştii tu despre ce ! Ştii că eu îl cunosc dinaintea ta.

— Ştiu. Cu o oră. Mi-ai povestit de vreo trei ori. Te-a ajutat la franceză.

— Nu. L-am cunoscut cu o săptămînă înainte. În tren. Atunci cînd a fost eliberat. Ce rău îmi pare că nu sînt şi eu soră medicală. Te duci şi mîine la el ?

— Da.

— Ia-mă cu tine. Dacă vrei îţi duc servieta.

— Nu ştiu cînd mă întorc de la Snagov.

Supărată, se întoarse cu fundul spre ea.

Ana zîmbi. Ei, Andrei nu-i făcuse nici o impresie — aflase de la taică-su ce s-a întîmplat cu el —, îi provocase doar milă. Dar ce o fi văzut Livia la el? Dacă se gîndeşte bine, avea ochi frumoşi: verzi. Verzi şi senini. Atît. E însă caraghios din cauza tunsorii.

A doua zi prinse autobuzul de patru şi, spre norocul ei, şi un loc în apropierea şoferului. Îi păru doar rău că era foarte cald şi transpirase. Socoti că ar fi fost mai bine să treacă întîi pe acasă, să facă un duş, dar renunţă la ideea asta. Maică-sa ar fi reţinut-o acasă şi lui taică-su îi promisese că îl va vizita din nou. Cînd ajunse în dreptul uşii, îşi auzi bătăile iuţi ale inimii. Din cauza scărilor, îşi spuse, să se liniştească. Ce dracu, doar nu se duce pentru prima oară la un bolnav! Apăsă pe butonul soneriei şi, spre mirarea ei, uşa se deschise destul de repede. Andrei o primi îmbrăcat în cămaşă şi pantaloni. În gînd, Ana îi mulţumi pentru asta.

— Nu m-am aşteptat la această vizită, mărturisi Andrei puţin fîstîcit.

— De ce nu stai în pat?

— Pentru că mă simt mai bine. Chiar îmi pare foarte rău că nu sînt bolnav cu adevărat. Ar fi însemnat să mă vizitezi în fiecare zi.

— Îmi ajunge Snagovul.

Pacientul i se păru complet schimbat: era ras proaspăt şi mirosea a săpun bun.

— Îţi fac o cafea?

— Nu. Sînt foarte grăbită.

— Să ştii, totul e pregătit. Nu trebuie să aprind decît aragazul.

Fără să aştepte răspunsul dispăru în bucătărie.

Ana auzi scîrţîitul chibritului, apoi zgomot de tinichea. Nu mai avea cum să-l refuze. Oare ce şi-o fi imaginat Livia că ar trebui să vorbească cu el? N-avea cum să-l întrebe de ce a fost închis, îl jignea.

Andrei reveni cu două cești de cafea. Le puse pe masă și-și trase și el un scaun.

— La cafea mă pricep. În închisoare, jinduind după cafea, fiecare își etala preferințele. Unul, Ghiță Dubăț, nu bea decît cafea făcută în nisip, à la turca bre. Un altul iubea cafeaua cu un singur clocot și fără zahăr. Spunea că zahărul alterează cofeina. Nici adevărații băutori de ceai nu suportă zahărul sau lămîia.

— Asta după ce metodă e făcută ?

— Metoda Borza.

— Și asta ce metodă e ?

— A mea. Pui cafea, zahăr și o fierbi. Atît. Dar e gustoasă, garantez.

— Pentru că bănuiești că oricui ai oferi cafea n-o să spună că e proastă. Chiar și din politețe.

— Oamenii politicoși nu-mi plac. Politețea e o haină, o mască. Prin politețe oamenii vor să pară altfel decît sînt. Spune Rimbaud într-un loc : „Din cauza politeții mi-am pierdut viața".

Ana gustă din cafea.

— E într-adevăr bună. Și nu sînt politicoasă.

— Îmi pare bine. Mă consulți și azi ?

— Bineînțeles. O să te ascult și-ți iau temperatura.

— Începem cu temperatura.

Ana scoase termometrul din servietă și-l întinse lui Andrei. Andrei zîmbi. I se vedeau dinții albi, regulați. Ieri nici n-a observat că bolnavul avea dinți frumoși.

— Sub care braț îl pun ? Stîng sau drept ?

— Totuna. E important să-l ții nemișcat cinci minute.

Andrei fixă termometrul, luă o poziție comodă și o privi drept în ochi. Ana își plecă privirile și începu să scotocească în servietă. Scoase stetoscopul, dar timpul se scurgea încet, răbdător.

— Pot să vorbesc ? întrebă pe neașteptate Andrei. Nu deranjez mercurul ?

— Nu. Numai să nu te miști...

— Și pot să spun orice ?

— Depinde ce înseamnă orice. Unele lucruri nu le suportă nici mercurul.

Fata are haz ! constată Andrei. Zîmbi din nou şi, fără pricină, zîmbi şi Ana.

— Îmi dai voie ?

Îi scoase termometrul de sub braţ şi-l consultă :

— Treizeci şi şapte cu doi. Asta e febră. Te rog bagă-te în pat.

Spuse cu atîta hotărîre, încît Andrei se supuse. Fata se întoarse spre fereastră şi Andrei îşi scoase pantalonii şi se vîrî sub plapumă.

— Şi ce fac ?

— Nimic. Stai.

— Poţi să-mi pui un diagnostic ?

— Desigur. Ai o lovitură la rinichi şi cîteva contuzii. Astea în orice caz se văd. Să ştii că sînt grave.

— Mă asculţi şi azi ?

— Bineînţeles.

Îşi fixă stetoscopul şi se apropie de pat.

— Auzi ceva ?

— Nimic deosebit.

— Nu eşti bună ca medic. Cunoşti alfabetul Morse ?

— Nu.

— Dacă ai fi cunoscut alfabetul Morse, ai fi putut descifra bătăile de aici ! arătă el spre inimă.

— Îţi spun eu ce am descifrat : o uşoară tahicardie.

— Asta tradus în româneşte înseamnă că cineva îmi e foarte drag.

— Nu te pricepi la medicină.

Dacă, în drum spre Andrei, cineva i-ar fi spus că se va lăsa antrenată într-o asemenea discuţie, Ana i-ar fi rîs în faţă. Dar atunci de ce ? Din cauza Liviei ? Andrei era mai degrabă simpatic decît frumos. Fălcile late, aproape patrate, îi dădeau înfăţişarea de om cu voinţă, ceea ce nu era. Aducea mai mult a om delicat, deşi vorbea destul de deschis.

— Şi cu ce mă voi revanşa pentru aceste vizite ?

— Cu nimic.

— Mie nu-mi place să rămîn dator.

Îi cuprinse capul în palme, o trase spre el şi o sărută pe faţă. Ana se smuci, apoi brusc îi cîrpi o palmă. Andrei rămase cu mîinile suspendate în aer, îşi muşcă buzele, apoi privi insistent spre tavan.

— Iartă-mă.

Ana își strînse lucrurile în servietă și porni spre ieșire. În dreptul ușii își întoarse capul spre Andrei:

— Nu te supăra. M-am speriat.

Trase ușa după ea. Ajunse acasă și nu se dezmetici. Îi era ciudă că fusese impulsivă. În fond, pacientul voia să-i răsplătească munca depusă! Putea fi socotit un gest drăguț, nicidecum agresiv. Mai ales că n-o sărutase decît pe față, aproape părintește. Cu o vorbă de duh totul ar fi fost escamotat:

„Banii dumneavoastră, domnule Borza, sînt cam devalorizați. Cu aceeași monedă plătești și cînd cumperi cartofi la aprozar?"

— Ce se aude cu pacientul? întrebă taică-su.

— Cred că de mîine se duce la serviciu.

— Bravo. Să știi că mi-a fost dor de el.

Emilia făcu o grimasă.

— De noi nu ți-a fost dor? Eu nu te înțeleg deloc? Cum merge o fată singură în casa unui bărbat?

— În fraza asta n-ai făcut decît o singură greșeală: în casa unui bolnav.

— Dar tot bărbat e. Nu ții minte că și tu ai avut ulcer, cînd mi-ai făcut curte? Nu te gîndești la reputația ei?

Lui Crijan îi plăceau discuțiile contradictorii cu Emilia.

— Știi tu ce e reputația? Îți spun: Tu ai reputația că gătești bine. N-ai reputația că îți merge mintea, ca lui madam Aslan. Și află că reputația Anei crește în proporție directă cu numărul vizitelor făcute la bolnavi. Dealtfel, asta e meseria ei: să viziteze bolnavii acasă. Și, în afară de asta, nu uita că Ana e majoră. Așa-i, fata tatii?

— Da, tată.

— Și în afară de asta, cred că toată lumea s-ar mîndri cu un ginere ca Andrei.

— Te pomenești că și tu...

— Bineînțeles.

— Ți-a luat Dumnezeu mințile!

Ana, disperată, lăsă să-i cadă mîinile.

— Iar vă certați?

Văzînd că nici unul dintre părinți n-o pune la punct, Livia interveni și ea :

— Ar fi trebuit să-l îngrijești aici. Mi-ar fi ajutat și mie la franceză.

Emilia se răsti la ea :

— Tu să taci !

— Da, eu mereu trebuie să tac, pentru că sînt cea mai mică. Dacă cineva din casă se supără, se răstește la mine.

4

Mătușa se întoarse voioasă acasă.

— Ți-am găsit casă, Andrei. Îmi pare rău că nu m-am gîndit pînă acum la această posibilitate.

— E departe ?

— Nu. La prietena mea, Vivi. O cunoști. Doamna Gorovei, care a fost în seara aceea la noi. I-am vorbit de casă și, drăguța de ea, s-a oferit imediat. E o femeie serioasă și are o cameră cu intrarea separată. Doar holul e în comun.

— Și cînd aș putea s-o văd ?

— Acum. I-am și spus că, dacă ești în stare de funcționare, te duci chiar acum. Popa Soare 3, etajul întîi. Doar ai condus-o, ce dracu ! De acolo ai mașini în toate direcțiile. Hai s-o sun.

După cîteva minute :

— Vivi, tu ești ?! Da, uite e în stare de funcționare. Vine chiar acum. Te pup...

Puse receptorul în furcă :

— Vezi ce drăguță e ?! Și-i de familie bună, să știi ! Tatăl ei a fost colonel la Roșiori, iar maică-sa

a făcut școala la maici. N-a avut noroc, săraca ! Primul soț a avut infarct, al doilea a murit într-o criză de epilepsie, a fost un om formidabil. Iar al treilea a plecat într-o delegație în Grecia și nu s-a mai întors. Mare ghinion !

Doamna Gorovei îl primi într-un capod înflorat, îmbrăcat peste o cămașă de noapte transparentă.

— Nu știam că vii chiar în seara asta. Iartă-mă că te primesc așa.

Aprinse toate luminile, arătă holul în comun, camera ei mobilată cu gust, apoi camera pe care o închiria : Era o încăpere mai mică, curată, cu mobile dispersate.

— Trebuie aerisit.

Se repezi la ferestre și le deschise larg.

— Dormi aici ?

— Nu mi-am adus nimic, doamnă. Mătușa spunea să vin să văd...

— Doar n-o să te plimbi toată noaptea între două case. Am auzit că ai fost bolnav ? Gripă ?

Andrei era convins că mătușa sa îi povestise totul din fir în păr. Răspunse brutal :

— Nu, doamnă. Am fost bătut.

— Doamne, ce oameni ! exclamă doamna Gorovei și-și pocni palmele. Cum așa, dragul meu ?

Andrei tresări. Nu se așteptase la acest „dragul meu".

— Ne-am certat și m-au bătut.

— Ia loc pînă pun așternuturile.

Îl conduse în camera ei și-i trase un scaun lîngă măsuță.

— E și un casetofon aici, ca să nu te plictisești, dar melodiile nu sînt pentru tine. Am imprimat doar lente, pentru generația mea.

— Îmi permiteți să fumez ?

— Desigur.

Se duse în camera alăturată și Andrei auzi cum caută în dulap, apoi fîșîitul albiturilor. Reveni zîmbind :

— Sper că nu te-ai plictisit.

— Nu, doamnă.

— Mie îmi plac bărbaţii răbdători. Şi săracul Emil a avut un caracter atît de frumos ! A, dar tu nici nu ştii de Emil. A fost soţul meu de-al doilea. El !

Arătă spre o fotografie înrămată de pe noptieră, ce reprezenta un bărbat mustăcios, îmbrăcat într-un costum de culoare închisă.

— A avut ceva la cap. Se întorcea de la serviciu, se aşeza într-un fotoliu şi sta, sta ore întregi, privea peretele şi, dacă nu-l chemam la masă, ar fi rămas în fotoliu pînă la culcare. Dar eu îţi povestesc şi tu eşti flămînd. Ce să-ţi pregătesc ?

— Nimic, doamnă Vivi.

— Îmi place cînd îmi spui Vivi. Şi grecul îmi spunea Vivi. Grecul a fost cel de-al treilea soţ, dar cu el n-am stat decît cîteva luni...

Făcu o pauză, apoi continuă :

— Îţi pregătesc baia. Dar te rog nu intra după mine, e îngrozitor de cald şi trebuie să mă dezbrac.

Îşi scoase capotul încă din mers. Andrei îşi dădu seama că de acum încolo va trebui să caute cu mai multă îndîrjire o locuinţă. Mătuşă-sa a scăpat de el, l-a pasat ca pe un obiect. După felul de a fi al doamnei Gorovei, o bănuia agresivă sau în orice caz voluntară. Să treacă timpul, cercetă încăperea : pereţii plini de tablouri, ca la o expoziţie. Deasupra patului domina un tablou înrămat în aur, un pastel reprezentînd o ţigancă cu un coş cu flori. Ţiganca avea o bluză albă transparentă şi foarte decoltată, i se vedeau sînii rotunzi şi mari ca doi pepenaşi. Alături, un gobelin din lînă groasă, probabil „lucru manual", executat încă la maici, de proprietara casei.

— E gata baia, se auzi vocea doamnei Gorovei, apoi apăru şi ea. Am spălat cada cu Tim.

— Vă mulţumesc, dar n-ar fi trebuit să vă obosiţi. Obişnuiesc duş.

— Şi grecul făcea numai duş. Şi ai să te miri : numai cu apă rece. Numai cînd îl vedeam mi se făcea pielea ca de găină. El stătea neclintit, ca un erou. Era foarte bine clădit. Un atlet, nu altceva...

— Şi cît o să mă coste camera ?

— Doar n-o să discutăm asta acum, noaptea. Afaceri nu se discută niciodată noaptea. Tata a pierdut moșiile de lîngă Călărași pentru că toate tranzacțiile le făcuse noaptea. Mi-a povestit mama. Juca cărți, făcea tranzacții și dimineața ne trezeam fără fineața de la Tîncăbești, sau cîte o casă se transcria pe numele unui cetățean străin...

Andrei porni spre baie.

— Dacă ai nevoie de ceva, strigă-mă.

— Da, doamnă.

Doamna Gorovei se luă după el :

— Să nu mai îmi spui niciodată doamnă. Spune-mi Vivi.

— Cum doriți.

Se strecură pe lîngă ea și intră în baie.

În timp ce făcea duș, își aduse aminte de Ana. Dacă ea va povesti lui taică-su că a încercat s-o sărute ? Ar fi penibil. Omul l-a chemat în casa lui, a adus-o pe fiică să-l îngrijească, și el, ca un măgar, s-a năpustit asupra ei. Dacă a ajuns ea să-i dea o palmă, n-a fost vorba de o drăgălășenie ! I se strînse inima cînd se gîndi că a doua zi va trebui să dea ochii cu Crijan.

Ieși din baie îngîndurat. Doamna Gorovei îl aștepta în pragul camerei ei :

— Ți-am făcut o cafea.

— N-o să pot dormi.

— La vîrsta ta o cafea nu contează. Hai, că se răcește !

— Numai o clipă, să mă îmbrac.

— Ți-am pregătit pijamaua. E nouă. I-am cumpărat-o lui Tiokathis cu o zi înainte de a pleca. Dar n-a mai încăput în geamantan. Luase atît de multe lucruri cu el, și avea delegația numai pe trei zile. Și cîte am mai pătimit din cauza lui...

Andrei rămase în pantaloni și, ca să n-o jignească, îmbrăcă bluza pijamalei. Era de mătase, gri, cu dungi late albastre.

— Îmi pare rău că nu i-am propus lui Silvia să te muți mai de mult. Ea, știi, vrea să fie singură...

— Știu.

— Şi acum hai să bem cafeaua. Dacă nu reuşeşti să adormi, am să vin să te legăn.

Andrei ridică privirile spre ea şi în clipa aceea observă că doamna Gorovei, pînă ce el fusese în baie, îşi aranjase machiajul. Corectase pînă şi conturul ochilor cu dermatograf. Din cauza lămpii de pe noptieră umbrele de pe faţă căpeau ciudat, lăţindu-i faţa.

Cafeaua era rece şi dulce ca un sirop. I se făcu greaţă.

— Ce crezi, din ce porţelan sînt făcute ceştile?

— Nu-mi dau seama.

— Japoneze. Original Nagami. Păcat că nu te-ai uitat prin ele înainte de a-ţi fi pus cafeaua. Sînt aproape transparente. Am de-acasă. Au fost şase în total. Patru a spart Emil. Pentru mine, ceştile astea au avut şi o valoare sentimentală. Şi asta valorează chiar mai mult decît o valută forte. Tu nu-mi spui nimic despre tine?

— Eu nu prea am ce povesti. Pe mătuşa mea o cunoaşteţi, tata seamănă cu ea, e un om morocănos, scîrbit de tot ce e în jurul lui...

— Şi eu sînt scîrbită, să ştii! Dar cum să nu fii?! Şeful meu e un ingineraş din ăsta nou, făcut pe calapod... Vine în secţie şi întreabă: „Cine e şapte?" Parcă n-ar şti că eu sînt şapte. Noi, la controlul tehnic, avem ştampile cu numere. Silvia are ştampila numărul şase, eu şapte. Luăm baloturile, le verificăm şi ne punem ştampila. Spune: „Balotul ăsta e rebut, tovarăşe, de ce l-ai ştampilat?" Marfa la noi, oricum, se vinde. Ce dacă un balot de postav are fisuri sau e ţesut mai rar? Postav e puţin, cumpărători mulţi. De ce să fac rău ţesătoarelor? Şeful meu, nu şi nu! Probabil nu mă înghite... Poţi să adormi singur?

— O să încerc...

A doua zi, Andrei intră în atelier cu inima cît un purice. Crijan însă îl primi bucuros, bătîndu-l pe umăr:

— Arăţi ca un nou-născut.

Îl strigă pe Caragea.

— Ia vino aici și dați-vă mîna !

Caragea se apropie încruntat. Se simțea prost, se feri de privirile lui Andrei.

— Iartă-mă, dar știi, la ceasul acela eu țin mult. L-am primit cadou de nuntă. Nu te supăra !

Andrei îi strînse mîna și-și văzu de lucru. Mai tîrziu, nimerindu-se împreună la un lingou, Caragea îi zîmbi :

— Mi-a spus meșterul că-ți cauți casă. Eu știu o adresă. O să mă interesez. Dacă e cazul...

— E cazul, nene Caragea.

— Atunci, mă duc și vorbesc chiar astăzi. E vorba de sora mea. Are o cameră cu intrare complet separată. Acum vreo două săptămîni era încă liberă. De obicei dă la studenți. E în Buzești...

— E tocmai ce mi-ar trebui. Aproape și de fabrică, și de Politehnică.

— Dacă vrei, putem merge împreună.

Camera din Buzești era într-adevăr cu intrare separată, avea ferestre mari, dar dădeau spre niște calcane scorojite. Se înțeleseră asupra prețului și Andrei preluă cheia.

În sfîrșit, avea casa lui !

— Mîine după masă puteți intra. Trebuie să fac ordine.

N-avea nici un rost să facă discuții pentru o zi. O să mai suporte o noapte legănatul doamnei Gorovei. Își imagina fața ei cînd o să afle că se mută. Zîmbi la acest gînd. O să născocească pînă seara un motiv plauzibil, ca să n-o jignească.

Doamna Gorovei îl aștepta cu masa pusă. Purta o rochie mulată de corp, își făcuse și manichiura, avea unghiile roșii ca para focului.

— Am să-ți spun ceva foarte trist, Vivi. Trist și foarte bun totodată. Mi s-a aprobat căminul.

— Nu înțeleg !

— Am făcut o cerere de reexaminare la facultate. Eu am fost exmatriculat, după proces. Mi s-a admis cererea și de mîine trebuie să mă mut la cămin.

— Pleci ?!

— Trebuie. Altfel pierd reexaminarea. E foarte important pentru mine. Înseamnă că voi putea termina facultatea. Azi-noapte rămîn încă aici și, dacă nu te deranjează, mai trec pe la tine. Dar numai dacă nu deranjez...

— Numai să te ții de cuvînt...

Capitolul V

1

În prima noapte petrecută în noua locuinţă, avu insomnie. Se zvîrcoli în aşternuturi, nu-şi găsea poziţia cea mai favorabilă. Dacă-şi punea braţul sub cap, îi amorţea mîna, dacă stătea pe spate, îl deranja lumina. Prin fereastră, din curtea interioară, răzbăteau razele galbene ale unui felinar. Becul nu era fix, atîrna de o sîrmă, un vînt întîrziat îl legăna aiurea, şi umbrele perdelelor croşetate creau desene ciudate pe pereţi. Uneori, avea senzaţia că cineva e cocoţat pînă la înălţimea pervazului şi dirijează umbrele.

Se sculă de cîteva ori, aranjă perdelele în alte poziţii, dar asta nu schimbă cu nimic jocul luminilor. Cu toate astea, constată, era mult mai bine aici decît sub plapuma parfumată a doamnei Gorovei, sau chiar acasă, la mătuşa sa. Pentru o clipă îi trecu prin minte că din primul salariu va cumpăra nişte perdele opace, dar imediat goni acest gînd. În primul rînd ar jigni gazda, iar în al doilea rînd, banii îi erau necesari pentru astupat alte găuri. Trebuia neapărat să-şi cumpere un costum nou, două cămăşi, un reşou electric, să-şi prepare ceaiul de dimineaţă, dar de cîte lucruri nu avea nevoie !

Spre dimineaţă îi trecu prin minte să-i scrie lui taică-su. Oricum, voise să facă acest lucru imediat după eliberare, dar socoti că era mult mai demn să-i scrie după ce s-a aranjat, să nu creadă bătrînul că are nevoie de ceva. Tot din acest motiv nu i-a scris nici de la închisoare, şi aştepta cu înfrigurare întîlnirea cu el la vorbitor. Dar bătrînul nu se deplasase nici-

odată la Gherla. Ori îi era rușine de fiul său, ori rupsese relațiile cu el pentru totdeauna. Dacă îi va scrie acum, o să-i afle intențiile. O scrisorică scurtă, fără introduceri și înfloriturl, doar strictul necesar :

„Tată, aș avea nevoie de bani, bineînțeles cu împrumut !"

E chiar bine să nu-i scrie suma, să fie obligat s-o stabilească el. Dimineața compusese scrisoarea, dar nu chiar atît de laconică cum hotărîse noaptea. O recitise de cîteva ori :

„Tată, am ieșit de la închisoare, m-am angajat muncitor la fabrica Vulcan, aș avea nevoie de ceva bani. Dacă e sub demnitatea ta să corespondezi cu un pușcăriaș, nu trebuie să-mi răspunzi !"

Răspunsul sosi după cinci zile sub forma unei telegrame scurte :

„N-am !"

Îi fu ciudă că nu avusese tăria să nu-i scrie. Și ca să se autopedepsească, fixă telegrama deasupra mesei pe perete. Se trînti pe pat, îmbrăcat, așa cum venise de la fabrică și privi multă vreme tavanul.

Încă de mic i-a fost frică de singurătate. Pe bulevardul Dacia, unde locuia, avea camera lui, mică, patru pe trei, cu mobile pe dimensiunile lui, cu planșe colorate pe pereți, reprezentînd personajele lui Walt Disney, un Micki Mause, un Pluto cu bot lung, un Donald cu cioc galben, cît o tipsie. Și acolo se simțise îngrozitor de singur. Dacă trecea în celelalte încăperi, maică-sa îl trimitea în camera lui.

— Am ceva de discutat cu tata.

Mereu avea ceva de discutat cu tata și totdeauna nu în prezența lui. Îl ura pe Pluto, pentru că avea un surîs tîmpit, lipsit de expresie, pe Donald, pentru că nu avea probleme, pentru că era mulțumit cu locul lui acolo pe perete. Mama avusese și ea o fotografie în camera lui, chiar în dreptul patului. Îi desenase mustăți cu cretă colorată și, ca pedeapsă, maică-sa scosese poza. Rămăsese în locul ei un pătrat nedecolorat.

— Aici e mama mea !, își spunea fără glas, și se uita la pătratul nedecolorat.

Încă de atunci își dăduse seama că mama lui nu se afla nicăieri.

Ceasul deșteptător pe care îl primise de la proprietar fărîmița veșnicia. Tic-tacul monoton îl obseda, uneori avea senzația că tic-tacul o ia razna, prinde viteză, alteori că se aude din ce în ce mai puternic, ca niște bătăi de ciocan, direct pe timpane. Privi spre ceas: șase fără un sfert. Ce ar fi să se ducă pe la „Cireșica", să-i spună lui Tuțu că i s-a făcut dor de ea? Nu. La ea o să se ducă odată cu bani mulți, să facă pe domnul. Dar ce ar fi să se ducă la Băneasa, s-o aștepte pe Ana. Poate i-o fi trecut supărarea. Mai privi o dată spre ceas: șase fără zece. Poate o găsește încă, și dacă nu, se va plimba la Șosea.

Se ridică de pe pat și, cuprins de o neliniște ciudată, coborî scările. În autobuz se gîndi tot timpul la ea și ajuns la Băneasa se întrebă speriat ce o să-i spună: că era acolo întîmplător, că a venit special s-o aștepte? Dacă ea îi va întoarce spatele și va povesti seara lui taică-su că a fost acostată de fostul ei bolnav? Nehotărît, cercetă mersul curselor. Primul autobuz trebuia să sosească peste zece minute. Avea timp să hotărască s-o aștepte sau nu.

Își aprinse o țigară și primul fum îl înecă. Semn rău! își spuse, apoi se dojeni pentru superstiție. Acum avea ocazia să verifice dacă e semn bun sau rău.

Autobuzul sosi cu cinci minute întîrziere, plin de călători. Coborau și prin față și prin spate. Andrei își alese un loc strategic. Poate era chiar mai bine așa, prea venise nepregătit. Probabil ea sosise cu cursa de patru. Dar dacă putea veni cu autobuzul de patru, de ce n-ar putea veni și cu cel de la ora opt? O fi avut treabă la dispensar, a întîrziat cursa, cine știe!

Tot nu avea ce să facă, hotărî să aștepte și următoarea cursă. Să nu se plictisească, își îndreptă pașii spre aeroport. Pistele erau luminate, se aștepta o aterizare. Rezemat de gard, privi becurile colorate, goana unei mașini-cisternă. Și peste Gherla trecea avionul de Oradea de două ori pe zi: la șapte dimineața și

la opt seara, imediat după stingere. Huruitul motorului se auzea pînă în celulă și, dacă nu bătea vîntul, aveai senzația că săgetează chiar deasupra clădirii penitenciarului.

Se plictisi așteptînd. Se reîntoarse în stația de autobuz și cercetă ceasul electric ; nu trecuseră decît vreo douăzeci de minute de la sosirea cursei anterioare. În clipa aceea apăru avionul, alunecînd peste bulevard : un bimotor mic, de construcție sovietică. Privi înspre oraș : turnurile dantelate ale Casei Scînteii dominau văzduhul. Porni într-acolo. Pe podul Băneasa, privi în lac imaginea răsturnată a Combinatului poligrafic. Din cauza valurilor, geamurile luminate păreau moi, gelatinoase.

La ora opt fix reveni în stația de autobuz. După cîteva minute sosi și cursa. Ana coborî printre primii prin ușa din față, îmbrăcată subțire, cu o bluză cu mîneci largi și o fustă cenușie, strînsă pe corp. Andrei îi tăie calea. Fata tresări, vru să-i întoarcă spatele, dar îl recunoscu și începu să zîmbească.

— M-ai speriat !

— N-a fost în intenția mea !

— Bănuiesc. Ce cauți aici ? Pleci undeva ?

Tonul era ironic sau în orice caz se voia ironic. Andrei, emoționat, nu observă. Răspunse la întrebare :

— Unde să plec ?! Te-am așteptat pe tine ! Vrei să mergem puțin pe jos ?

— Da. Era să mă sufoc în autobuz...

Andrei o lăsă să treacă în dreapta lui și porniră spre Casa Scînteii. Un timp nu-și spuseră nimic, ascultau tăcuți bocănitul pașilor de pe asfalt.

— Ai spus că m-ai așteptat. De ce ?

— Voiam să-ți spun că îmi pare rău că m-am vindecat.

Ana ascunse un zîmbet :

— Ești primul pacient nemulțumit că e sănătos.

— N-am venit ca pacient !

Accentuă cuvîntul „pacient", să fie foarte clar că nu în această calitate a așteptat-o.

— Am glumit ! se scuză Ana.

Părea că vrea să continue, dar Andrei nu-i dădu răgaz :

— Am venit ca un „fost pacient". Însănătoşindu-mă, te-am pierdut pe tine. Ştii de cînd am vrut să vin să te aştept ?

Andrei speră că ea o să întrebe „de cînd". Ana însă tăcu, făcu cîţiva paşi, abia după aceea se întoarse spre el :

— Eu speram să vii a doua zi. Cînd am coborît din autobuz, mi-a părut rău că nu te găsesc...

„Cum de nu mi-a venit în gînd s-o aştept ?" se întrebă Andrei supărat. În fond s-ar fi căzut s-o caute, măcar ca să-şi ceară scuze, dacă nu pentru altceva. Întrebă :

— E adevărat ?

— Da.

Din faţă, o maşină îi orbi cu farurile.

De fapt, încă în seara aceea şi-a dat seama că Ana nu era supărată. Palma, în fond, n-a fost decît un reflex, un gest de apărare.

— Ai putea să-mi spui de ce ai sperat să viu ?

— Desigur, răspunse Ana. Am vrut să te cunosc...

Andrei o privi cu coada ochiului. Cum adică vrea să-l cunoască ? Se ştiau mai bine de opt zile ! Bănui o capcană sau o şotie. Spuse, fără prea multă convingere :

— Ştii aproape totul despre mine...

Ana nu-i răspunse imediat şi Andrei era convins că a încurcat-o. Îi căută privirile, dar ea păşea îngînduratră, privind vîrful pantofilor.

— Nu ştiu decît cîteva fapte. Fapte pe care de obicei le treci în biografie : că ai fost arestat, e doar un *fapt*. Putea să se întîmple oricui...

Făcu o scurtă pauză, apoi continuă pe alt ton :

— Aş vrea să ştiu ce te-a făcut să furi ? Ce ai simţit cînd ai fost arestat ? Aceste lucruri dau imaginea despre tine, nu faptele...

Trecuseră de Casa Scînteii, mergeau încet şi tăcuţi pe Kiseleff. Dinspre parc adia un vînt cald şi asfaltul era presărat cu castane. Ce ar trebui să-i răspundă ? Nici măcar el nu şi-a pus pînă acum aceste

întrebări. Oare ce l-a îndemnat să fure ?! Ce a simţit cînd a fost arestat ?!

— Nu trebuie să-mi răspunzi chiar acum, spuse într-un tîrziu Ana. Poate mîine, poimîine, sau altădată. Şi numai dacă vrei...

— Pot să-ţi răspund chiar acum, minţi Andrei. Se credea în stare să inventeze ceva verosimil. Ana îl opri :

— Chiar acum n-aş vrea. E atît de plăcut la Şosea ! Nu ştiu dacă aş fi în stare să mă concentrez. Îmi pare bine că ai venit. Te grăbeşti ?...

— Nu.

— Atunci, hai să ne aşezăm.

Pe bancă, un individ în vîrstă, cu păr alb şi haine deschise, prea largi pentru trupul lui firav. Sta rezemat de un baston de bambus subţire, ca un creion. Cînd cei doi se aşezară, bătrînul se trase mai către margine şi ostentativ îşi întoarse privirile în altă parte.

Un timp stătură tăcuţi, privind în gol.

— Vă deranjez ? întrebă bătrînul de lîngă ei, şi Andrei se simţi stînjenit.

— Nu, domnule. Vă rugăm să ne scuzaţi că ne-am aşezat lîngă dumneavoastră. Dacă doriţi să rămîneţi singur...

— Nu, dimpotrivă. De aceea vin aici, să nu fiu singur.

Avea vocea voalată, de fumător. Rostea cuvintele încet, fără culoare, ca un elev cu lecţia învăţată.

— Voi nu ştiţi ce-i asta, sînteţi încă foarte tineri. Eu am trecut de şaptezeci. Desigur, experienţa mea nu înseamnă nimic, pot să greşesc, dar socot că cel mai rău lucru din lume e faptul că oamenii sînt singuri. Vă deranjează că vorbesc ?

— Nu, răspunse de astă dată Ana.

— Singurătatea e mai rea decît cancerul. Cancerul are un diagnostic clar, grav şi foarte precis. Bolnavul e condamnat. Dealtfel, toţi oamenii sînt condamnaţi, mai devreme sau mai tîrziu. Singurătatea nu are diagnostic. E o boală socială fizică, psihică. Singurătatea te face rău, te face obtuz, îţi macină bucuriile. Sînt

oameni care au fraţi, soţii, familie şi sînt singuri. Fiind singur, eşti gol.

Andrei puse mîna pe braţul Anei şi, spre bucuria lui, ea nu se feri. Bătrînul continuă :

— Desigur, sînt oameni care, fiind singuri, nu sînt totuşi singuri.

Se ridică în picioare :

— Vă rog să mă scuzaţi, noapte bună !

Porni încet, rezemîndu-se de bastonul lui subţire. Andrei aşteptă ca bătrînul să se îndepărteze, apoi încercă să-i imite felul de a vorbi :

— Cred că şi eu sînt singur !

— Vorbeşti prostii ! se întoarse Ana spre el. Ai douăzeci şi cîţiva de ani, şi spui că eşti singur.

— Această stare nu ţine cont de vîrstă. De cînd mă ştiu am fost singur. Nu ştiam de ce sufăr şi acum bătrînul mi-a pus diagnosticul. La grădiniţă eram socotit un băiat rău. Luam jucăriile celorlalţi, dacă reuşeam să pun mîna pe desenul cuiva, îl rupeam sau îl mîzgăleam. Nu ştiu de ce. Educatoarea mă aşeza într-un colţ şi mă jucam de unul singur. Dar şi acasă eram singur. Mă retrăgeam în camera mea şi stăteam ore întregi, privind locul unde mai demult fusese portretul mamei. I-am desenat mustăţi ! Nu portretul, ci mama îmi lipsea. Mi-am dat seama că pentru mine ea nu exista. Nu e frumos ceea ce îţi spun, dar aşa este. Îmi pare bine că măcar pot să spun asta cuiva...

Căzu o castană şi se rostogoli aproape de picioarele lor.

— Nu ţi-e frig ?

— Nu.

— Păcat că ne-am aşezat chiar sub un castan.

— De ce e păcat ?

— Nu ne putem uita la stele. Şi, în materie de stele, sînt specialist.

— Ce înseamnă „specialist în stele" ?

— Le ştiu după nume şi unora le ştiu şi poziţia. Pe cea mai apropiată de noi, Proxima, am putea-o admira pe la miezul nopţii.

— Şi acum nu putem admira nici una ?

— Ba da. Pe Ceti, pe Arcturus, pe Aldebaran, pe Antares...

— Doar pe astea le cunoşti ?

— Nu, mai ştiu şi altele. Dar acelea nu se văd decît pe la sfîrşitul lui august : Canis minoris, Sirius, Orion, Barnard, Aurigae...

— De unde atîta cultură astronomică ?!

— Am citit o „geografie a cerului", în închisoare.

— Eu, în afară de Luceafărul, nu cunosc nici una. Dar cînd mă uit la stele, îmi aleg una şi spun că-i a mea. Dacă întorc însă capul, sau închid ochii, n-o mai găsesc.

— Ar trebui să alegi una mare, distinctă. Pe aia n-o poţi pierde.

— Stelele mari sînt ocupate. Eu îmi aleg totdeauna una pe măsura mea, una mai ştearsă.

— În materie de stele nu trebuie să fii modestă.

— Nu e vorba de modestie, ci de resemnare. Cam cum eşti tu cu acel sentiment de singurătate. Hai să mergem !...

Porniră tăcuţi. Poate ar fi fost mai bine dacă n-ar fi discutat despre stele. Ana părea îngîndurată.

— Mă conduci pînă acasă ?

— Desigur.

— Îmi pare bine că ai venit să mă aştepţi. Sînt foarte singură. Ştii că acum un an am fost logodită ? Adică logodită într-un fel, toţi considerau că sînt logodită. Era un sportiv la caiac-canoe, sau aşa ceva. A fost la noi la dispensar, apoi am început să vorbim. A plecat odată la nişte concursuri în Olanda şi, cînd s-a întors, s-a însurat cu o sportivă.

— L-ai iubit ?

— Nu ştiu exact. Mă simţeam bine cu el. Dansa foarte frumos, dar nu se pricepea decît la sport, deşi făcuse liceul. Mama ne considera logodiţi.

— De ce-mi spui toate astea ?

— Ca să ştii !

În oraş se opriră în faţa vitrinelor, se uitau după trecătorii caraghioşi.

— Îmi place să mă uit la oameni, mărturisi Ana. Fiecare om e altfel. Mă uit şi la tata uneori. Cît de

fioros pare el la prima vedere, pe atît de blajin e în societate. El, care în general nu e politicos, știe să zîmbească la nevoie. Odată chiar a rîs la un banc nevinovat, fără haz, apoi acasă ne-a întrebat ce a vrut să spună ăla cu bancul. I-am explicat și a găsit bancul stupid, lipsit de haz.

— Atunci de ce ai rîs? Mi-a răspuns că a vrut să-i facă plăcere. Spune, și în fabrică pare fioros?

— E sever, ocoli răspunsul Andrei.

— Așa mi l-am imaginat și eu. Foarte mult timp am fost supărată pe el. Am avut senzația că pe sora mea o iubește mai mult. Pe urmă, pe urmă, într-o seară, Livia mi s-a plîns că e nefericită. „De ce?" am întrebat-o. „Pentru că tata nu te iubește decît pe tine." Am rîs amîndouă. Tu pe cine ai iubit mai mult, pe taică-tău sau pe maică-ta?

Andrei nu răspunse imediat. Se gîndi o clipă la părinți, dar amîndoi i se păreau străini.

— Nu știu. Nu m-am gîndit niciodată la asta...

— Am impresia că tu la foarte multe lucruri nu te gîndești.

— Nu e chiar așa. La tine m-am gîndit foarte mult.

— Ce înseamnă foarte mult?

— Mult nu are o unitate de măsură. Cred că asta e după aprecierea fiecăruia.

— Probabil că ai dreptate. După mine, nu te-ai gîndit destul de mult. Dacă ar fi fost „foarte mult", ai fi venit mai de mult să mă aștepți...

— Poate că nu sînt curajos.

— Și asta e posibil. Deși atunci cînd am fost ultima oară la tine, mi s-a părut că ești chiar foarte curajos.

— Nici acum n-ai uitat?

— Ai fi vrut să uit?

— Nu.

Ajunseră în colțul străzii unde locuia Ana.

— Pînă aici, spuse ea. N-aș vrea să ne vadă părinții. La revedere.

Se aplecă spre Andrei și-l sărută pe față.

— Cînd ai timp, mai așteaptă-mă...

Porni cu paşi mărunţi spre casă. Andrei o urmări pînă ce se mistui în întuneric, apoi îşi aprinse o ţigară. Îi păru rău că se despărţiseră, ar mai fi vrut să rămînă cu ea. Pe urmă amintindu-şi că s-ar putea întîlni cu cineva din familia ei, porni spre centru. Ajuns acasă, locuinţa nu i se mai păru atît de urîtă. Trase perdelele şi privi felinarul din curtea interioară : se bălăngănea ca un pendul. Hotărî s-o aştepte şi a doua zi. Dar ce să-i răspundă la întrebările ei ? Îl cuprinse o stare ciudată ca înaintea examenelor. Cum a şi sunat prima întrebare : Ce te-a făcut să furi ? Întrebarea nu era chiar aşa de uşoară. N-a furat pentru că avea neapărată nevoie de bani. Dar atunci ?

Nu găsi răspunsul nici cînd se vîrî în pat. Adormi repede, fără să-l deranjeze lumina de la fereastră.

2

Crijan sosi în uzină încruntat, călca apăsat, părea că se leagănă mai mult ca de obicei. Cei mai vechi din echipă îi răspundeau scurt la întrebări cu da, cu nu, şi se fereau să intre în vorbă cu el.

— Cînd e arţăgos, şopti ucenicul lui Andrei, e bine să te fereşti de el.

— Dar ce-o fi avînd ?

— Cine ştie ?! O fi luat fiică-sa vreun patru, sau portarul i-a cerut legitimaţia la intrare.

— Ce tot şuşotiţi acolo ? întrebă pe neaşteptate Crijan.

— I-am spus că i s-a repartizat un dulap, răspunse repede roşcovanul şi plecă spre cada de călire, ca şi cum ar fi avut treabă acolo.

Andrei continuă să cureţe sculele. Peste un sfert de oră aveau să primească lingoul de la cuptorul patru, ziua se arăta grea, pregăteau un ax de şase ţoli pentru strunjit. Axurile de dimensiuni mari erau greu de forjat: loviturile de ciocan trebuiau calculate exact, axul trebuia să fie drept şi aproape de dimensiunile reale, ca strunjirea să dureze cît mai puţin. O înclinare cît de mică putea să compromită toată lucrarea. Crijan, de la tabloul de comandă, urma să pornească ciocanul de la o anumită înălţime pe care o stabilea el din priviri. La ciocanul cel mare, experienţa era hotărîtoare. Puterea unei lovituri depindea de înălţimea de unde izbea.

Privindu-i pe cei din echipă, Andrei constată că ţoti erau încruntaţi, lucrau tăcuţi, ca şi cum supărarea lui Crijan i-ar fi molipsit şi pe ei. O fi luat Livia într-adevăr un patru, sau maistrul era supărat că Ana întîrziase ?! Poate i-o fi spus ea că au fost împreună ?! Nu părea posibil. După cum îl cunoştea pe Crijan, acesta n-ar fi răbdat să nu-l întrebe ce au făcut. Crijan era un impulsiv, trebuia să se descarce, să revină la normal.

Se linişti şi mai mult cînd îşi aduse aminte că Ana îl rugase să se despartă în colţul străzii, să nu fie văzută. Dacă s-a ferit ea, înseamnă că n-a avut nici un motiv să se destăinuiască.

Cleştele cel mare era pregătit la îndemînă, se aştepta semnalul de la cuptorul patru. Crijan se duse de cîteva ori acolo, privi prin ochiul de control culoarea lingoului şi tot de atîte aori ţipă la fochişti.

— Nu forţaţi jetul ! Am nevoie de un lingou încălzit uniform !

Aşteptînd lingoul, Crijan se destăinui :

— Auzi, imbecilii ! spuse şi începu să rîdă.

Nimeni nu îndrăzni însă să întrebe cine sînt imbecilii.

Cei de la personal ! lămuri Crijan enigma, ca şi cum ar fi ghicit gîndurile celor din echipă. M-au chemat la personal şi m-au întrebat dacă doresc să ies la pensie. Cică peste patru luni am dreptul să fac

cerere. Am vrut să-l iau pe funcționar de nas și să-l transform în șurub. Uneori mă întreb dacă șeful statului știe că pe spatele fiecărui muncitor trăiesc, ca păduchii, doi sau trei scribi: pontatori, controlori, funcționari, planificatori, contabili și dracu știe cum se mai numesc. Eu i-aș aduna pe toți funcționarii în sala de festivități și i-aș întreba care e diferența între fontă, fier și oțel; nu știu cîți ar putea să-mi răspundă.

Dealtfel, Crijan des își punea întrebarea dacă șeful statului știe sau nu de cutare sau cutare lucru. Odată, toată curtea fabricii era plină de cazane de aburi de mare presiune neexpediate.

— Dacă ar afla că le mănîncă rugina, zău că s-ar supăra!

După el, șeful statului ar fi trebuit informat și de faptul că măcelăriile au orar nepotrivit! Că primăria nu curăță decît străzile principale, acelea care sînt la vedere, că săpăturile de canalizare nu se efectuează decît iarna pe ger, că uneori străzi întregi sînt iluminate și ziua, că fără un bacșiș gras nu ți se umple butelia de aragaz.

— Lingoul e gata! anunțară cei de la cuptor.

În timpul lucrului, Andrei privi tot timpul spre Crijan. Acesta ținea ochii întredeschiși, ca pe un șubler și cerceta forma pe care o lua lingoul.

— Învîrtiți-l uniform! strigă el spre Caragea și acesta îi zîmbi.

— Nici o grijă, meștere! Poți să-mi pui un contor!

Lingoul se alungi, se rotunji și după o oră cînd îl scoaseră de pe platformă părea strunjit. Atunci intră paznicul și se apropie de Andrei.

— Tovarășe Borza, sînteți așteptat la poartă. Vă caută unul, Ghiță Dubăț.

— Nu mă duc!

Maistrul Crijan, care tocmai termină să-și șteargă transpirația de pe frunte, se întoarse spre el:

— Cum să nu te duci? Dacă cineva a venit pînă aici, la marginea orașului, înseamnă că are treabă cu tine!

— E hoţ de meserie, tovarăşe maistru. Ce să discut cu el ?

— Du-te şi spune-i asta.

Andrei îşi şterse mîinile în cîlţi, apoi porni spre poartă. Ghiţă Dubăţ îl aştepta chiar la intrare. Tocmai îşi aprinsese un Kent.

— Aici îţi petreci tu veacul ?

— Aici, răspunse ursuz Andrei.

— Îmi răspunzi scurt, ca la vorbitor. De ce nu m-o fi lăsat şi pe mine să văd unde munceşti ?

— Erai chiar curios să vezi cum arată o hală ?

— Dacă aş fi fost foarte curios aş fi intrat. Voiam să te văd pe tine la forjă...

— Ce-ar fi să vii şi tu la fabrică ? întrebă Andrei nu fără răutate.

Ghiţă zîmbi :

— Ce să caut eu în fabrică ? Să iau un strung ? Mie îmi plac obiectele miniaturizate. Se uită în jur dacă nu e auzit. Ce faci vineri ?

— Muncesc.

— Te-am întrebat vineri seara. Eu ziua mă descurc mai greu.

Rîse. Pentru prima oară, Ghiţă Dubăţ i se păru antipatic.

— Încă nu ştiu, răspunse evaziv Andrei.

— Ar merita să te faci liber. Într-un sfert de oră faci rost de cinci mii de lei. Şi cinci beţe nu-s de aruncat.

— Chestia „Lido" ?

— Îmi place că ai memorie. Dă-mi un semn. Cine ştie, poate nu faceţi planul şi te lingi pe bot de primă. Pa !

Se îndreptă spre un taxi, care staţiona prin apropiere.

Are bani, Ghiţă ! constată Andrei cu amărăciune şi porni înapoi în secţie. Crijan îl luă în primire de cum intră în hală :

— I-ai spus ?

— I-am spus.

Crijan îl privi lung. Îşi ţinea pleoapele pe jumătate închise, ca atunci cînd manipula ciocanul.

— Atunci e bine.

La sfîrşitul lucrului, în spălător, Caragea se spală la acelaşi robinet cu Andrei. Era bine dispus, avea chef de vorbă :

— Am fost ieri pe la soră-mea, dar tu n-ai fost acasă. Tot la ăsta ai fost, care te-a căutat ?

— La care ? întrebă Andrei mirat. De unde ştii cu cine m-am întîlnit ?

Îl lămuri Caragea :

— Mi-a spus maistrul Crijan că te caută la poartă un hoţ.

Andrei se înfurie : de ce era nevoie ca maistrul să facă caz din întîlnirea lui cu Ghiţă ? Răspunse veninos :

— Da. Pregăteşte o spargere şi are nevoie de oameni. Mi-a spus că i-ar place unul mătăhălos, ca dumneata...

Caragea rămase cu gestul suspendat. Îşi încreţi fruntea, îi jucau maxilarele sub piele, dar se reţinu. Chiar încercă un zîmbet :

— Mă, şmecherie, vrei să-ţi bag capul sub robinet ?

— Iar vă certaţi ? se apropie de ei Crijan.

Caragea se retrase. Spuse ca într-o doară :

— Zice că prietenul lui pregăteşte o spargere...

— Chiar aşa ?! se miră Crijan.

— Chiar aşa ! răspunse Andrei sec.

— Dacă îţi spune aşa, la obraz, înseamnă că...

— Ce înseamnă, meştere ? întrebă Andrei agresiv. Îi păru rău că se angajase în discuţie cu Caragea.

Crijan se încruntă :

— Înseamnă că nu se fereşte de tine. Şi dacă nu se fereşte, înseamnă că are motive să nu se ferească.

Andrei se simţi ofensat.

— Nu e vorba de motive. Dar aşa cum noi discutăm despre metale, ei discută despre meseria lor.

— E chiar aşa cum spui. Deci, ei te consideră de-al lor.

— Dacă am stat nouă luni împreună, e normal să mă considere aşa.

— Asta spuneam şi eu.

— Dar eu nu-s de-al lor ! Sau nu v-aţi dat seama ?

Crijan își mîngîie gînditor bărbia :

— Asta trebuie dovedit.

— Și cum se poate dovedi ? Dau o declarație ?

— Nu. Te duci și anunți miliția.

Andrei moșmondi încă mult pe lîngă robinet, așteptînd ca cei din echipă să plece. Voia să rămînă singur, să nu fie obligat să plece împreună cu ei.

Cum să-l reclame pe Ghiță Dubăț ? Ăsta a avut încredere în el, l-a anunțat mai mult ca să-l ajute, și el să-l dea pe mîna miliției ? cel mai bine ar fi să-l anunțe pe Ghiță să renunțe. Dar cum să-și justifice acest sfat ? Că îl denunță ? Dacă ar fi fost ferm, ar fi trebuit să-l avertizeze de prima dată cînd a auzit despre lovitura pe care o pregătea la „Lido". De ce nu i-a spus atunci : „ferește-te de mine, eu nu fac parte din tagma voastră !" De ce nu i-a spus deschis la poartă : „pe mine să nu contați". Sau dacă n-ar fi vorbit urît despre el, în fața maistrului, acum n-avea nici o problemă. Desigur, mîine, maistrul o să-l întrebe dacă a fost la miliție. Ce o să-i spună ? Să-l mintă ? Crijan era capabil să-l controleze. N-ar fi vrut în ruptul capului să apară mincinos în fața lui.

Brusc, se liniști. Îi veni o idee grozavă : o să-l anunțe pe secretarul de partid, pe tovarășul Petrescu, și el va ști ce să facă. În felul acesta va ieși basma curată. În fața lui Crijan, în orice caz. Poate să-i pretindă mai mult decît să anunțe organizația de partid ?

Se îmbrăcă repede și porni spre clădirea administrativă. Petrescu avea obiceiul să zăbovească mult după orele de program. Îl găsi în biroul lui.

— Nu te-am văzut de mult, tovarășe Borza. Ia loc.

Andrei se așeză, se foi un timp, nu știa cum să înceapă. Îl ajută Petrescu.

— Probabil că ai ceva important să-mi spui.

— De ce credeți asta ?

Era convins că Petrescu a fost deja anunțat. Voia să cîștige timp.

— Dacă ai venit după program, înseamnă că ceea ce vrei să-mi spui nu suportă amînare pînă mîine.

— Aşa este. În orice caz, pentru mine e foarte important.

— Dă-i drumul !

Andrei îşi aprinse o ţigară.

— E vorba de o chestie delicată.

— Chestiunile delicate se atacă frontal. Şi cangrenele sînt delicate, şi lichidarea lor constă în bisturiu.

— Un fost deţinut pregăteşte o spargere.

Petrescu îşi aprinse şi el o ţigară. Văzînd că Andrei nu continuă, întrebă :

— Asta e problema delicată ?

— Da. V-am spus ca să anunţaţi miliţia.

Petrescu se lăsă pe spătarul scaunului şi suflă fumul spre tavan.

— Vezi, ceea ce mi-ai spus acum e o problemă delicată. Transferul responsabilităţii. Uite ce-ţi propun eu. Denunţul trebuie să-l faci numai într-un singur caz : dacă te îndeamnă ceva din interior. Dacă îl denunţi pentru că ai pică pe el, e ceva ordinar. Dacă îl denunţi pentru că ai fost îndemnat, valoarea denunţului e numai practică. Dacă îl denunţi ca să pari în faţa noastră altceva decît eşti, e şi mai grav. Problema delicată despre care ai vorbit e o chestiune de conştiinţă. Şi asta n-o poţi rezolva decît dumneata.

3

În drum spre Băneasa se gîndi mult la cele spuse de Petrescu. Îşi dădu seama, încă la el în birou, că secretarul de partid nu era un om oarecare ; îl dibuise

din primul moment. Transferul responsabilității! Și la prima întîlnire îi făcuse o impresie bună, dar nu s-ar fi așteptat să cunoască atît de bine oamenii.

Era clar, nu avea de ales, trebuia să se ducă la miliție. Dar ce ar fi dacă l-ar anunța pe Dubăț? Ar scăpa de arestare, dar ar da lovitura altădată. Anunțîndu-l pe Dubăț, ar anihila valoarea denunțului. Își dădu seama că cel mai cinstit lucru era să se ducă doar la miliție. Dar va putea dormi liniștit știind că Dubăț intră la închisoare din cauza lui? Dubăț în orice caz își va da seama că a fost denunțat și n-o să-i fie greu să ghicească cine e denunțătorul. Oare după doi ani, cînd va ieși de la închisoare, n-o să-l caute? Dar nici nu va trebui să treacă doi ani. Conform noilor dispoziții, Dubăț va fi obligat doar să se reeduce între muncitori, undeva într-o fabrică. Și dacă o să ceară să vină să muncească la Vulcan, să-l aibă tot timpul sub supraveghere?

Fără îndoială, intrase într-o încurcătură fără deznodămînt. Ieri, după ce se despărțise de Ana, avusese o singură problemă: să nu întîrzie a doua zi la autobuz. Atît. Azi n-o să fie în stare nici măcar să discute cu ea ca lumea. Hotărî să nu se mai gîndească la toate astea...

Autobuzul de Snagov sosi la oră exactă, fără întîrziere. Ana, îmbrăcată la fel ca și cu o zi în urmă, era doar mai îngrijit pieptănată. Pentru mine! își spuse Andrei și simți cum i se îmbujorează fața.

— M-am temut că n-o să poți veni la prima mașină, spuse Ana. Dar n-am vrut să pierd timpul acolo. Azi am avut o zi ușoară.

— Eu, în schimb, am avut o zi grea.

Porniră spre Șosea.

— Eu credeam că la voi în fabrică toate zilele sînt la fel.

— Așa aș putea să spun și eu că la voi, la dispensar, zilele seamănă între ele.

— La noi, nici o zi nu seamănă cu cealaltă. Noi lucrăm cu oamenii. Eşti prost dispus, sau mi se pare mie ? Dacă vrei, mă duc acasă...

— Doamne fereşte ! Abia am aşteptat să te văd. Şi propun să nu ne ducem la Şosea, că îl întîlnim din nou pe ăla cu teoria singurătăţii.

— Omul, într-un fel, a avut dreptate...

— Poate. Mergem lîngă lac ? Îţi place apa ?

— Foarte mult. Deşi la mare, cînd privesc imensitatea aceea de apă, mă apucă o teamă ciudată. Am citit undeva că sînt oameni care sînt neliniştiţi în preajma munţilor.

— Nu înţeleg, de ce te sperie marea ?

— Dacă aş şti de ce, nu m-ar mai speria. Dar termenul *speriat* e foarte concret spus. Mă sperie într-un fel anume, aşa cum oamenii se simt mici în faţa dimensiunilor cosmice, în faţa infinitului.

Andrei constată că se înşelase în privinţa Anei : era convins că ea se gîndeşte la actori de cinema, la modă, la parfumuri franţuzeşti. Fetele pe care le cunoscuse pe vremea studenţiei la ceaiuri vorbeau despre Paul Newman ca despre cunoscuţi de fiecare zi, că moda la Paris este între mini şi maxi, o palmă sub genunchi şi se poartă mult mov.

— Tu te gîndeşti mult la infinit ?

— Nu mult. Uneori. Săptămîna trecută, de exemplu, am fost de serviciu noaptea. Am stat în grădina dispensarului şi am privit cerul. M-a înspăimîntat ideea că dincolo de stelele pe care le văd abia începe lumea, şi dincolo de lumea asta nemărginită spaţiul continuă şi s-ar putea ca la capătul ei să fim tot noi. Şi atunci mi-a venit ideea să-mi imaginez infinitul ca pe un cerc. Nu e ciudat ?

Andrei se întrebă dacă Ana citise teoria lui Einstein despre curbura spaţiului. Îi răspunse la întrebare :

— E ciudat că te gîndeşti la toate astea.

— De ce să fie ciudat ? Nu e zi să nu deschizi un ziar şi să nu citeşti că oamenii se duc şi se reîntorc din cosmos, la fel cum ne ducem noi la Şosea. Mi se pare ceva normal. Deşi citind despre spaţiu, mă apucă o nelinişte...

Ajunseră la malul lacului şi se aşezară pe iarbă. Apa era liniştită, oglindea sălciile plîngătoare de pe mal. Privite cu ochii întredeschişi, păreau că ramurile cresc din apă ca nişte plante acvatice.

— Uneori veneam aici să învăţ.

— Povesteşte despre tine, Andrei.

— Ce despre mine ?

— Ce-ţi trece prin minte. Ai spus că veneai să înveţi aici. Erai student bun ?

— Nu eram nici bun, nici rău. Ca majoritatea studenţilor.

— Şi cum sînt majoritatea studenţilor ?

— Unu este cel mai bun, şi un altul este ultimul, sau prostul anului. Între aceştia se înscriu ceilalţi. Eu eram undeva pe la mijloc. De cînd am intrat la şcoală, n-am fost niciodată premiant, dar nici corigenţe n-am avut. Cred că din comoditate n-am fost premiant, dar n-am fost nici destul de comod ca să rămîn repetent. Sau poate n-am avut curajul să fiu foarte comod. Într-un cuvînt, tot timpul am fost banal.

— Exagerezi.

— E aşa cum îţi spun. M-am înscris la Automatizare nu pentru că eram socotit bun la matematică, ci pentru că la Facultatea de mecanică aveam mai multe şanse de reuşită. La Arhitectură erau douăzeci şi unu pe un loc, la noi numai doisprezece.

— Eşti un om practic.

— Nu îndeajuns. La secţia de Automatizare am fost repartizat, nu eu m-am zbătut să ajung acolo. E drept, mai tîrziu m-am îndrăgostit de materie. Dacă aş fi ştiut de la început ce e automatizarea, m-aş fi zbătut să ajung acolo. Profesorii îmi spuneau că am

cap de matematician. Şi automatizarea e aproape sinonim cu matematica, ca dealtfel foarte multe dintre ştiinţele noi. În anul trei, am fost exmatriculat. Din cauza unui singur examen n-am absolvit anul. Acum, probabil, ori am să fiu reexaminat, ori va trebui să repet anul.

— Ai spus exmatriculat, ca şi cum ai fi spus „am luat un şapte la tehnologia metalelor".

— Probabil am exagerat.

— În simplitate...

— La asta m-am referit şi eu. În fond, exmatricularea nu-i o simplă formalitate. Poate aşa a fost pe vremuri: o măsură administrativă. Acum însă e ca un spectacol la Teatrul Naţional. Totul e regizat, pus în scenă, cum se mai spune. Întîi am fost exclus din U.T.C., pe urmă, în aulă, în faţa întregii facultăţi, am fost judecat şi exmatriculat. Acum, dacă mă gîndesc, e bine că a fost aşa. La şedinţa de exmatriculare mi-am dat seama că nu sînt chiar atît de slab. Am putut să înfrunt privirile colegilor, ale corpului didactic şi chiar ale acelora de la miliţie. Pînă la şedinţa aceea, nu ştiam că a te arăta cu degetul e la fel de dureros ca şi cum te-ar ţintui cu o sabie.

— Ai vorbit şi tu?

— N-am avut tăria, deşi am fost îndemnat să iau cuvîntul. Dacă aş fi plîns, sau m-aş fi dezvinovăţit, sau m-aş fi angajat să devin bun, poate nici nu m-ar fi exmatriculat. Nu ştiu precis. La acest lucru abia acum m-am gîndit pentru prima oară. La proces, îmi amintesc, mi s-a imputat că n-am luat atitudine faţă de fapta mea, că sînt un înrăit, care a apucat pe drumuri greşite.

— În fond, ce-ai făcut?

— Am furat. Am furat un tranzistor Sony pe patru unde. Sau era şi casetofon. Nu mai îmi aduc precis aminte. Îmi iei un interogatoriu?

— Nu. Ţi-am spus şi ieri : aş vrea să te cunosc.

— Acum mă cunoşti. Am fost student, am furat, am fost la puşcărie şi acum sînt muncitor necalificat. Ce-ai mai vrea să ştii ?

— Aveai neapărată nevoie de acel tranzistor ?

— Nu. La cămin, în camera unde stăteam eu, erau trei casetofoane.

— Voiai să ai şi tu ?

— Nu. Şi pe cele trei din cameră voiam să le distrug. Unul dintre băieţi nu putea să înveţe decît dacă asculta muzică. Al doilea asculta toate emisiunile sportive. Eram cel puţin atît de informat în materie de sport, ca un redactor la ziarul *Sportul*. Al treilea era înnebunit după ştiri. Şi nu numai că era înnebunit, încerca să le comenteze. „Aţi auzit : lovitură de stat în Paraguay. A treia în anul acesta. Taifunul Fifi a făcut ravagii în Birmania. Inundaţii în Pakistan !"

Tăcu. Privi sălciile care creşteau din lac.

— Mie îmi place să zac. Să zac în linişte, să stau, să nu fac nimic. Ba nu, aşteptam să treacă timpul. Nu timpul ăsta pe care îl fărîmiţăm arbitrar, ci timpul circuit închis, biologic. O unitate de timp este refacerea unor celule. Apariţia şi dispariţia frunzelor. Adică un circuit. Exact cu ceea ce mă ocupam eu în facultate. Cu circuite închise. Dar am deviat. Nu voiam să am tranzistor.

— Şi atunci de ce l-ai luat ?

— Mult timp mi s-a părut că „doar aşa". Dacă aş analiza mai precis, cred că aş da şi de motivul real. Mă întorceam la cămin. Cu un prieten, Mircea Carama. Începea să se întunece. Eram amîndoi trişti, acum nu mai ştiu exact de ce. Eram trişti poate din cauza anotimpului, poate din cauza înserării. Poate nu trişti, ci doar abătuţi. Pe strada Romulus, Mircea mi-a arătat cîteva maşini parcate lîngă rigolă. M-a întrebat : „Noi vom avea vreodată maşină ?" Nu ştiu dacă pînă atunci îmi dorisem o maşină. Desigur, nu

mi-ar fi displăcut să am, dar nu știam nici să șofez și nu voiam să am cu orice preț. Sînt lucruri pe care ți le dorești cînd ești foarte aproape de a le obține. Nu cunosc pe nimeni care să-și dorească un helicopter. Probabil peste cîțiva ani, cînd helicopterele vor lua locul mașinilor, toată lumea își va dori un helicopter. „Vezi mașina asta ? mi-a spus. E a lui Bădărău." „Cine e Bădărău ?" l-am întrebat. „Băiatul acela care stă în fața ta în aulă. Ăla cu bucle peste guler. Taică-su e ceva director la Adas, sau mă rog, la o instituție cu puține inițiale." „Păi, ăla e un prostănac." „Ce importanță are ?" Avea. Pentru mine, în clipa aceea avea importanță. Mi se părea că distribuirea bunurilor materiale nu este efectuată după niște principii. Îl invidiam pe Bădărău. Nici nu-mi amintesc exact cum arăta la față, dar îl invidiam. Invidia devenise în clipa aceea o durere fizică. Dacă aș fi avut un cuțit, i-aș fi găurit cauciucurile. Ți-am mai spus : am fost rău încă de mic copil. Stricam castelele construite de colegii mei de la grădiniță. Pur și simplu din răutate. Simțeam nevoia să fac ceva la mașină. M-am apropiat de ea : avea o aripioară deschisă. Atunci am descoperit tranzistorul. Am forțat fereastra, mi-am introdus brațul și am deschis portiera. Am pus mîna pe tranzistor și, în clipa aceea, cineva m-a luat de umăr. Credeam că e Mircea. Nu era el. Omul care m-a prins de umăr era un individ înalt, îmbrăcat în haine negre. A strigat „hoții" și în cîteva clipe au apărut o mulțime de oameni. Cineva m-a lovit peste față, apoi am simțit un pumn în stomac și m-am trezit la miliție. M-ai întrebat ce m-a făcut să fur ? Îți răspund foarte cinstit : nu știu. Vrei să-ți răspund și la cea de a doua întrebare ?

— Nu.

— Și eram pornit ! rîse. Cred că și hoții sînt la fel. Tac, pe urmă, pe neașteptate încep să se spovedească. Cred că dintr-o pornire lăuntrică, stimulată

bineînțeles de o necesitate de a comunica. Unul cu care am fost închis m-a căutat azi în fabrică și mi-a propus să dau o lovitură cu el.

— Și ?

— Nimic. M-am dus la organizația de partid și l-am anunțat pe secretar. A spus că nu se bagă. E treaba mea. Pot să-l denunț sau nu, cum îmi dictează conștiința.

— Și cum îți dictează conștiința ?

— Ți-am spus doar : l-am anunțat pe secretar.

— Ai fi vrut să facă el denunțul în locul tău ?

Andrei făcu o pauză. Căută privirile Anei, abia după aceea răspunse :

— Da. Imaginează-ți, omul are încredere în mine.

— Încrederea nu e o calitate. Are încredere în tine pentru că te socotește borfaș. E important în cine ai încredere. Și ce vrei să faci ?

— Nu știu.

— Ar trebui să știi ! O dată ai greșit față de societate, a doua oară ai putea să te revanșezi, dar tu taci. Tăcerea nu e o virtute. Trebuie să te duci la miliție !

— O să mă duc. Îți promit. Dar acum prefer să stau cu tine decît cu cei de la miliție.

— Te însoțesc și eu.

— Am înțeles. Vrei să mă verifici dacă mă duc sau nu.

— Dacă ai înțeles asta, nu te însoțesc.

— Ba da, însoțește-mă.

Se ridică de pe bancă și o ajută și pe Ana să se ridice.

— Ții puțin la mine ?

— Altfel nu te-aș fi îndemnat să te duci...

Andrei intră singur la sectorul de miliție. Îl primi ofițerul de serviciu, un om gras, cu ochii încercănați. Andrei intră direct în subiect :

— Vineri seara, la șapte, se va da o spargere la Shopul de la „Lido".

— Şi ? ! întrebă plictisit miliţianul.
— Atît. Am vrut să vă anunţ.
— Numele dumitale ?
— Aş prefera să nu vi-l spun, dar bănuiesc că nu se poate altfel. Andrei Borza.
— De unde ai aflat ?
— Am auzit. Şi eu am fost eliberat de curînd.
— Ne-ai făcut un mare serviciu. Bănuiesc că te învîrţi printre cei ieşiţi. N-ar fi rău să ne mai informezi.
— Îmi pare rău că am venit aici. Eu nu sînt informator de profesie. Noapte bună.

4

Ana sosi şi vineri cu prima cursă. Andrei o aştepta în apropierea staţiei. Era cald. Ana nu purta decît o ie scurtă, între pantaloni şi ie i se vedea pielea bronzată. Părea veselă.
— Să ştii că nici nu-mi mai pot imagina să nu mă aştepţi. M-am obişnuit cu tine.
— La fel cum te obişnuieşti cu un peisaj.
— Nu te lega de cuvinte. Îmi pare bine că te văd.
— Aşa da. Acum sună ca o declaraţie. Eşti frumoasă, Ana.
— Ăsta, în schimb, e textul tău de fiecare zi. Poţi să spui şi altceva ?
— Desigur. Eşti foarte frumoasă.
— Ştiu că nu sînt, dar îmi face plăcere cînd îmi spui tu. Ce ai făcut azi ?
— Azi am fost mîna a doua. La noi la forjă, mîna a doua e un fel de mîna întîi. Pentru că mîna întîi

doar apasă pe un buton. Mîna a doua răsuceşte lingoul. Şi de asta depinde foarte mult.

Ajunseră în dreptul Casei Scînteii. Andrei arătă spre pavilionul de expoziţie.

— Vezi cupola aceea ?

— Da.

— Nu peste mult vom vizita împreună expoziţia. La un stand vor fi expuse tablouri de comandă miniaturizate. Dacă te vei osteni să te apleci, să citeşti tăbliţa indicatoare, vei putea descifra următoarele : Tablouri de comandă tip Borza.

— După felul cum spui, te cred.

— Îmi pare bine că mă crezi. Voi face totul să fie aşa.

— Ai inventat ceva pentru programul de azi ?

— Da. Se va compune din două părţi. La şapte mergem la „Lido" să vedem ce se întîmplă, şi după aceea mergem la cinema.

Cu cîteva minute înainte de ora şapte trecură în faţa restaurantului „Lido" şi Andrei îl recunoscu pe ofiţerul cel gras, cu ochii încercănaţi, deşi era îmbrăcat în civil. Stătea în faţa frizeriei, ca şi cum şi-ar fi aşteptat rîndul. Andrei şi Ana traversară strada şi se opriră în faţa hotelului „Ambasador". Mai descoperiră un miliţian.

— Care ?

— Ăla, explică Andrei, care a ridicat capota maşinii. Vezi, se preface că cercetează motorul, dar cu privirile e aţintit tot timpul spre uşa hotelului.

Pînă la şapte şi jumătate nu se întîmplă nimic şi Andrei fu cel mai bucuros. Ori Ghiţă Dubăţ îşi dăduse seama că e filat, ori a schimbat ora şi data acţiunii. I-ar fi plăcut să fie aşa. Îşi făcuse şi datoria, nu e vina lui că n-a putut fi arestat. I-ar fi părut rău de Ghiţă Dubăţ : venise cu încredere la el, fără să bănuiască că va fi denunţat.

Filmul de la „Scala" era slab, un fel de comedie muzicală, acţiunea demara greoi şi din cînd în cînd

se cînta. Şi în timp ce pe ecran nu se întîmpla nimic, Andrei privea profilul Anei. Constată că era construită numai din linii drepte.

— De ce nu te uiţi la film ?

— Tu îmi placi mai mult.

— Dar eu n-am voce.

— Ai o calitate în plus.

În tot restul filmului Andrei se gîndi la Ghiţă Dubăţ. Fusese nedrept cu el. Hotărî să-l caute, să-i spună că l-a denunţat, că îi pare bine că n-a dat lovitura. Aşa cel puţin n-o să aibă remuşcări, iar Ghiţă va înţelege că el, Andrei Borza, nu face parte din tagma lui.

Cînd ieşiră în sfîrşit în stradă, răsuflă uşurat.

— Parcă am fi fost la baia de aburi ! spuse Andrei şi căută cu privirile spre „Lido".

Acolo totul părea normal. Dacă ar fi fost o arestare, lumea s-ar fi adunat măcar să comenteze.

— Cred că din cauza căldurii nu ne-a plăcut filmul.

— Nu numai din cauza căldurii. Şi pentru că e românesc.

— Şi ce dacă-i românesc ? întrebă nedumerită Ana.

— Îţi spun. La un film românesc intrăm în sală cu idei preconcepute. Sîntem arbitri infailibili. Cunoaştem România, situaţia de aici, fiecare lucru ieşit din comun ne deranjează. Spunem „e fals, viaţa nu e aşa". Dacă o franţuzoaică se apucă să cînte în plină stradă, acceptăm convenţia. Poate la ei e posibil, la noi nu. Filmul nu trebuie să fie oglindă fidelă a vieţii ? Adevărul e că filmul nu trebuie să fie tot timpul o oglindă fidelă. Filmul e un basm pentru oameni mari...

— Şi partea educativă ?

— Ce educaţie îţi face un meci între Rapid şi Dinamo ? Sau natura moartă de la Galeriile de artă ? Îţi place, pur şi simplu, şi asta e de-ajuns. Dar noi, în loc să discutăm de-ale noastre, facem filozofie şi căutăm definiţiile esteticii... Îmi placi foarte mult...

— Atunci e bine. Spune, tu ai avea curajul să mă săruți în plină stradă ?

— Desigur.

Se apropie de ea, dar Ana se retrase.

— Eu aș muri de rușine.

Traversară Piața Palatului și coborîră spre Cișmigiu. Abia găsiră o bancă liberă...

Capitolul VI

1

Ca de obicei, miercuri seara, după cină, Crijan se instală în faţa televizorului să vizioneze filmul. În timpul programului n-avea voie să-l deranjeze nimeni, în afară de Emilia, care avea sarcina să-i umple paharul din cînd în cînd. Dacă filmul era bun, Emilia avea mai puţin de lucru, pentru că el uita să întindă mîna după pahar.

În ultimul timp însă, Crijan nu mai avea linişte nici în faţa televizorului, de cum sosea acasă, Emilia îl aştepta cu fel de fel de poveşti, mai năstruşnice decît subiectele filmelor de la cinematecă :

— Îl ştii pe Ionescu de la etajul întîi ?

Crijan nu-l ştia. Dealtfel, nu cunoştea pe nimeni din bloc, în afară de administrator, cu care uneori juca table.

— Dacă nu-l ştii, îţi spun eu. E pensionar. Ieri seara, cînd se întorcea de la alimentară, un individ i-a tăiat calea.

— Şi i-a cerut foc.

— Înseamnă că ai aflat şi tu.

— N-am aflat nimic. Mi-am imaginat.

— Este exact cum ţi-ai imaginat. Numai că Ionescu nu fumează. Individul l-a lovit cu ceva în cap şi l-a buzunărit.

— A vrut să vadă dacă într-adevăr nu are chibrituri.

— Nu, domnule! L-a buzunărit și i-a luat toți banii, o sută treizeci și opt de lei a avut la el. Și pentru ei era să moară. Și ce crezi, cine l-a atacat?

— De unde să știu?!

— Îți spun eu: unul ras în cap, ieșit de curînd din pușcărie.

Altădată îi povesti despre o femeie, căreia în tramvai i-au tăiat baretele poșetei.

— Totdeauna ți-am spus că moda asta cu barete lungi nu-i practică...

Dacă se răstea la ea, sau o ruga să tacă, Emilia bombănea în bucătărie, dar suficient de tare ca s-o audă și el.

— Te rog să mă lași în pace! Începe filmul.

Emilia nu se dădea bătută ușor:

— E film vechi. L-ai mai văzut o dată!

— Nu face nimic. Nici poveștile tale nu sînt în premieră îl mai văd o dată. Vezi că paharul e gol.

Emilia apăru din bucătărie, trase și ea cu ochiul la ecran, nu se vedea prea bine, figurile erau alungite. Turnă vin în pahar și se rezemă de fotoliul lui Crijan.

— E englezesc, de ce nu închizi sonorul?

— Muzica și huruitul avioanelor nu-s pe englezește! Vrei ceva?

Emilia răspunse îmbufnată:

— Nu vreau nimic.

— Atunci lasă-mă să mă uit la film.

Emilia mormăi ceva de neînțeles, apoi, privind imaginea, nu se putu abține:

— Pe actorul ăsta l-am mai văzut într-un film. Chiar săptămîna trecută. Se bucură că-și reaminti filmul. În *Apele repezi*...

— Ăla era un film bulgăresc.

— Mă rog, dar seamănă cu el!

Crijan goli paharul și-l întinse Emiliei.

— Tu ai grijă de ăsta.

Emilia umplu repede paharul și-l învioră cu sifon.

Întrebă într-o doară, nevinovată :

— Știi unde e fiică-ta ?

Crijan nu-i răspunse imediat. Aşteptă să decoleze avioanele şi să dispară la orizont. Abia după aceea se învrednici să spună :

— E la Marieta. Îşi face lecţiile.

Întinse mîna după vin şi sorpoti din pahar.

— L-ai zăpăcit cu sifon. Înnobilează-l cu puţin vin.

— Vorbeam de Ana...

— Nu ştiu ! răspunse sec Crijan şi urmări atent avioanele care apărură de după un nor. Sînt bombardiere.

— Nu mă interesează.

— Atunci de ce nu stai în bucătărie ?

— Pentru că vreau să-ţi spun unde e Ana. La cinema, la „Capitol".

— Mai bine la cinema decît în faţa ecranului ăsta. Învîrti toate butoanele să regleze imaginea. Brusc dispărură avioanele şi ecranul se întunecă.

— Ştii cu cine e ?

— De unde să ştiu ?

Imaginea apăru pentru o clipă, luminoasă, feţele piloţilor păreau date cu var.

— Nu ştiu nici ce film rulează la „Capitol", şi încă foarte multe lucruri nu ştiu. Ridică tonul : Şi în special nu ştiu de ce nu se repară televizorul acesta !

— O să vie mîine cineva de la cooperativă. Ne-au anunţat. Ana e cu Andrei Borza.

Crijan bănuise de la început că Emilia nu vorbea numai de florile mărului. Dar, în sfîrşit, a ajuns la miezul problemei. O întrebă calm, ca şi cum problema asta nu l-ar fi interesat deloc :

— Poate ştii la ce film s-au dus ?

— Da, ştiu şi asta. O mamă trebuie să ştie totul. La *Nea Mărin, miliardar...*

Avioanele aruncară bombele asupra unui oraş. Tot ecranul se umplu de flăcări.

— De ce te uiţi la filmele astea de război ?

În clipa aceea imaginea se întunecă din nou și nu-și mai reveni. Se auzeau numai exploziile bombelor. Supărat, Crijan închise aparatul, apoi bău patru pahare de vin unul după altul.

Mulțumită că i-a comunicat totul despre Ana, Emilia se retrase în bucătărie. Crijan goli toată sticla și se duse după ea.

— De unde știi tu unde e Ana ?

— Am aflat.

— Asta nu-i răspuns. De la cine ? Poate ți-a spus chiar ea.

De fapt, asta i-ar fi plăcut cel mai mult. Dacă ar fi fost așa, totul era în regulă.

— De la Livia.

Era supărat că numai el nu știa ce se petrece în casă. Nu-și găsi locul : Deschise din nou televizorul. Apăru o imagine ondulată : bombardierele zburau din nou deasupra norilor, pe urmă imaginea începu să fugă și Crijan închise aparatul definitiv.

Cînd sosi Livia, Crijan o luă în primire :

— Unde ai fost pînă acum ?

— La Marieta.

— Pînă la ora asta ?

— Da. Am făcut lecțiile și după aceea am stat la film. A fost foarte frumos. L-ați văzut și voi ?

— Nu ! Și tu singură nu poți să înveți ?

— Franceza e greu s-o înveți singură. Trebuie să te audă cineva cum pronunți, ca să te corecteze.

— De ce nu înveți cu Ana ?

— Păi ea nu-i niciodată acasă.

Emilia, care apăruse în ușa bucătăriei, clătină din cap în semn că „așa este". Crijan se înfurie. I se adresă Liviei :

— De unde știi tu că Ana e la cinema cu Andrei ?

— Ea mi-a spus. Am întrebat-o unde se duce, și mi-a spus că la „Capitol". Și m-a rugat să nu spun nimănui.

Crijan îi cîrpi o palmă. Emilia sări la Livia şi o luă sub oblăduirea ei.

— Ştii de ce te-am lovit? Ei, află: soră-ta te-a rugat să nu spui nimănui. De ce ţi-a umblat gura?

— Nu e bine să ştiţi ce se întîmplă cu fiica voastră?

— Ba da, e foarte important. Aproape la fel de important ca ceea ce am aflat despre fiica mea cea mică: şi anume, că nu pot avea încredere în tine. Orice ţi-aş spune, ţie ţi-ar umbla gura! Du-te şi culcă-te!...

Livia, îmbufnată, se retrase în camera ei şi, în semn de protest, trînti uşa. Crijan vru să se ducă după ea, dar Emilia îl reţinu.

— Las-o, e supărată şi ea...

Crijan n-o învrednici cu răspuns. Îşi turnă încă un pahar şi-l dădu peste cap.

— Tu nu te culci? întrebă îngrijorată Emilia.

— Nu. Vreau să vorbesc şi cu Ana.

Se uită la ceas: era unsprezece fără un sfert.

— Sper că n-o să întîrzie prea mult.

— Stau şi eu.

— Tu nu sta! Eu vreau să vorbesc cu ea. Şi nu-mi da sfaturi, ştiu ce să-i spun.

Ana sosi după ora unsprezece. Veselă, îl sărută pe taică-su pe obraz.

— De ce nu te-ai culcat?

— Vreau să stau de vorbă cu tine.

Nu părea speriată. Dimpotrivă. Îşi trase un scaun şi se aşeză lîngă taică-su.

— Unde ai fost?

— La cinema cu Andrei. Mai vrei să ştii ceva?

— Nu, fata mea. Ce mi-ai spus, mi-ajunge. Du-te şi culcă-te.

Livia abia aşteptă să se culce şi Ana. Se trase lîngă soru-sa şi se vîrî sub plapumă.

— Ce-a vrut tata?

— M-a întrebat unde am fost.

Un timp, Livia aşteptă ca ea să continue, dar Ana nu avea chef de conversaţie.

— Şi tu ce i-ai răspuns ?

— De ce mai întrebi dacă ai ascultat discuţia la uşă ?

Livia nu se supără. Era chiar bucuroasă că poate intra direct în subiect, n-avea nici un motiv să se jeneze.

— Şi, într-adevăr, te întîlneşti cu Andrei ?

— Da.

Livia oftă, apoi luă aceeaşi poziţie ca Ana ; îşi puse braţele sub ceafă şi ridică ochii spre tavan.

— Ce bine e de tine ! Eu fac exerciţii la franceză, extrag rădăcina pătrată şi tu te întîlneşti cu băieţii.

Se întoarse spre Ana :

— Cum e Andrei ?

— Cum să fie ? L-ai cunoscut şi tu !

— Te-am întrebat cu e cînd sînteţi numai voi doi ! La cinema, de exemplu, te ţine de mînă ?

Ana începu să rîdă.

— Eşti proastă ! Noi nu mai sîntem elevi...

— Dar atunci ce faceţi ?

— Ne uităm la film.

— Am înţeles. Nu vrei să-mi spui !

În semn că e supărată, se întoarse cu spatele.

2

De cum apăru Crijan în secţie, Andrei îşi dădu seama că maistrul nu era în apele lui ; se răsti la ucenic că nu sortase sculele, la Caragea că nu controlase ven-

tilul de siguranță de la țeava de alimentare cu aer, că în general nimic nu era așa cum ar fi trebuit să fie.

— Nu m-ar mira să-mi dea și un picior în fund! îi șopti ucenicul lui Andrei, după ce sortă sculele. Ori a luat fiică-sa un trei la matematică, ori a avut crampe.

Ca un făcut, cei de la cuptoarele electrice, din cauza unei pene de curent, n-au pregătit lingoul la timp, iar sudorii avansați se apropiară de ciocanul pneumatic. Din cauza arcurilor voltaice, toți umblau ca chiorii. În cele din urmă, Crijan îl luă și pe Andrei în primire :

— Cu tine ce-i ? Forja nu-i alimentată cu ulei, nu-i ștearsă, parcă-i sortită la DAC. Ce-ai făcut azinoapte ?

Era pentru prima oară că maistrul îi punea o astfel de întrebare. Ori a aflat de la cineva, ori i-a spus Ana că au fost împreună. Spuse, fără să-i tremure vocea :

— Am fost la cinema.

— Așa. Și ce-ai văzut ?

— O comedie.

Își dădu seama unde bătea maistrul. Continuă pe același ton :

— Anei i-a plăcut mai puțin. Bănuiesc că asta ați vrut să aflați.

Se vedea pe fața lui Crijan că era mulțumit de răspuns. Un timp se temuse că Andrei o să-l mintă. Tuși scurt să nu i se frîngă vocea :

— Și asta !

Andrei își dădu seama că cîștigase partida. Îl înfruntă :

— Și încă ce ?

Crijan nu răspunse imediat. Căută un răspuns care să schimbe tonul discuției. Zîmbi :

— Am vrut să știu cum e filmul, că am luat și eu două bilete la „Capitol". O duc pe bătrîna la film, să mai rîdă și ea. Dar, spune-mi, de cînd te întîlnești cu Ana ?

— De cîteva zile. Ar fi trebuit să vă spun ?

— Tu ştii mai bine ce trebuie şi ce nu trebuie să-mi spui. Dar dacă ştiam, ţi-aş fi putut da un sfat.

— Nici acum nu e tîrziu.

— Aşa m-am gîndit şi eu. Mi-ar place să fii cuviincios. Şi în loc să vă pierdeţi timpul la filme, mai bine treceaţi pe la facultate, să vezi ce ai de făcut.

— Acolo nu se poate merge decît dimineaţa şi înseamnă să lipsesc de la lucru.

— Păi, ai să lipseşti ! Pentru tine asta e mai important decît orice. Cînd vrei să te duci ?

— Şi acum, dacă se poate !

— Completează-ţi o foaie de ieşire şi du-te la personal. Şi încă ceva : sfatul acesta ţi l-aş fi dat chiar dacă nu te întîlneai cu Ana. E clar ?

— Da, tovarăşe maistru.

În apropierea Facultăţii de mecanică, adumbrită de platani, Andrei îşi încetini pasul şi aruncă o privire spre ferestrele de la etajul întîi, acolo unde se aflau laboratoarele. Acolo s-a simţit totdeauna în largul lui. Încă de la primele ore de practică, aparatele îl atrăgeau, avusese chiar senzaţia că le ştie dintotdeauna. Prima temă, trei comenzi, două la rememorare şi o inducţie de sarcină, o rezolvă prin deducţie şi efectuînd primele legături de relee, avu revelaţia unei mari descoperiri, anume : comenzile automate se bazau pe un principiu la fel de simplu în complexitatea lui, ca şi teoria înmulţirii a lui Pitagora. În esenţă, o nouă matematică a binalelor. Oare punctul şi linia lui Morse nu redau întreaga vorbire, înlocuind un alfabet întreg ? La fel şi comenzile automate reduc sistemul decimal la simple două cifre, 0 şi 1, două cifre cu care compun un nou alfabet, o reaşezare a numerelor.

În hol era răcoare şi, sub arcadele boltite, paşii aveau un ecou reverberat. Oare cu cine se va întîlni la secretariat ? Cu doamna Găvănescu, blondă şi surîzătoare, trecută bine de maturitate, dar mai tînără decît toţi studenţii ?

Spre surprinderea lui, nu găsi la secretariat nici o față cunoscută. În spatele biroului doamnei Găvănescu, stătea o femeie voluminoasă, cu păr oxigenat și rar, pe care se vedeau încă urmele bigudiurilor. Părea șefa celorlalte două funcționare, una cu ochelari de mioapă, fardată discret, și a doua, cu fața severă, de fată bătrînă. Andrei rosti un abia auzit „bună ziua", dar nici una din femei nu se întoarse spre el. Se apropie de masa femeii voluminoase :

— Nu vă supărați, tovarășe, am fost exmatriculat anul trecut...

— De la ce secție ? întrebă femeia fără să-și ridice privirile.

— De la automatizare.

— Veniți după sesiune.

— Dar am nevoie de acte. Vreau să mă reînscriu.

— Numai cu aprobarea ministerului. Dar în cazuri de exmatriculare, ministerul nu aprobă...

Andrei nu mai insistă. Se retrase tăcut și cînd ajunse în stradă răsuflă ușurat. Era convins că bătuse la uși închise, că ar fi trebuit să se adreseze la decanat, la cineva din conducerea facultății, poate chiar lui Herescu, profesul de matematică. N-avu însă forță să se reîntoarcă în clădire. Traversă strada în dreptul Hotelului Nord și hotărî să nu se mai întoarcă nici la fabrică în ziua aceea. Ar fi însemnat să schimbe două tramvaie, pentru două-trei ore, cît mai avea pînă la terminarea schimbului. Era zăpușeală și mirosea a smoală încinsă. Privi în jur și descoperi cîțiva oameni care topeau asfalt într-un cazan, cu mînuire manuală, unii dezbrăcați pînă la brîu, murdari și pielea le strălucea de transpirație. În dreptul unei tonete era coadă : se vindeau cremvurști prăjiți în ulei, și pe tot trotuarul hîrtii mototolite, pline de grăsime.

Porni spre gară. Lîngă rigolă, un individ, un tip de căruțaș, îmbrăcat cu un maiou roșu „Harward University", stătea rezemat de un Fiat 850, și-și expunea fața la soare. În fața gării, Andrei urcă în primul

troleibuz și porni spre centru. Coborî în Piața Universității. La ora aceea de prînz, piața era ticsită de oameni ca în ajunul unei mari sărbători. Frînele mașinilor scîrțîiau prelung, tobele eșapamentelor bubuiau ca pe o zonă de front și cîțiva elevi cercetau în parcaj o mașină străină, lungă cît un tramvai.

— Escort lux ! constată unul dintre ei, cu comandă automată.

Poate ar fi trebuit să treacă pe la Ministerul Învățămîntului, gîndi Andrei. Acolo ar fi putut să se informeze exact, și în clipa aceea ajunse în dreptul statuii lui Spiru Haret. Semn bun ! Îl privi lung : fața alungită de marmură, spălăcită de ploi, i se păru binevoitoare.

Traversă piața și se opri în dreptul magazinelor Comerțului Exterior. Cercetă o vitrină. De unde or fi avînd bani oamenii să cumpere seturile astea de cristale ? O singură vază, citi eticheta de prețuri din vitrină, 4 000 lei. Privi pe ușa magazinului : încăperea era plină de cumpărători. Cumpărători sau gură-cască, dar nu reuși să se dumirească, pentru că în clipa aceea, cineva îi puse mîna pe umăr. Se întoarse brusc și-l descoperi pe Ghiță Dubăț. Zîmbea larg de parcă ar fi cîștigat lozul cel mare.

— Ce-i cu tine, o mie o sută paisprezece ? Azi nu-i zi de lucru ? Sau te pomenești că nu mai ești la Vulcan...

— Ba da, dar azi m-am învoit. M-am dus să mă înscriu la facultate.

— Și ?

— Nimic. Pentru noi, care am fost „acolo", s-au făcut legi speciale.

— Vezi, de aceea nu mă pot încadra nici eu. Aș putea să te ajut cu ceva ?

— Nu, Ghiță. Dar îmi pare bine că te-am întîlnit. Aș vrea să stau de vorbă cu tine.

— Dă-i drumu...

— Nu aici pe stradă. Am să-ți spun ceva foarte important.

— Hai la „Colonade".

Îl luă de braț și-l tîrî spre restaurantul din apropiere.

De cum intrară în local, un chelner îi luă în primire, le arătă o masă și, profesional, netezi fața de masă.

— Vă aduc lista, sau luați un aperitiv ?

— Un aperitiv, nea Gică. Două Campari.

Privi spre Andrei, cerîndu-i parcă încuviințarea.

— Cu gheață, îl completă chelnerul, și se îndepărtă.

Dubăț așteptă ca Andrei să spună ceva, dar acesta privi cu încăpățînare fața de masă. Ghiță îl bătu pe umăr :

— Macaronarii ăștia au inventat două lucruri bune : pe Lolobrigida și Campari.

I se păru că spusese ceva foarte spiritual și începu să rîdă.

— Parcă ai spus că vrei să-mi comunici ceva ! Zi ! De fapt, știu ce vrei să-mi spui : că vrei să lucrezi cu mine.

— Nu, Ghiță. Și trebuie să-ți mărturisesc că puțin mi-e rușine de tine. Dar prefer așa, decît să-mi fie rușine de mine însumi.

— Totdeauna mi-a fost greață de voi, intelectualii. Atît de mult răsuciți cuvintele, încît nici nu se înțelege ce vreți să spuneți. Fii mai concret.

— Am anunțat miliția că vrei să ataci Shopul de la „Lido".

Ghiță încremeni. Căută privirile lui Andrei, dar acesta stătea cu ochii pironiți la fața de masă. Ghiță începu să zîmbească.

— Uită-te la mine !

Andrei întoarse fața spre el.

— Mă uit !

Se simți mîndru că avusese tăria să i se destăinuiască.

— Și nu vezi nimic ?

— Nimic deosebit.

— Păcat ! spuse încet Ghiță. Dacă m-ai privi mai atent ți-ai da seama că n-ai de-a face cu un prost. Tu ai crezut într-adevăr că așa, la prima vedere, îți spun că fac o spargere în cutare sau în cutare loc? Ar fi trebuit să stai o jumătate de oră în față la „Lido" și, pentru acest planton festiv, ți-aș fi dat ceva parale. Să nu te simți umilit că-ți dau de pomană. Mă, Andrei, eu sînt pungaș, dar cu prietenii sînt cinstit. Mi-era milă de tine. Tu trebuia să fii la facultate, nu la Vulcan.

Andrei se simți mic și umilit. Nu și l-a imaginat pe Ghiță atît de generos. De aceea se bucură de întorsătura luată și anume că Ghiță n-a fost nici o clipă în pericol. Avu senzația că vina lui a fost neînsemnată și încercă un zîmbet. Văzînd însă fața încruntată a lui Ghiță, își încreți și el fruntea.

Sosi chelnerul. Ghiță bău licoarea dintr-o singură sorbitură fără s-o mai refrișeze cu cuburi de gheață. Puse paharul pe masă, se șterse cu dosul palmei pe buze, apoi se întoarse spre Andrei :

— Vrei să-ți dau ceva bani ?

Era convins că Ghiță vrea să-l umilească și mai mult. Răspunse categoric :

— Nu.

— Atunci, îți dau un sfat : vino cu mine !

Se ridică de pe scaun și porni spre toaletă. Andrei nu pricepu de ce nu-i dăduse sfatul la masă, dar nu căută să pătrundă felul de a gîndi al lui Ghiță. Îl urmă. Ajunși în toaletă, Ghiță trase ușa după el, îl înghesui pe Andrei într-un colț și-l plesni cu dosul palmei.

— Asta pentru că nu ți-ai ținut gura ! Asta, îl lovi din nou, de astă dată peste gură, pentru că ai trădat un prieten !

Îl scuipă între ochi și ieși.

Buimăcit și rușinat, Andrei se spălă la chiuvetă. Avea fața roșie și buza de sus umflată. Ieși hoțește din closet, aruncîndu-și privirile spre masa lui Dubăț. Acesta tocmai sorpotea din cel de al doilea pahar de Campari.

Porni spre ieşire. În stradă, avu senzaţia că toată lumea se uită la el. Abia reuşi să-şi reţină lacrimile. Îşi pipăi buza de sus, era nebănuit de mare, apoi porni spre casă. Pe drum îi păru rău că nu încercase măcar să se apere. De fapt ar fi trebuit să-l înfrunte, să lovească şi el. La fel de deznădăjduit fusese şi atunci cînd un vecin îl pălmuise, crezînd că el i-a spart geamul. Geamul îl spărsese un prieten de-al lui, cu mingea, şi reuşise să dispară. Nesimţindu-se vinovat, rămase sub fereastră pînă ce apăru vecinul, un domn înalt, cu faţa săpunită, care-l plesni peste gură. Mult timp după aceea făcuse fel de fel de planuri, să-i spargă toate geamurile, dar n-avusese curaj.

Ajuns acasă, se privi în oglindă: buza de sus i se umflase, aducea cu o minge de ping-pong, trandafirie. Îşi puse un prosop ud pe falcă şi se întinse în pat. Oricum, aşa desfigurat, nu putea să se ducă la Băneasa s-o aştepte pe Ana! Se simţi îngrozitor de nenorocit, victimă, pînă ce încercă să se transpună în pielea lui Ghiţă Dubăţ. În fond, Ghiţă nu-l lovise pe nedrept: dacă într-adevăr ar fi organizat spargerea, acum era de mult arestat, şi toate astea numai din cauză că avusese încredere în el. Dacă ar fi fost în locul lui, oare s-ar fi mulţumit să-i dea două palme?

Se strecură sub plapumă, fără să mănînce şi avu senzaţia că se autopedepseşte.

3

Cînd Ana coborî din autobuz, se miră că nu-l vede pe Andrei. Şi-l imaginase tot drumul stînd rezemat de stîlpul staţiei, fumînd, apărînd din spatele unei

tonete cu dulciuri. Acum, că nu era, rămase descumpănită. Un timp fusese convinsă că întîrziase şi aruncă ochii spre staţia de autobuz de peste drum, dar printre călătorii ce coborau din troleibuze Andrei nu se vedea. Totuşi nu se îndură să plece din staţie. Aşteptîndu-l, se plimbă prin faţa tonetelor pînă ce se simţi privită. Întoarse capul : un plutonier de aviaţie, scund, cu perciuni lungi, pînă aproape de bărbie. Purta uniforma albastră a TAROM-ului. Plutonierul, mirat de privirile ei insistente, îi zîmbi. Ana îi întoarse spatele şi reveni în staţie.

Sosi şi cea de a doua cursă de Snagov şi Ana se resemnă. În drum spre casă încercă să-l scuze pe Andrei : ori fusese reţinut în fabrică la vreo şedinţă, asta i se întîmpla des şi lui taică-su, ori a avut o treabă neprevăzută şi n-a avut cum s-o anunţe că nu poate veni s-o întîmpine.

Adevărul era că nici nu erau înţeleşi concret să se întîlnească în fiecare zi, dar pentru ea, obiceiul devenise regulă. Numai cînd ajunse acasă îi trecu prin minte că poate taică-su îi interzisese să se mai întîlnească. Dacă era aşa, hotărî să-i ceară socoteală. Spre mirarea ei, părinţii nu se aflau acasă. Livia o lămuri :

— S-au dus să vadă filmul pe care l-ai văzut şi tu cu Andrei. E un film chiar atît de bun ?

— Aşa şi-aşa.

— Şi tu cum de te-ai îndurat să vii atît de devreme acasă ? Nu te întîlneşti cu el ?

— Nu.

— V-aţi certat ?

— Nu.

— Degeaba negi, ştiu că v-aţi certat. Alminteri nu mi-ai răspunde atît de scurt la întrebări.

Îi străluceau ochii. Îi părea bine că soră-sa s-a certat cu Andrei.

— Dacă v-aţi certat, să ştii că e vina ta. Am văzut ieri filmul acela cu aviatorii. Păcat că nu l-ai văzut şi tu. Ai fi auzit o replică formidabilă. O spusese

iubita aviatorului ăla cu mustăţi : „bărbaţilor trebuie să le dai totdeauna dreptate şi atunci nu te mai părăsesc niciodată".

— Eşti o proastă !

— Asta s-o crezi tu ! Crezi că eu nu ştiu cum este ? Lulu, de la „Lazăr" îmi scrie şi poezii. Ştii ce mi-a spus într-o zi ? Că sînt atît de fină, ca o ceaşcă de porţelan japonez. Ţi-a spus vreodată Andrei aşa ceva ? Jur că nu !

Crijan se întoarse de la cinema cu dureri de cap. Ar fi vrut să plece încă în timpul spectacolului, dar Emiliei i-a plăcut filmul, îl rugase să rămînă. Tinerii din film călăreau motociclete, motocicletele hîrîiau şi în general era un talmeş-balmeş de nedescris.

Ana trebui să aştepte pînă după cină, ca să fie singură cu taică-su. Îl întrebă fără ocolişuri :

— I-ai făcut observaţie lui Andrei că am fost la cinema ?

— Nu i-am făcut nici o observaţie. Dacă tu socoteşti că e bine să te întîlneşti cu el, atunci, probabil, aşa e bine. I-am spus numai că în loc de cinema ar putea să se ducă să se intereseze de situaţia lui de la facultate.

— Şi ce ţi-a răspuns ?

— Mi-a cerut bilet de voie şi s-a dus. Nu ştiu ce a aranjat, că nu s-a mai întors în fabrică.

În clipa aceea apăru Livia şi nu mai putură continua discuţia.

Ana socoti în fel şi chip ce ar fi putut aranja Andrei. Era convinsă că a fost obligat să se ducă şi după masă la facultate, şi de aceea n-a putut veni la întîlnire. Adormi repede.

A doua zi, la dispensar, era morocănoasă. Colegele o întrebau ce are, dar ea în loc de răspuns pîndea arătătoarele ceasornicului din perete. Dar ca şi cum ar fi fost un făcut, arătătoarele se mişcau încet, abia se tîrîiau pe cadranul alb, imaculat.

Şi drumul spre Bucureşti i se păru nesfîrşit de lung şi se temu tot timpul că maşina o să aibă o pană, că o să întîrzie prea mult şi nu-l va mai găsi pe Andrei în staţie. Aproape de aeroport, începu să plouă. Plecase dimineaţa fără umbrelă, se va uda pînă la piele, nu se vor putea plimba, vor trebui să se despartă foarte repede.

Andrei se afla în staţie. Ţinea o batistă la falcă, de parcă l-ar fi durut măselele. I se făcu milă de el.

— Te doare măseaua ?

Andrei mormăi ceva neinteligibil şi Ana nu mai insistă. Se refugiară sub copertina staţiei şi priviră pînza de apă.

— Mi-a spus tata că ai fost la facultate. Ai rezolvat ceva ?

Andrei i-a răspuns fără să ia batista de la gură.

— Nimic. Şi nici nu voi putea rezolva nimic. Cei care au fost exmatriculaţi n-au dreptul să se înscrie din nou.

— Şi atunci ?

— Am să mă calific la locul de muncă.

Ana îl simţi străin şi era convinsă că ploaia ţesuse un zid între ei. Se trase mai aproape de el.

— Ce-ai păţit ? Ai buzele umflate !

Andrei îi răspunse ceva foarte neclar : o întîmplare cu o uşă, cu un şofer idiot care a închis uşa automată înainte de a porni, că abia ajuns acasă îşi dădu seama că avea buza umflată.

— Ce facem dacă nu se opreşte ploaia ? întrebă Ana după un timp, urmărind un cetăţean ud, care nu reuşise să se caţăre în troleibuz.

Andrei o privi lung şi zîmbi pentru prima oară :

— Te-aş invita la mine, dar...

— Dar ce ?

— Locuinţa mea nu e grozavă. Seamănă cu staţia asta. Dar acolo, în orice caz, nu ne plouă...

Urcară în primul troleibuz. Maşina, aglomerată. Au stat strînşi lipiţi şi Andrei o sărută pe frunte. Ana se

tulbură, căutîndu-i privirile. Avea ochii aşa cum îi ştia : verzi şi foarte limpezi.

Ajunşi în faţa casei, Ana ezită o clipă, dar Andrei nu-i dădu răgaz să se gîndească. O luă de braţ şi o tîrî pînă la etajul întîi. Spre mirarea lui Andrei, Anei îi plăcu camera.

— Dar cum poate să-ţi placă acest coteţ ? Nu vezi cum arată ?

Trase o linie cu degetul pe perete şi urma rămase întipărită în humă.

— Nu vezi cum arată ? repetă el.

O duse la geam.

— Ce spui de această perspectivă ?

Calcanul din curtea interioară, ud, părea mai cenuşiu decît era în realitate.

— Îmi place, spuse Ana cu voce scăzută, pentru că sînt cu tine.

— Îţi mulţumesc, Ana. De fapt am un palat.

Arătă spre candelabru.

— Asta e din secolul trecut. Nu reţin exact stilul, dar presupun că e un Louis al nu ştiu cîtelea şi dulapul la origine a fost bidermeyer veritabil, adus cu mari sacrificii de undeva din Saxonia.

Ana zîmbi şi îi căută din nou privirile. Andrei se fîstîci. Continuă pe alt ton :

— Împărăţia asta a mea, Ana, are un singur merit : intrarea separată. În rest, seamănă mult cu celula de la Gherla, şi-mi creează o senzaţie de tristeţe. Iar lampadarul, fără să fie vreun Louis, e într-adevăr din secolul trecut şi are nouăsprezece mărgele de sticlă. Asta e sigur. Le-am numărat de sute de ori. Şi ceea ce e interesant la aceste mărgele, e că de ori de unde ai încerca să le numeri, tot nouăsprezece sînt. Ia loc.

Ana se aşeză pe scaunul de lîngă masă. Pentru o clipă avu senzaţia că se află tot în staţia de autobuz de la Băneasa.

— Să știi că n-am cu ce să te servesc. Dar dacă vrei, mă duc să cumpăr o sticlă de votcă. Alimentara e lîngă colț.

— Nu vreau să mă lași singură. Oricum, nu pot să stau mult.

— Cît vrei.

Se așează pe celălalt scaun, în fața ei.

Ana îl privi lung, apoi se ridică și-i cercetă buzele.

— E o contuzie. Nu e de la o ușă de troleibuz.

— Am primit o palmă.

— Cine te-a lovit ?

Era convinsă că taică-su.

— Un fost deținut. Cel pe care l-am reclamat la miliție.

— De unde a aflat că l-ai reclamat ?

— De la mine. Trebuia să-i spun. A avut încredere în mine și eu l-am denunțat. N-aș fi avut liniște dacă nu-i spuneam. Dar să nu mai discutăm despre asta.

Andrei îi luă mîinile în palmă.

— Nu m-a durut !...

4

Ședința Comitetului oamenilor muncii luă sfîrșit. Petrescu închise dosarele din fața lui și se pregăti de plecare. Crijan îl ajunse din urmă pe coridor.

— Mai am ceva să-ți spun.

Petrescu îi răspunse din mers :

— Ai avut patru ore la dispoziție, ai luat cuvîntul de vreo nouă ori, ce dracu ți-a mai venit în minte ?

— Am o treabă în afara şedinţei. O chestiune particulară.

— Bine, dar fără introducere. Ştii că am ulcer şi n-am mîncat de cîteva ore nimic. Spune.

— Vreau o pilă din partea ta.

Petrescu se opri în mijlocul coridorului şi privi mirat spre Crijan.

— Am înţeles cuvîntul „pilă" ?

— Înseamnă că ulcerul n-are nici un efect negativ asupra organelor auditive : ai auzit bine ! E vorba de Andrei Borza. Băiatul de la forjă.

— Ce-i cu el ?

— Are greutăţi în legătură cu înscrierea în facultate. Vezi dacă se poate face ceva.

— Ce greutăţi are ?

— Are. A fost exmatriculat, sînt fel de fel de legi, eu nu mă pricep, dar ştiu că ne-am angajat să-l ajutăm. De aceea te rog.

— Bine. Dacă se poate rezolva legal, bag o pilă. Să vină la mine peste cîteva zile.

Crijan se întoarse în secţie şi la sfîrşitul lucrului îl chemă pe Andrei în spălător.

— Am vorbit cu tovarăşul Petrescu. El îţi aranjază înscrierea la facultate. Peste două zile treci pe la el.

Andrei fu atît de bucuros, încît uită să mulţumească maistrului. Se spălă repede şi alergă la cantină. Încă de departe roşcovanul îi făcu semne largi cu mîna, că-i reţinuse loc.

— S-a întîmplat ceva ?

— Ce să se fi întîmplat ? întrebă Andrei.

— Îţi radiază faţa de parcă ai cîştigat la pronosport. S-a întîmplat, totuşi, ceva.

— Da. Mă înscriu la facultate.

— Te bucuri că pleci de aici ?

— Nu, mă, dar îmi termin studiile.

— Tot pleci, înseamnă. Păcat ! Tocmai acum cînd am început să ne obişnuim cu tine.

Pînă acum nici nu se gîndi că, înscriindu-se în facultate, va părăsi secţia. Îşi imaginase facultatea legată de întreprindere.

— Dacă te faci inginer, nici nu mai îmi răspunzi la salut.

— Inginerii din fabrică nu-ţi răspund la salut ?

— Ba îmi răspund, dar altfel.

Mai vru să spună ceva, dar renunţă.

Ana sosi cu prima cursă. Coborî surîzătoare, cu aerul unui şcolar fugit de la cursuri. Auzind ştirea despre facultate, se înveseli şi mai mult.

— Ar trebui s-o sărbătorim !

Andrei îi tăie elanul :

— Stai, Ana, încă nu e nimic concret. Mi s-a promis doar că se va interveni pentru mine. Taică-tu a aranjat. Dar ideea, s-o sărbătorim, nu e rea.

Pe urmă, brusc, cu un ton trist, adăugă :

— Totuşi, renunţăm astăzi...

— De ce ? întrebă ea nedumerită.

— Pentru că n-am bani.

Ana numără în gînd banii pe care îi avea în poşetă. 41 de lei.

— Şi cîţi lei trebuiesc pentru o sărbătorire ca asta ?

— După cum aş vrea eu s-o sărbătoresc, mulţi.

Şi ca să argumenteze imposibilitatea unei sărbătoriri, adăugă :

— Vreau să spun, foarte mulţi...

Ana insistă totuşi :

— Cît costă o sticlă de şampanie ?

— În jur de o sută de lei, la un local de lux. La o cîrciumă de mîna a doua, vreo şaizeci.

— Şi la alimentară ?

— Acolo, treizeci şi cinci. Ai dreptate. Pentru o şampanie de alimentară avem. O bem la mine acasă.

Se amuză la acest gînd.

— Cred că în camera asta nu s-a băut niciodată şampanie. Poate doar ţuică sau o drojdie...

Dopul șampaniei sparse două mărgele de sticlă și becul, apoi o parte de lichid se scurse pe podea.

— E chef mare! rîse Andrei. Acum sînt convins că voi intra în facultate.

Ana bău primul pahar pe nerăsuflate.

— Nici nu știam că e atît de bună șampania. Mai vreau un pahar.

Andrei îi turnă din nou și o amenință cu degetul:

— Să nu te îmbeți!

— Nu te teme! răspunse Ana rîzînd. Și chiar dacă o să mă clatin puțin, sper că mă conduci pînă acasă?

Lui Andrei i se păru că ochii îi strălucesc prea mult.

— Și acasă ce-ai să spui?

— Că a fost ziua unei colege.

— Ai mai spus și altă dată așa?

— Nu, îți jur! Vrei să nu mă simt bine?

Andrei nu-i răspunse.

Ana sorpoti și cel de al doilea pahar, apoi se așeză pe pat și-și puse mîinile în poală.

— Mi simt bine. Păcat că am descoperit atît de tîrziu șampania.

Brusc, Andrei își aduse aminte de Tuțu: ea, după ce bea două pahare de votcă, părea lucidă, poate chiar mai lucidă decît înainte.

Începuse să se întunece. Camera nu era luminată decît de becul din curtea interioară. Viața aranjează totul! își spuse în gînd. Dacă nu s-ar fi spart becul, ar fi trebuit să aprindă lumina. Se așeză lîngă ea, o îmbrățișă. Ana se retrase spre marginea canapelei.

— Nu!

— Ce nu! întrebă Andrei, apoi, orgolios se ridică în picioare și se duse la fereastră.

— Andrei...

— Da.

— Am spus o prostie. Vino și stai lîngă mine.

Andrei puse paharul pe masă și se așeză lîngă ea. Ana îi cuprinse gîtul cu brațele, și-i căută buzele.

În drum spre casă, merseră un timp fără să vorbească. Abia cînd ajunseră în colțul străzii Boteanu, Ana se opri :

— Ce simplă e viața !

Tăcu, așteptînd parcă o confirmare din partea lui Andrei. Acesta însă nu-i răspunse. Ana continuă :

— Mi-am imaginat-o mult mai complicată. Acum, acum e ca și cum am fi căsătoriți, nu-i așa ?

— Da !...

Capitolul VII

1

Imediat după prînz, pe la orele două, soarele depăşea clădirea administrativă şi pînă ce apunea se proţăpea la ferestrele Comitetului de partid. Atunci, Petrescu trăgea storurile şi lucra într-o semiobscuritate plăcută. Ventilatorul îl conecta numai în zilele toride, cînd aerul părea apăsător, irespirabil. Zumzetul motoraşului îl deranja, avea senzaţia că se mai află cineva în încăpere, fuma ţigară după ţigară şi devenea irascibil. De aceea, să nu transmită această stare interlocutorilor, ori de cîte ori venea cineva în birou, oprea ventilatorul. Unii îl credeau demagog în ceea ce priveşte economisirea curentului, dar lui Petrescu nu-i păsa de ce credeau oamenii.

Cu cîteva minute în urmă trimisese pe cineva după Andrei Borza. Voia să-i transmită rezultatele discuţiilor purtate la Ministerul Învăţămîntului. Puştiul întîrzia, el avea de lucru, trebuia să termine o dare de seamă asupra desfăşurării producţiei pe trimestrul doi. Datele şi le pregătise de cîteva zile, ordonate într-un carneţel, unde transcrisese şi cifrele extrase din rapoartele secţiilor.

În cele din urmă se auziră bătăi în uşă şi apăru Borza, mînjit pe mîini şi pe faţă. Din cauza întunericului din încăpere, ochii îi aduceau cu nişte mici beculeţe verzi, incandescente. Privindu-l, Petrescu uită să oprească ventilatorul. Andrei se opri chiar în bătaia vîntului şi lăsă ca aerul rece să-i mîngîie faţa.

— M-aţi chemat, tovarăşe Petrescu ?

— Da, îi răspunse Petrescu sec. Am pierdut trei ore din cauza ta.

Andrei nu știa dacă se cade să-i mulțumească pentru cele trei ore sacrificate pentru el sau nu. Stînjenit, zîmbi abia perceptibil. Petrescu continuă fără să se uite la el :

— Nu mi-aș fi imaginat o asemenea birocrație ! Mîine mă duc să reclam la Capitală. Un tîmpit de funcționar mi-a pus zeci de piedici. Voia o anulare a sentinței Tribunalului, voia o aprobare iscălită chiar de ministru și dracu mai știe ce voia ! Eu, în general, sînt un om calm. N-a lipsit mult să fac o greșeală politică...

— Dumneavoastră, greșeală politică ? ! întrebă mirat Andrei.

— Da ! Era să-i dau o palmă !

Deși formularea lui Petrescu era amuzantă, Andrei nu se înveseli. Își dădu seama că Petrescu suferise un eșec. Un eșec care îl privea pe el.

— Din ceea ce mi-ați spus, am înțeles că n-am primit aprobarea pentru reexaminare.

— Nu ! răspunse laconic Petrescu. Ia loc !

Andrei se așeză. În orice caz, aici în încăpere era răcoare, merita să stea, deși, dacă ar fi avut tăria, ar fi trebuit să-i mulțumească pentru cele trei ore sacrificate și să plece. N-avea nevoie de oblojeli sufletești.

Brusc, Petrescu deconectă ventilatorul.

— S-a aprobat însă repetarea anului, fără frecvență. Și asta e tot ca o victorie. Astfel, vei avea și avantajul unui an de practică. Ceea ce nu e puțin !...

Sigur că nu era puțin ! De ce n-o fi început Petrescu cu asta ? Ce bine că a avut răbdare și n-a părăsit biroul !

— Vă mulțumesc, tovarășe Petrescu.

— Nu trebuie să-mi mulțumești, asta era de datoria mea. Să știi, într-un fel, m-am înșelat în privința ta. Dacă aș fi găsit un amator, aș fi făcut pariu că nu rămîi mult în fabrică. Pe urmă, Crijan mi-a povestit cum ai reparat ciocanul pneumatic. Nici eu nu-ți

mulțumesc pentru asta. E de datoria fiecărui muncitor să facă tot ceea ce poate în interesul fabricii. Gata. Am treabă acum...

În drum spre secție, Andrei își aduse aminte de prima lui întîlnire cu Petrescu, de țigările Kent, de discuția despre libertate. Pe atunci nu și-ar fi imaginat că omul acesta tăios și rațional o să-l ajute. Fiecare cuvînt al lui parcă l-a îndemnat să nu se angajeze în fabrică.

Ajuns în secție, Crijan îl urmări cum se îndreaptă spre cuptorul electric. Îi dăduse sarcina să supravegheze înălzirea unui lingou. Caragea observă privirile lui Crijan, se apropie de el. Îl luă pe ocolite :

— De ce v-au chemat ieri la Centrală ?

Știa că lui Crijan nu-i plăceau ședințele, voia să-l enerveze înainte de a-i vorbi.

— Parcă tu nu știi cum sînt ședințele de la Centrală ?

Pe Caragea nu-l interesau ședințele de la Centrală. Uneori participa și el, și a doua zi venea la lucru cu capul mare, mahmur, ca după o beție de două zile.

— Totuși ? ! insistă Caragea.

— Au vorbit oamenii cinci ore, cînd totul s-ar fi putut expune în treizeci de minute. Dar cînd un om urcă la tribună, își dă importanță. Am aflat ieri că rezervele noastre de țiței ne ajung pentru vreo douăzeci de ani, că dacă oamenii de știință nu descoperă ceva în domeniul energiei, ne întoarcem la vechea noastră materie primă : cărbunele.

— Energia nucleară nu e o născocire bună ?

— Este. Dar, deocamdată, curentul furnizat de centralele atomice costă prea mult.

— Adică, ați avut o discuție academică ?

— Pe dracu ! Ni s-a spus să reducem consumul electric la minimum. Asta a fost tot. Am hotărît că la noi în echipă, pentru asta, să răspundă Borza.

Acum era momentul plasării fitilului.

— Să știi, meștere, că am aflat de ce ții dumneata la el...

— Poate că știi chiar mai bine decît mine.

Nu-i plăcea cînd Caragea făcea pe deșteptul. Acesta se scărpină în cap, nu știa dacă e cazul să continue sau nu. Se hotărî repede.

— Nu mai bine, dar știu. În curînd o să-ți fie ginere.

Crijan rămase cu gura căscată.

— Cum adică ?

Caragea nu-i dădu timp să se adune. Continuă :

— Uite-așa. Umblă cu fie-ta cea mare. Braț la braț. Spun braț la braț, pentru că sînt discret...

Crijan îl înhăță de reverul hainei.

— I-ai văzut tu ?

— Eu nu, se eliberă Caragea, dar i-a văzut Țugui. Tocmai intrau în casa lui Andrei.

Adăugă, ca pe o lovitură de grație :

— Noaptea !

Deși Crijan știa că Ana se întîlnește cu Andrei, faptul că muncitorii din echipa lui comentau asta îl înfurie. Cu atît mai mult cu cît, cu puțin timp în urmă, toți din echipă îl trataseră pe Andrei ca pe un pușcăriaș.

Abia aștepta ca să se reîntoarcă Andrei de la cuptorul electric. Andrei întîrzie însă. Neavînd răbdare, se duse după el.

Andrei stătea tocmai în dreptul vizorului. Nu observă apropierea maistrului decît cînd îi simți respirația în ceafă. Se întoarse spre el. Maistrul îi căută privirile :

— Ai să-mi spui ceva ?

Andrei nu prîcepu aluzia. Ridică din umeri :

— Nu, tovarășe Crijan. Adică, piesele astea — arătă spre cuptor —, cele cu carbon treizeci și doi, trebuiesc încălzite pînă la o mie trei sute de grade sau mergem la stas ?

Crijan avu senzația că Andrei dinadins ocolește răspunsul.

— Lasă tu piesele ! Chiar n-ai nimic să-mi spui ?

Andrei își încreți fruntea : ce o fi vrînd să afle bătrînul ?

— Dacă vă referiți la facultate...

— Nu.

— Atunci n-am ce să vă spun.

Fără îndoială, că Andrei era impertinent. Crijan îi întoarse spatele și se duse la forjă. În tot restul zilei căută să-l ocolească. Andrei îl simți ostil, dar nu-i dădu prea mare importanță. Vorba ucenicului: o fi luat Livia un patru la fizică.

La terminarea schimbului, Crijan nu-i răspunse la salut și Andrei, preocupat, ridică din umeri: o fi avînd el necazurile lui.

În spălător, Caragea se duse la robinetul lui Andrei.

— De ce te-a chemat tovarășul Petrescu? Vrea să te avanseze șef de echipă?

— Șef de atelier! răspunse arțăgos Andrei.

Numai ucenicul era mîndru de replicile lui Andrei. Și acum rîse surd, căutîndu-i privirile, să-i dea de înțeles că e de partea lui.

Andrei, să nu fie nevoit să mănînce cu Caragea, hotărî să ia masa în oraș. Ana, oricum, nu venea decît cu cursa a doua, avea timp berechet. Ar fi vrut să dea o fugă și la mătușa Silvia, să-i vestească bucuria în legătură cu facultatea. Pierduse însă șirul săptămînilor, nu mai știa în ce schimb e, trebuia s-o sune întîi la telefon. Coborî din autobuz în Piața Kogălniceanu. Oare Tuțu s-ar bucura dacă ar afla că se înscrie din nou la facultate? Nevoia de a comunica tuturor vestea cea mare îl copleși. Fără să stea mult pe gînduri, porni spre „Cireșica". Spre nemulțumirea lui însă, nu găsi nici o masă liberă. În cele din urmă, ceru îngăduința a doi studenți negri să se așeze la masa lor. Cel care încuviință era un tip înalt, cu părul tuns scurt, mai puțin tuciuriu, urît, cu tatuaje pe față, lua din cînd în cînd de pe o farfurie din fața lui cîte un cub de gheață, și-l sugea ca și cum ar fi plescăit din limbă. Studenții nu-i dădură nici o importanță. Discutau ceva într-o limbă ciudată, cu multe consoane. Deși își zîmbeau, lui Andrei i se părea că se certau.

După un sfert de oră apăru și Tuțu: îmbrăcată cu fusta strînsă pe fund, cu bluza parfumată și transpirată sub mîneci. Spre mirarea lui Andrei, Tuțu i se adresă ca unui străin:

— Domnul ?

— Vreau o citronadă şi să discut cu tine.

— O citronadă ! răspunse Tuţu şi-i întoarse spatele.

Negrul cel scund scoase din pormoneu nişte bancnote mici, cafenii şi i le numără celuilalt. Erau zece. Se ridică, părea supărat şi părăsi localul. Lunganul numără şi el bancnotele, le stivui, bătîndu-le pe muchie şi le vîrî în buzunar. Îi zîmbi lui Andrei, apoi scoase din buzunar un ac de siguranţă şi începu să-şi cureţe unghiile.

Andrei se gîndi la Tuţu. O fi supărată că n-am mai căutat-o ? Alt motiv nu-şi putu închipui şi, cînd apăru, o prinse de braţ.

— Ce s-a întîmplat, Tuţu ?

— Aş vrea să nu te mai întîlnesc niciodată, spuse ea după ce se smulse din strînsoarea lui Andrei.

— Poţi să-mi spui de ce ? insistă Andrei.

— Da. Mi-a povestit Pană ce i-ai făcut lui Ghiţă Dubăţ. Fii atent, dacă te prind băieţii, îţi turtesc nasul : Patru, douăzeci şi cinci, atît costă !

Andrei îi întinse o monedă de cinci lei şi Tuţu îi numără restul pe masă.

Andrei plecă îngîndurat. De la un telefon public o sună pe mătuşă-sa. Răspunse o voce groasă răguşită. Spuse un „imediat", apoi se auzi vocea Silviei. Pentru prima oară părea veselă :

— A fost taică-tu la Bucureşti, a avut ceva treabă la minister. I-am spus unde lucrezi, dar el a spus că n-are timp să te caute. Data viitoare, cînd va veni din nou, spunea că îi pare rău că ai renunţat la şcoală. În rest, nimic nou, adică de două săptămîni Gigi s-a mutat la mine. A înaintat actele pentru divorţ. Poate vii într-o zi să ne vizitezi...

Andrei îi promise că-i va face o vizită şi puse receptorul în furcă, fără să-i spună ceva despre factultate. Era supărat pe taică-su : putea cel puţin să vină să-l vadă. Hotărî să nu-i scrie nici el decît după ce-şi va lua examenul de stat, dar şi atunci numai cîteva rînduri. Bomba urma să fie iscălitura : inginer Andrei Borza.

Ana coborî din autobuz cu un pachet mare în mînă, învelit în hîrtie. Era greu de călătorit cu un pachet mare sub braţ, într-un autobuz supraîncărcat. Lui Andrei i se făcu milă de ea :

— Ce cari tu acolo ?

Ea îl privi mirată, ca pe un străin.

— Cum ce ? Lucrurile noastre. Nu ne-am înţeles să ne cumpărăm cîteva cratiţe ? Sau ai uitat ?

— N-am uitat, dar am crezut că le cumpărăm în Bucureşti. E o prostie să cari nişte cratiţe de la Snagov.

— Dacă ai vedea ce-am cumpărat, n-ai mai vorbi aşa. Am găsit cratiţe din import.

Cînd despachetară lucrurile, Andrei se minună : Ana cumpărase patru cratiţe şi un ceainic !

— Şi de ce ne trebuiesc patru cratiţe ? întrebă rîzînd.

— Pentru că am să gătesc, nu te mai las să te culci nemîncat ! Mîine nu vii la Băneasa să mă aştepţi, ai altă treabă : îţi fac o listă şi faci cumpărături. Gătim pentru trei zile.

— Tu ştii să găteşti ?!

— Cum să nu ştiu ? Ai să vezi ! Şi chiar dacă la început n-o să-ţi placă, o să te obişnuieşti !

Rîseră amîndoi.

Acasă, Crijan nu-şi găsea locul. Nimic nu-i era pe plac, nici măcar mîncarea. Dar n-avea cum să se certe cu Emilia. Venise un tehnician de la cooperativă să repare televizorul, un om mai în vîrstă, vorbăreţ :

— Cum aţi observat că nu funcţionează aparatul ?

Lui Crijan i-ar fi plăcut să-i spună că e idiot, dar se forţă să rămînă politicos :

— Am deschis şi nu mergea.

— Nu funcţiona deloc ?

— Ba da. Cred că funcţiona prea tare. Se vedeau patru imagini deodată !

— Deci, e vorba de dublarea imaginii.

— Nu ştiu, dragă tovarăşe ! mormăi Crijan printre dinţi. Uneori imaginea fuge, alteori se întunecă. Îl poţi repara sau nu ?

— Întîi să-i pun diagnosticul.

În cele din urmă se încumetă să desfacă capacul de la spate, apoi răsturnă aparatul pe masă. Cercetă mult timp firele încîlcite, pe urmă controlă fiecare lampă în parte.

— Asta trebuie înlocuită, spuse victorios după lungi cercetări. Un E.Y, optzeci și șase.

— Și cît costă lampa ?

Seara, pe la 8, televizorul funcționa normal, pe amîndouă canalele. Se adunase toată familia să vadă minunea. Spre mirarea lui Crijan, televizorul funcționă toată seara. Chiar și sonorul se putea regla după preferință. Își trase scaunul în fața aparatului.

— Nu-i nici un film astăzi, spuse nu fără răutate Emilia.

— Nu contează. Vreau să văd tot programul.

Nu mărturisi nimănui că o aștepta pe Ana.

După terminarea celui de al doilea telejurnal, Emilia insistă să se culce :

— Mîine trebuie să te scoli la șase.

— N-are importanță. Mai am treabă. Adu-mi o sticlă de vin !

— Ce e cu tine ?

— Nimic, ce să fie ? Vreau să beau ! Îmi dai, ori mă duc la cîrciumă ?

Supusă, Emilia îi aduse o sticlă de vin și un sifon.

— Vrei să stau cu tine ?

— Nu, femeie. Ți-am spus că am treabă. Am mîine o ședință de producție și trebuie să mă pregătesc...

— Cu vin te pregătești ?

— Cu vin. Mă pregătesc sufletește.

După ora douăsprezece, apăru și Ana. Descuie ușa încet și se strecură în antreu, fără zgomot. Brusc, Crijan aprinse toate luminile. Ana, speriată, se lipi de perete. Crijan se apropie amenințător de ea :

— Știi cît e ora ?

Îi cîrpi două palme cu toată puterea brațului.

Chiar și el se sperie de forța loviturii.

— Nu mai am pace din cauza maică-tii ! Dacă mai vii o dată după ora zece, vei găsi ușa încuiată ! Și am să-i spun asta și lui !...

— Poate îi dai și două palme !

— Dacă va fi singura soluție să priceapă, îi dau!
— Îți mulțumesc, tată!
Crijan nu pricepu ce vrea să spună. O întrebă bănuitor:
— Ce-mi mulțumești?
— Pentru palme!

2

Nisipul plăjii de la Snagov era fierbinte. Călcînd pe el, îți ardeau tălpile. Dacă totuși cineva se încumeta să-l traverseze pînă la lac, trebuia să alerge în vîrful picioarelor. Văzduhul părea și el încremenit, pinii, cu ramurile pleoștite, stăteau nemișcați, nici o boare nu le clintea acele. Apa, liniștită, de sticlă, își pierduse culoarea, oglindă în care mii de sori își reflectau imaginea. Mulțimea, în costum de baie, se retrăsese la umbra arbuștilor, sub cearșafurile albe, întinse ca niște umbrele, și aștepta ca discul încins de pe cer să alunece în spatele Vlăsiei.

Ana și Andrei își aleseseră un loc bun, pe iarbă, la umbra unui brad. Iarba, pufoasă, era arsă, dar era iarbă, nu pîrjolea ca nisipul. Consumaseră de mult discuțiile mici, zilnice, epuizaseră și subiectele majore, planurile de viitor. Acum stăteau pur și simplu cu brațele sub ceafă, privind cerul îndepărtat, aproape transparent. Era plăcut să-l simți pe celălalt aproape, să-ți închizi din cînd în cînd ochii, să lași aerul cald să te învăluie, să te moleșească.

Duminică. Nimeni nu se grăbea, nu se auzea decît uneori vocea răgușită a unui vînzător ambulant, lăudîndu-și semințele.

Andrei se ridică în coate, întinse mîna, luă un pumn de nisip, apoi îl lăsă să i se scurgă printre degete. Pumnul, ca o clepsidră, depăna clipe și secole. Ana, văzîndu-l îngîndurat, se întoarse spre el :

— La ce te gîndești ?

E ciudat cum dorința de a poseda e geloasă chiar și pe gîndurile celuilalt.

— La nimic.

Mințea. Ultima oară cînd fusese în apă, o văzuse aproape de ponton pe doamna Gorovei, într-un costum excentric, jumătate din plasă, cu bretele subțiri, negre. Se voia sprințară, se alinta, își ținea piciorul întins, arcuindu-și gleznele. Nu-și dădea seama, sau nu voia să-și dea seama că avea celulită, că la șolduri grăsimea se adunase în cîrnăciori, că gușele îi tremurau la fiecare zvîcnire a capului. Vorbea cu un bărbat mai în vîrstă, cu burtă, păros, cu niște chiloți mai largi decît s-ar fi cuvenit.

Andrei abia reuși să dispară în mulțime, să nu fie descoperit. Ar fi fost neplăcut să se întîlnească.

Nisipul se scurse din clepsidră.

— Mîngîie-mă ! spuse pe neașteptate Ana.

Andrei își șterse palma de nisip și o îmbrățișă. Pielea Anei ardea ca un cuptor. O mîngîie pe umăr.

— Te pricepi la semnale Morse ?

Întrebarea părea neașteptată, ciudată. Unde i-o fi umblînd mintea ?

— Mă pricep. Am făcut armata la transmisioniști. Am avut calificativul de transmisionist fruntaș.

— Eu te-aș fi descalificat, rîse Ana. Nu simți nimic ?

— Nu.

— O să avem un copil.

Andrei încremeni. Se trase mai aproape de ea și o sărută pe burtă.

— Diseară vin la voi ! Trebuie să vorbesc cu taică-tu ?

I se păru că fusese destul de autoritar.

— Încă nu veni. Întîi trebuie s-o lămuresc pe mama.

În drum spre casă, Anei i se făcu rău. Greţuri. Maică-sa, speriată, îi făcu patul, apoi din cinci în cinci minute îi schimba compresele.

— Dacă ţi-e rău, mîine nu te duci la serviciu. Le dau eu telefon.

Crijan, instalat în faţa televizorului, se interesă de soarta fiică-sii.

— Ce-are ?

— De unde să ştiu ? îşi dădu importanţă Emilia. Ori insolaţie, ori gripă...

— Slavă Domnului ! Adică, bine că n-are ceva mai grav...

Dimineaţa, după plecarea lui Crijan, Livia se instală în capul mesei din bucătărie. Îşi aşeza cărţile în ghiozdan.

— Spune, mamă, ţie îţi place Alexandru ?

Emilia, cu ochii la plită, să nu dea laptele în foc, nici nu se întoarse spre ea :

— Cine-i Alexandru ăsta ?

— Cine să fie ? Un nume. Îţi place sau nu ?

— Nu.

Livia insistă :

— Dar Cristian ?

— Ce-i cu tine ?

— Nimic. Întreb şi eu aşa. Sînt curioasă. Odată şi odată o să avem un copil. Ori eu, ori Ana. E bine să ştim dinainte cum îl vom boteza.

— Te cîrpesc !

— De ce să mă cîrpeşti ? Cîrpeşte-o pe Ana !

Îşi luă ghiozdanul şi o zbughi pe uşă. Emilia se uită lung după ea, apoi alergă repede în dormitor. Ana dormea. Avea plapuma trasă pînă peste ochi. Emilia o trezi :

— E adevărat ?

Buimăcită de somn, Ana abia se dezmetici :

— Ce să fie adevărat ?

— Ceea ce mi-a spus Livia.

— Şi ce spune Livia ?

— Că o să ai un copil !

— Da. E adevărat.

Să nu cadă, Emilia se rezemă de spătarul patului. I se sugrumă vocea...

Crijan, în fabrică, era și el indispus: cei din brigadă glumeau, Andrei fluiera, de parcă toată lumea ar fi fost a lui.

— Mai taci odată! Unde te crezi, la cîrciumă?

— Cum doriți, meștere!

Îi spuse pentru prima oară „meștere", ca muncitorii mai vechi. Și asta îl enervă:

— Ia vino, măi Borza, aici!

Andrei se apropie de el:

— Ordonați!

— Nu-ți ordon nimic. Vreau să te întreb ceva. Acum vreo zece zile Ana s-a întors după douăsprezece noaptea. A fost la tine?

— Da!

Faptul că Andrei îi înfruntă privirile îl descumpăni. Schimbă tonul, vorbi calm, reținut:

— De azi îți propun să nu vă mai întîlniți!

— De ce?

— Asta mă privește pe mine.

— Nu-i o propunere bună, meștere.

— Da, ai dreptate. Propunere se face oamenilor care înțeleg. Ca să-ți fie mai clar: îți interzic!

— Nu puteți să-mi interziceți! Pe Ana o iubesc!

— Ana nu-i de nasul tău. E drept, ar fi trebuit să-ți spun mai demult asta, dar credeam că îți vei da singur seama.

Andrei îi întoarse spatele.

— Stai, mă! Vreau să-ți mai spun ceva. Mîine dimineață, la prima oră, du-te la personal și cere-ți transferul la o altă întreprindere. Sau, mă rog, la o altă secție. Aici nu mai ai ce căuta!

Crijan părăsi fabrica chiar înainte de terminarea schimbului. Era atît de abătut, că nici nu-și mai aducea aminte de ce se luase de Andrei. Pentru că fluierase? Nu, nu pentru asta! Dar indiferent de motiv, e bine că l-am pus la punct. N-avea nevoie de el, și mai ales n-avea nevoie de el în familie. De fapt, ar fi trebuit să-i interzică s-o vadă pe Ana chiar de la

început. De ce dracu a dus-o pe Ana să-l îngrijească ?

Emilia, care-și luase inima în dinți să vorbească cu el, se sperie : Crijan nu era în toanele lui bune. Întrebă îngrijorată :

— Ce e cu tine ?

— Ce să fie ? Nimic !

La masă, supa i se păru fierbinte, mîncarea de cartofi prea sărată.

— Ciudat ! spuse în cele din urmă, împingînd farfuria din fața lui. Niciodată nu mi-aș fi imaginat că tu o să ai dreptate...

— Nu știu despre ce vorbești ! spuse Emilia cu gîndul cum să înceapă discuția despre Andrei.

— Despre pușcăriașul acela.

— Care pușcăriaș ?

Crijan se înfurie :

— Ești cam slabă la minte, femeie ! Pe care l-am luat în echipă, Andrei Borza. Lumea spune că umblă cu Ana, că de aceea m-am dus la Petrescu și m-am umilit să-i aranjeze facultatea, pentru că îl vreau ginere...

— Eu tot așa am înțeles.

— Dacă ești proastă ! Cum adică să vreau ginere pușcăriaș ?

Emilia nu se dădu bătută cu una, cu două :

— Pînă acum spuneai că, dacă lucrează în brigada ta...

— Dar atunci încă nu era vorba de Ana.

— Ba da. De la început era vorba de Ana. Nu ți-am spus că merg la cinema, că sînt tot timpul împreună ?

— Că au fost la cinema nu e grav.

— Cum nu ? Și noi am început cu mersul la cinema. Pe urmă, Ana s-a născut la șase luni după nuntă. Sau nu-ți mai amintești ?

— Ba îmi amintesc, dar eu n-am fost la pușcărie !

— La ce bibliotecă spuneai tu că pot să împrumut Constituția ? Poate n-ar fi rău s-o mai răsfoiești și tu...

3

Dimineața, la prima oră, Crijan fu anunțat să meargă la Comitetul de partid. Îl căută din priviri pe Andrei, dar acesta nu se afla la forjă. N-avu timp să se intereseze unde este. Plecă îngîndurat spre clădirea administrativă.

Petrescu îl primi politicos. Tocmai vorbea la telefon, îi făcu semn să se așeze, dar Crijan preferă să rămînă în picioare, sperînd astfel să-i sugereze că e grăbit. Convorbirea telefonică se prelungi și Crijan se lăsă de pe un picior pe celălalt, curios să afle motivul pentru care fusese chemat. În cele din urmă, Petrescu puse receptorul în furcă și arătă spre un scaun :

— Ia loc, tovarășe Crijan.

Nu-i plăcu formularea. Dacă Petrescu îl ia oficial, înseamnă că e vorba de un lucru grav. În legătură cu producția nu avea nici o teamă ; osiile s-au livrat la timp, au fost de bună calitate, numai dacă la controlul cu izotopi nu s-a descoperit ceva. Dar asta i s-ar fi comunicat chiar de cei de la laborator. Te pomenești că a trecut Andrei pe aici !

Hotărî să atace primul. Asta era cea mai bună tactică de apărare.

— Bănuiesc de ce m-ai chemat. Da, am greșit ! Ți-am cerut să intervii pentru Andrei Borza la Ministerul Învățămîntului. N-a fost o atitudine comunistă din partea mea. Dacă vrei, îmi fac și autocritica...

Petrescu îl privi lung, ca și cum atunci l-ar fi văzut pentru prima oară :

— Asta nu e rău ! Și n-ar fi rău dacă te-ai pregăti bine. Am propus să fii discutat în organizația de partid.

— Pentru asta ? întrebă nedumerit Crijan.

— Nu numai pentru asta. De ce i-ai spus lui Andrei Borza să se transfere ? A fost azi-dimineață aici și și-a cerut transferul. De ce ?

— Păi, cum să-ţi spun ?

Îi păru bine că Andrei nu l-a reclamat, ci şi-a cerut doar transferul.

— Nu era chiar lichea, dar...

— Poate găseşti răspunsul pînă la şedinţa de partid.

Cum de nu pricepe Petrescu lucrurile ? Desigur, el n-are copii, vede totul liniar, foarte simplu.

Se vru ferm :

— Acolo n-o să explic nimic ! Şi află că nu permit ca organizaţia de bază să se amestece în viaţa mea particulară !

— Vrei să spui că transferul unui om din fabrică e o chestiune particulară ? Crezi că dispui de oameni, ca şi cum fabrica ar fi a ta ? Cît e a ta, e şi a lui Andrei Borza. Şi a mea, şi a organizaţiei de partid.

Îşi aprinse o ţigară.

— Mă uit, Crijane, la tine şi îmi dau seama că ai îmbătrînit. Nu mă refer la părul tău alb, şi nici la anii pe care îi ai. Ci la mentalitatea ta. Azi, mîine, vei fi bunic, o să ai nepoţi şi poate unii dintre ei se vor numi Borza.

— Asta niciodată !

— Spui cuvinte prea grave. Lasă-mă să continui. Mai ţii minte cînd a fost Teatrul Naţional la noi în fabrică ? Cu *Romeo şi Julieta ?* Am stat amîndoi în rîndul întîi. Îţi mai aduci aminte ce mi-ai spus după spectacol ? Că aşa ceva, în zilele noastre, nu se mai poate întîmpla. Să ştii că şi tu, în viaţa ta particulară, trăieşti încă în evul mediu. Despre această mentalitate aş vrea să discutăm în organizaţia de partid...

Crijan nu se dezmetici nici cînd ajunse acasă. Spre mirarea lui, Emilia era plecată în oraş.

— După cumpărături, îl lămuri Livia.

Trona în capul mesei din sufragerie, cu o mulţime de caiete în faţă.

— Tu ce faci ?

— Învăţ. Mă pregătesc pentru teza de istorie.

— Ia spune-mi, fata tatii, ce ştii tu despre evul mediu ?

— De ce te interesează evul mediu ?

— Nu mă interesează. Vreau să văd ce știi tu despre el.

— Păi, cam ce știe toată lumea. A fost cea mai întunecată perioadă din istoria omenirii.

— Și cît a durat asta ?

— Aproape o mie de ani.

— O mie de ani ?! se miră Crijan. Și Petrescu vrea să mă schimb de pe o zi pe alta !

În clipa aceea sosi Emilia, cu două sacoșe în mînă.

— Ce-i cu tine ? Iar te-ai întors mai devreme de la serviciu ? Ești bolnav ?

— M-a durut capul. Ana unde e ?

— La doctor ! răspunse răutăcioasă Livia.

— Tu să taci ! Vezi-ți de tezele tale ! se răsti Crijan la ea, apoi se întoarse spre nevastă-sa. Tu de ce nu te-ai dus cu fie-ta ?

— Am fost. Ea a rămas acolo pentru analize.

— Ce fel de analize ?

— Să stabilească în ce poziție se află copilul !

Crijan trînti pumnul în tăblia mesei. Caietele Liviei începură să tremure.

— Am bănuit eu ! Să se mute la el !...

— Din păcate, spuse liniștită Emilia, asta vor și ei.

Acum, că se destăinuise, pogorî în ea o liniște ciudată, gravă.

— Spunea și Ana, că n-are ce căuta aici !

— Foarte bine ! O să le intre mintea la cap, cînd vor sta într-o singură cameră...

— La început și noi am stat într-o cameră mobilată și fără acces la bucătărie.

Resemnat, Crijan își lăsă capul în palme.

— Dar de ce n-a venit la mine să-i ceară mîna ?

— Mi-a cerut-o mie ! minți Emilia.

— Mie trebuia să-mi ceară ! urlă Crijan. Mie !...

— Scrie asta în Constituție ? Mai bine îmbracă-te frumos și du-te la el și invită-l aici...

— Eu să mă duc la el ? Niciodată !

Cu umerii lăsați, intră în dormitor. Nu reveni nici cînd Emilia îl invită la masă.

— Lăsați-mă în pace ! Nu mi-e foame !

Abia spre seară apăru din nou în sufragerie. Era îmbrăcat cu hainele de sărbătoare, negre, la două rînduri, și avea părul lins, dat cu peria. Arăta caraghios.

— Și ce să-i spun ?

Emilia se apropie de el, îi aranjă cravata :

— Știi tu mai bine. Doar ești capul familiei...

Lector: CORNEL POPESCU
Tehnoredactor: CONSTANȚA VULCĂNESCU

Apărut 1980. Bun de tipar 25. I. 1980. Coli tipo 11. Coli ed. 8,86. Hîrtie Scris I A de 63 g/m². Format 16/54×84.

Tiparul executat sub comanda nr. 623
Întreprinderea poligrafică „13 Decembrie 1918", str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97
București, Republica Socialistă România